BUDAPEST, XXXVIII. ÉVFOLYAM 286. SZÁM. VASÁRNAP, 1904. OKTÓBER 16.

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV., VÁRMEGYE-UTCZA 11. Telefon száma 785. KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA. CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Vidékre postán v. helyben házhoz hordva. Egy évre ... 40 kor. | Egy negyedévre 10 kor. Egy fél évre ... 20 kor. | Egy hóra 3 kor. 60 fil. Külföldre: 3 hóra Németországba 12 korona, Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 15 korona.

Egy szám ára 12 fillér.

EGYETÉRTÉS

KOSSUTH FERENCZ főmunkatárs. EÖTVÖS KÁROLY szépirodalmi főmunkatárs.

KIADÓHIVATAL. BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCZA 11. Telefon száma 706. HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL. Párisban főügynökségünk: John F. Jones & Cie. 31 bis Faub. Montmartre. Londonban főügynökségünk: Teleki József 11. Bloomsbury Square. Frankfurtban a/M: Németországi kizárólagos [illegible] Daube G. L. és Társa, valamint [illegible]. Bécsben: Dannenberg J. L. Kumpfgasse Nr. 7. Dukes M. utódai, I. Wollzeile Nr. 6—8. Haasenstein & Vogler I. Wallfischgasse 10. Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2. Oppelik A. Stubenbastei Nr. 2. Schalek Henrik I. Wollzeile Nr. 14. Zürichben: Orell Füssli & Co. és valamennyi hirdetési iroda.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérczikk: Törvény- és alkotmánysértés.
Politikai glosszák.
Országgyülés. (Apponyi beszélt, Tisza válaszolt.)
A pártok hangulata.
Döntő vereség.
A döntő mérkőzés szinhelye. (Térkép)
György király meghalt.
Az elvesztett trón.
A szolnoki művésztelepről. Irta: Nógrádi László.
Az idegen bor ellen.
Leányolvasmányok. Irta: dr. Tóth Rezső.
Kivándorlás a kormány égisze alatt (Newyorki levél.)
A körorvosok nyugdijintézete
Egy herczegasszony emlékeiből.
Tárcza: Erdőzugás. Irta: Makói dr. Makay Béla.
A Duna tündére. Irta: Várady Antal.
Regény: Simai báró családja. Irta: Gyp.

Törvény- és alkotmánysértés.

Gróf Tisza István jónak látta azonnal válaszolni gróf Apponyi Albertnek, de nyitott ajtókat feszegetett és felesleges munkát végzett, tehát vizet tört a mozsárban.

Azt bizonyitotta be, hogy az olasz szerződés lejárván, ezzel a szövetséges állammal vámszerződés nélkül nem maradhattunk.

És azt is bizonyitgatta, hogy a megkötött ideiglenes szerződés jobb, mint a régi volt.

Senki sem állitotta, hogy nem kellett volna Olaszországgal szerződni; és nem mondta senki, hogy az uj szerződés rosszabb a réginél.

Egészen másról beszélt Krasznay, a mi pártunk megbizott szónoka; másról beszéltek a többi szónokok és a válaszra kiszemelt gróf Apponyi Albert is.

Mindenki tudja, hogy Olaszországba, még a kedvezőtlen 1903-ik évben is huszonkét millió korona értékü kivitelünk volt és hogy be- és kiviteli forgalmunk negyvennégy millió koronára rugott.

Oly ország, mint a mienk, a mely elhibázott vám- és kereskedelmi politikája folytán annyira leszorult a világ kereskedelmének teréről, nem lehet közömbös oly mérvü kereskedelmi összeköttetés iránt, mint a milyen Olaszországgal még most is fennáll.

Futó bolond lenne tehát az, aki azt állitaná, hogy nem kell Olaszországgal szerződni. Nem is állitotta ezt senki.

Azt is tudjuk mindnyájan, hogy az elmult évek némelyikében sokkal több olasz bor özönlött be, mint az a maximum, amely most megállapittatott; igy például 1897-ben kétszer annyi; bár az is igaz, hogy 1901-ben csak 368 ezer métermázsa jött be a most megállapitott 450 ezer helyett.

Továbbá tudjuk, hogy az előbbeni vám csak a fele volt annak, amely most fogja terhelni az olasz borbehozatalt; s a tényállás az, hogy az átlagos hordósulyt tekintetbe véve, 100 kg. tiszta sulyu bort tényleg 4 arany forint 59 krajczár vám terhelte, most pedig a tiszta sulyu bort 9 arany forint és 32 és fél krajczár vám fogja terhelni; tehát az előbbihez mérten kétszer oly nagy vám.

Ez és más körülmények, melyekre most nem terjeszkedem ki, még sem elégitik ki a magyar bortermelést, amely prohibitiv vámra számitott; és ha tekintetbe veszszük a világkereskedelem erős védvámos áramlatát, lehetetlen el nem ismernünk, hogy e számitás jogos is volt, tekintve az országszerte hozott óriási áldozatokat. A bortermelés tehát nemcsak aránylagos, hanem abszolut védelemben remélt részesülhetni.

Különösen a Tokaj vidéki termelőknek van okuk elégedetlenkedni, mert a Marsala házasitással a Tokaj borok sikeresen hamisithatók és ezt a mesterséget Gácsországban és Ausztriában ugy is nagy mervben üzik. Ha ezt tekintetbe vette volna a kormány, a Marsala borokkal szigorubb elbánást követelhetett volna, amit Olaszország meg is engedett volna, mert a marsala termelésnek más nagy absorbeáló képességgel biró piacza van: az angol piacz, hol a *Sherry*-t helyettesiti, nem ugy mint a többi kérdésbe jött olasz boroknak, melyek speciálisan magyar fogyasztásra számitva lettek termelve s erre számitva lettek ilynemü szőlők ültetve Olaszországban, a mely szőlők termelését az érdekelt olasz vidékek máshol értékesiteni nem birják: éppen ez képezte az olasz érdek legerősebb rugóját a borkérdésnél.

Kár volt tehát gróf Tisza Istvánnak ily nyitott ajtókat feszegetni és egy szóval sem igazolni a nagy közjogi sérelmeket, a melyek egészen eltekintve a szerződés mivoltától, elejbénk tárulnak az ő teljes visszataszitó meztelenségükben.

Helyesen mondta ma gróf Apponyi Albert, hogy a mi törvényeinkben, melyek Ausztriával szemben mindenben a tranzakczió jellegét viselik, mindaz, amit mi adtunk, a legnagyobb szigorral érvényesül és mind az, ami nekünk adatott, ha alkalom nyilik érvényesülésére, azonnal elpárolog.

Az erős küzdelemnek, melyet 1898. végén és 1899. kezdetén folytattunk, egyik eredménye az 1899 : XXX. törvényczikk volt, melyben a leghatározottabban el lett rendelve több garancziák közt az, hogy »a külfölddel megkezdendő tárgyalások előtt az autonóm vámtarifa uj autonóm vámtarifával helyettesitendő.«

Ez volt az egyik feltétel, amelyért belement az ország abba, hogy csak 1903-ban és nem előbb nyerje vissza teljes mérvü önrendelkezési jogát a közgazdasági téren.

E feltételre oly sulyt fektettünk, hogy az emlitett törvény 5-ik szakaszában meg lett állapitva, hogy ennek megsértése »ugyanazzal a joghatálylyal bir, mint a viszonosság meg nem tartása.«

Ausztria megsértette ezt a feltételt, mert az autonom vámtarifát, mely Széll és Körber közt meg lett állapitva, nem fogadta el, mielőtt tárgyalt és szerződött Olaszországgal, söt nemcsak hogy nem szavazta meg a birodalmi gyülés, de még a bizottságok sem.

Magyarországon az országgyülés nem tárgyalta a tarifát, még pedig kézzelfoghatólag azért nem, mert Ausztriában ugy sem volt tárgyalható.

Ausztria sértette meg tehát az emlitett feltételt s ezzel a viszonosságot megszegte.

Ebből még sem vonta le a kormány a törvényes következményeket, nemcsak ugy nem, hogy felállitotta volna az önálló vámterületet, hanem még annyira sem ment, hogy magát felmentve érezte volna attól a kötelezettségtől, hogy az emlitett 1899 : XXX. törvényczikk 2-ik szakasza második bekezdése szerint együttesen kösse meg a szerződést Ausztriával, és igy ne prejudikáljon annak, hogy 1907 előtt is esetleg felállittassék Magyarországon az önálló vámterület.

Ez a tény annál fontosabb, mert a minden jogos és törvényes alap nélkül megkötött ideiglenes szerződés, mely Ausztria-Magyarország nevében együttesen köttetett meg, tényleg nem ideiglenes, hanem állandó szerződés, mert nem meghatározott időre köttetett, hanem megállapittatott, hogy ezen egyezmény az uj végleges szerződés életbe léptéig marad életben s bár 1905. deczember vége után Magyarország külön is hat havi felmondással megszüntetheti, de akkor is fennmarad a végleges szerződésnek már megállapitott és névjegyzéssel hitelesitett szövege, mely szinte a közös vámterületre szól és a melytől, mint már megállapitott szövegtől, alig fog Olaszország eltérni a mi kedvünkért.

Egy hirlapi czikk keretében a kérdést kimeriteni nem lehet és röviden csak azt konstatálom a közvélemény szine előtt, hogy az olasz szerződés egyik legfontosabb törvényeink szelleme és betüje megsértésével, jog- és törvénytiprással jött létre és most alkotmánysértéssel lépett életbe, mert külkereskedelmi viszonyainkat alkotmányunk alapelvei szerint *rendeletekkel fentartani nem lehet.*

Kossuth Ferencz.

Politikai glosszák.

Lehetetlen ma is egy pillantást nem vetni Buda várára, ahova este megérkezett a király. A palota ablakai még sötéten merednek a Duna fekete vizére; de nemsokára élet költözik mögéjük.

Az ősz király vendégül fogja látni hiveit; nem lesz ez valami nagy dinom-dánom, hanem éppen csak annyi, amennyit a spanyol etikett előir a budapesti séjourra. Az elméket különben nem is foglalkoztatja ez a mulatozás; nehezebb szivvel várják azokat a perczeket, amikor az uralkodó magához hivja státuszférfiait, hogy tanácsot kérjen tőlük, mittévő legyen, szolgáinak hogyan, miképpen parancsoljon. Vagy rendel-e egyáltalában magához nagy urakat? Nem bizik-e annyira a miniszterelnökben, hogy szabadjára engedi?

Ezek még ma válasz nélkül való kérdések. Politikai körökben ugy gondolkodnak, hogy a *fejedelem minden bizonynyal meg fogja hallgatni hüségesnek vélt emberei tanácsát.* Kik lesznek ezek? Neveket emlegetnek ugyan, de olyan határozatlan formában, hogy nem érdemes leirni. Viszont Tisza hivei a mellett kardoskodnak hogy az audienciáknak most semmi értelmük sincs. A szó szoros értelmében vett válság nem ekzisztál, s igy semmi ok sincs arra, hogy a király egyes politikusok véleményét meghallgassa. Tisza referálni fog a felségnek ... és ez elég.

Az ország vajjon szintén igy gondolkozik-e?

*

Az ország! ... Hányszor bizonyult be az utóbbi időben, hogy az ország semmi. Ime, Tisza István megcselekedte azt, hogy az ország törvényeit egyszerüen sutba dobta. Ragyogó ékesszólással olvasta ezt ma Apponyi Albert; de ő, az ugrai hős, bármennyire is sarokba volt szoritva, még mindig ficzkándozott.

Szokása szerint.

Az ellenzék tömör sorokban vonul föl ellene, ugy, hogy megsemmisitése igazán kétségen kivül áll: — de azért ő fennhordja a fejét s veri a mellét, hogy tapodtat sem enged a klotürből. Ám ezután a következő pillanatban hozzáfüzi, hogy az ujonczmegadási jog korlátozását *olyan részletkérdésnek tekinti, a mi fölött lehet vitatkozni.* ... Valóban szép! Csodáljuk ezt a szerénységet!

Hanem azt hiszszük, hogy a miniszterelnök ur még néhány ilyen pótlást fog tenni, mindaddig, a mig eljut az ellenzék álláspontjáig. Hiszszük ezt nem azért, mert bizunk Tisza István hazafiasságában, belátásában és felülkerekedett jobb érzésében: hanem azért, mert számitunk az életösztönére. Ez pedig azt parancsolja neki, hogy a fölkavart zivatar elől vagy térjen ki, vagy csillapitsa azt le.

Ma már tudnia kell Tiszának, hogy *békesség addig nem lehetséges, a mig a házszabályok módositásának tervét el nem ejti.* Tehát itt nem „részlet-kérdésről" van szó, hanem az egész alkotmányellenes szándék eltemetéséről.

*

Tisza különben nemcsak az ellenzékben, hanem saját pártjában is csalódott.

Minek is idézte föl ezt az ördögöt?

Ez a kérdés mind sürübben röppen el kormánypárti ajkakról. Vannak olyanok is, akik Tisza előtt sem titkolják el aggodalmukat. Följegyzésre méltó, hogy ezek az aggodalmak nem alkotmányjogunk, hanem szimplán a pártra vonatkoznak. Azok, akik ösmerik a szabadelvü párt természetrajzát, azt mondják, hogy az ilyenfajta aggodalmak mindig sulyosabb következésekkel szoktak járni, mint a „hazafias" aggodalmak.

Ha valaki kételkednék még abban, hogy a kormánypártban szakadás készül, az olvassa el Tisza félhivatalos lapját, amely a főesküt teszi le arra, hogy a szabadelvüpárt soha egységesebb nem volt, mint ma.

„Kiderül majd minden a küzdelem óráiban, biztatja magát a félhivatalos. Látni fogják az „egységesen" felvonult ellenzéki hadak, hogy egy nem kevésbé elszánt, nem kevésbé egységes és nem kevésbé szilárd elhatározás áll majd szemben velük. S hogy a kormány és a szabadelvü párt azon elhatározása mögött, hogy a magyar képviselőházat ujra a nemes elvi harczok, a gyü-

Az Egyetértés tárczája

Erdőzugás.

— *Az Egyetértés eredeti tárczája.* —

Irta: *Makói dr. Makay Béla.*

Mezei barangolásom után eltikkadva állok meg a szál erdő szélén.

A lehengerelt, lila-barna szántás tompa szinét mély szegély barázda választja el az erdő élénk zöld szineinek skálá ától.

A puszta mező komor szine után egész lelkem feluju! a remény zöld szinének bübájos hatása alatt.

— Mielött megindulnék, még egyszer visszapillantok a szántásra. Más is járt ma erre. Az elsimitott szántás porhanyós felülete hüen beszámol minden látogatóról, mely az erdő felé vette utját. Lássuk csak a vendégkönyvet. Mit beszélnek a nyomok? Ott váltott a szántáson keresztül egy nyulfi; egyenesen az erdőbe vezetnek a nyomok. A másik tapsifüles pedig odabent bizonyosan megneszelt valamit, mert kikanyarodott a szántásra, egy pillanatra mintha megült volna, s aztán a futó szeder tüskés labyrinthusa alatt ismét becsuszott az erdő mélyébe. Nem tudott megválni a hüs völgyhajlatok ezer rejtekétől.

Magam is befelé készülök; testem-lelkem pihenésre vágyik.

Szekérut kanyarodik be az erdőbe. De már rég nem jártak rajta. Bejáratát nehány üres kalászos rozs őrzi, melynek magvát vihar hordta az erdőszélbe. A mély keréknyomát is hellyel-közzel kiverte már a fü s a messzefutó kóbor szederinda keresztülkuszott a begyepesedett uton. Favágók jártak rajta a télen, nem zörgött azóta erre kocsi. Egy poczakos pók is most szövi hálóját az uton keresztül. Földi szeder, tüskerózsa s galagonyabokor sürü szövevénye megszükitette a járatlan utat, mely fölé smaragdzöld boltozatot vert a teremtő keze. Mélyen belátok az uton az erdő szivébe. Ugy vágyódom ennek az igaz, természetes, hamisitatlan szivnek közelébe jutni. De magam se a szekérutat választom. Nem bolygatom a pókot munkájában. Ott, a hol legközelebb érem, nekivágok az erdőnek. Szinte keresem, hogy ma testemet is megtépázza valami; talán ez elfeledteti lelkem sebeit. Kuszált földi szederbokor állja el utamat. Az erdő határőrei. Nekivágok. Nem ereszt.

Ha fejem fölött félrehajtom egy tüskés indáját, három is belekapaszkodik a lábamszárába. Megmarkolnám, hogy lefejtsem a tövis bilincsét. Nem lehet. Minden tüskéjét fegyverbe szólitja. Felszisszenek. Megvérezett. Megverten visszavonulok s már kevésbé őrzött pontot keresek, hol behatolhassak.

Itt piroslik egy csepp vér ujjam hegyén. Egy csepp. A véradó. Egy cseppel tehát már kevesebb lázong bennem. Egy cseppel már kevesebb tér vissza csordultig telt szivembe. De a tövis, a tövis nem ujjam hegyében, hanem szivemben maradt.

Vérbe borulva látom a veres fagyygal bokrot is, amely mellett végre bejutottam az erdőbe. Jobbra-balra óvatosan hajtom félre utamból a simogató ágakat s az erdőszélnek még virághimes pázsitja meglopja lépteim neszét. Most meg rezgő nyárfára kuszott vadkomló szivós karjai közé jutottam s amint le akarom tépni a fáról, kétségbeesve kapaszkodik belé s a megijedt nyárfa nyomban hideglelést kap, aranyzöld lombozata ezüstösen reszket. Oda simul a fa karcsu derekához s ugy esd: „Nyárfám, ne hagyj. Ki ölel ezután tegedet?" Ismét én vagyok, aki engedek. A komló és nyárfa históriája gondolkozóba ejt. Mintha ismerős volna nagyon.

Végre nincs, aki többé feltartóztasson; a mesebeli tüske keritésen keresztül hatoltam Csipkerózsa birodalmába, s a fiatal bükkös szálerdő karcsu fáinak ritkás lombozata alatt mindinkább bemélyedek a nagy erdőbe. Fogy a világosság előttem.

Faóriások százados csendje s mint márványoszlopos gót templomban áhitatos hangulat környez, amelyben csak néha-néha hallatszik ütemes kopogás. „Kop, kop, kop." Fekete harkály, a templom sekrestyése kopogtat valahol. Vagy tán ez se, csak szivem kopogását hallom? A méltóságos fák alját vastagon teriti a száraz falevél, melynek rozsdabarna szinét csak a borostyán mély zöldje enyhiti. A vizmosás fenekét nyirkos leveles tölti be. Dohos siri szag csapja meg orromat, mintha templom kriptájában járnék, mikor az alomba lépek. A fák magas koronája alatt hamvas félhomály dereng, mig kint a mezőn verőfényben fürdik minden. Ott kint meleg aranynyal, itt bent kékeszöld, sötét hideg tónusokkal dolgozott a fenséges természet mesteri ecsetje. Kint, meleg napsugár, bent hüvös homály. Eppen, mint jómagamnál. Testem lehült, de szivemnek már tovább hülni nem lehet. Hát minek jöttem akkor ide! Még annyi napsugár sincs szivemben, hogy e hüs környezetben melegét érezhessem? Ki innen, ki e templomi áhitatos csendből az öreg erdő bükkös tisztására!

Ott dereng már a szálerdő tisztása. A mély, kék árnyalat ködös homályába a rezgő lombozat közt kiváncsian be-bekukkan már egy-egy paikos napsugár s arany foltokat fest a levelesre. Játszanak, futkosnak imbolyognak az aranyos foltok. Hol eltünnek, hol megjönnek. Mindig jobban szaporodnak. Egy tenyérnyi nyiláson már az ég azurja is bemosolyog; olyan, mint ha szelid kék szem nézne be az erdőbe: ki busul ott bent? Ezt kérdi a fekete rigó is, mely a tisztás közelségét jelzi.

Megrebben valami fölöttem, a sudar fák koronája közt árnyék surran ki s a gotikus oszlopok alatt az árnynak is viszhangja van. Örvösgalambot ijesztettem fel. A tisztásról bekiabál egy szarka: „Ki—ki, ki—ki." Megyek, megyek, várj; de tudom elugrálsz addig. Ritkulnak a fák, a be-besurranó napsugarakat elfogja az erdő nimfája s az arany szalmaszállal meg-megcsiklandoz. Aranyos lesz az erdő széle, s kékes hosszu árnyakat vetnek befelé a mohos alomra a fák sudarai. A lombozat közt beszüremlett napsugarak a szivárvány hét szinében ragyognak s szines opállá olvad fel a hamvas homály.

Még egy száraz ág reccsen léptem alatt s — kint vagyok a szálerdőből.

*

Enyhén emelkedő, lankás hegyoldalban állok. Ezt csak tudom, de nem látok semmit. Egy pillanatra a ragyogó nagy fénytől az erdő homályához szokott szemem re fátyol borult. De csak egy pillanatra, hogy aztán annál többet lásson. Megszünt, elmaradt mögöttem a kriptaszag. Ezer virág bóditó illatát hordja felém a tisztás lágy fuvalma.

Itt vagyok a régi irtás bükkös tisztásán, az erdő szivében.

Nem nagy az egész tisztás, alig egy-két hold, enyhe emelkedésben ér tetőt. Ott mered az égnek az én kedves vén bükkfám, oda tartok. Ez az erdő szivének királya, tán a legvénebb óriás az óriások közt.

Nem egyedül van az irtáson; irdatlan idők től fogva környezik az erdő vénei. Olyan ez a hely, mint a vének tanácsa, melyben fent a tetőn trónol: „a bükk." A fák legnemesebb nemzetségei a fejedelmi tanácsban mind képviselve vannak. Alant a hajlásban komoran áll a koronáját vesztett másik király: „a tölgy." Mohlepte derekát üde borostyán futotta be a viharban, ennek sirja el panaszát, hogy e helyen az ő nemzetsége a legrégibb s hajdan az erdő őt uralta, mig a bükk csak fegyverszolga volt. Hangosan nem panaszkodik az elnyomatás miatt, csak néma sóhajba oldja fel a dicső mult emlékeit. A bükk közelében hatalmas, terebélyes „cserfa" terpeszkedik, a legfiatalabb a három között. A vének tanácsában legkevesebb szava van. Lombozata még a legfrissebb s barátságosan fogadja apró szárnyas vendégeit. Most is nehány rigó ugrándozik rajta jól belakmározottan jöttek meg a közeli szőlőhegyből. Egy kicsit mintha be is csiptek volna. Ugyancsak becsületsértő kifejezésekkel illetik a falusi közigazgatás első személyét. Akkor se hallgatnak el, amikor meglátnak; söt mintha meg sem igen ijednének.

A „három királyok"-at alázatos szolganépség: gyertyán, nyir és topolyfák környezik — máshol mindegyik egy-egy kiskirály — s a tisztás lankás oldalában csenevész boróka meglapulva hódol a királynak a fenyő illatával.

A vén király közvetlen közelében egy élete delén letört hatalmas tölgy csonka törzse mered. Élet nincs benne. Ruhája lefoszlott. Háncsától meztelen dereka mint csontváz fehérlik. Szu ütött fel benne tanyát s a verőfényen tövében zöld gyikocska játszadozik. Belseje pudvás üreg, melyből közeledtemre nesztelenül lebben ki egy álmából felvert vaksi erdei bagoly. Azt se tudja, hová menjen a nagy világosságban.

Egyet-kettőt kering a csonka törzs felett s aztán észre térvén, lomha szárnyalással az erdő sürüjének tart. „Csak jöjj vissza, jöjj; nem bántalak, ne félj, hisz te véded bükkömet a pusztitó egérnépségtől.

Itt vagyok végre az „öreg király" előtt.

Lilakék harangvirágok állják utamat. Becsengetek. S odaomlom az erdő jelenlegi fejedelme lábaihoz. Messze nyuló gyökerei közt bársonysima mohos gyepre heveredem s nekidülök a hatalmas fatörzsnek. Ezüstszürke, márványeres derekát barnás esőfoltok tarkázzák s finom mohabársony védi a zord északi szél ellen. Égbenyuló ritkás lombkoronája közt magasan vesznek el fadereknak beillő göresös ágai. Sima az egész fatörzs, nem mert közeliteni hozzá semmi élősdi szolganép. Egyetlen vendége: a sas nincs itthon; most én kérek szállást magasan boruló lombsátora alatt. A nap folyton aranyozza ékes koronáját s a ritkás lombozat közt reám az árnyékban is aranysugarak ömlenek. A levelek árnyéka játszik derekán.

Virágillat, ózondus levegő, gerlebugás, susogó lombok ugy elandalitanak.

*

Fent a tetőről a bükk alól belátom az egész tisztást, melyet, a vén árnyas fák almos lombhatárát kivéve, egyenlő magas buja zöld fü borit. Csak a vékonyszáru takóperje emelkedik ki belőle és szerény szamóczalevelek bujkálnak alatta. A bokrok al-

mölesöző munka szinterévé teszi: ott áll imponáló erejében és nagyságában, minden tetteink és politikai harczaink birája — a nemzet."

Ugy-e, rettenetes? A nemzet követeli a klotürt? A Tisza-száján keresztül követeli! S ha oda nem adják neki, hát lesz haddelhadd.

Majd meglássuk!

*

Furcsa, hogy a képviselőház folyosóján épenséggel nem lehet ilyen harczias hangulatot észlelni a kormánypárt soraiban. Söt ellenkezőleg. Ezek az urak ugy járnak, mintha mindannyinak az orra vére folyna.

Különösen akkor szembetünő ez, a mikor sok folyosói beszédből kibukkan a házfeloszlatás pletykája. A kormány az ellenzéket akarja ezzel ijesztgetni és mégis a saját hivei döbbennek meg emlegetésére.

Az ellenzék igen nyugodtan néz ez elé az eshetőség elé, mert meg van róla győződve, hogy a nemzet igazat fog neki adni. Lehetetlen, hogy ne tudja ezt a kormány is, ha nem tudná, majd fölvilágositják hivei, a kik lent jártak a kerületeikben.

— Pénz! Pénz! Pénz! — ez harsogott feléjük minden oldalról.

Megőszült kortesek beszélik, hogy soha oly drága választásra még nem volt kilátás, mint mostan — és még igy sem biztos. A népnek van egy rétege, a hová nem érhet el a piszkos lélekvásárlás; ennek a népnek még szent a törvény, az alkotmány és az ország függetlensége.

A házfeloszlatás gondolata sehogysem tud hivekre találni, hanem annál többen vetik föl a kormánypártban azt a kérdést, hogy vonhatná be vitorláit Tisza ugy, — hogy a kecske is jól lakjék, meg a káposzta is megmaradjon. Ezen most nagyban törik a fejüket a kormánypárt „oszlopai“.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Tüntető tábor volt ma a baloldal. Minden öt perczben fölhangzott lejtőjéről a taps és a szivélyes óváczió forrásai dusan buzogtak rajta. Apponyi Albert varázsolta oda ezt a csodát, még pedig akképen, hogy a regardeok sövényét maga mögé tolva, talentumának minden fegyverével támadt a kormányra. Beszédében nem volt árnyalat, a melynek személyes éle lett volna, mégis vágott, hasitott, égetett minden gondolata. A törvény tiszta magyarázataiból fonta meg ostorát s azzal paskolta a hamisságokkal takaródzó kormányt.

A miniszterelnök érezte, hogy a vert sebeket nem lesz jó sokáig közszemlén hagyni. Hozzáfogott hát a borogatásukhoz, de oly kevés szerencsével, hogy a sebek csak annál inkább kilobosodtak. Nem is igen álmélkodott ezen senki. Tisza István sohasem száll hadba tulságosan kemény szerszámokkal, ma azonban Apponyival szemben épenséggel primitiv eszközöket forgatott.

De milyeneket is forgathatott volna, példának okáért, azzal az érvvel szemben, hogy ez a szerződés sokkal rosszabb, mint a tavaly deczemberben benyujtott törvényjavaslat! Akkor azzal trombitálta tele a világot a kormány, hogy ezerkilenczszáznégy január elsején tul egy gyüszünyi olasz bor nem jön be husz forintos vámon alul. És ime ez a szerződés még jó időre urrá teszi az olasz lőrét! Mit hozhat föl mentségére a kormány? Semmit sem hozhat föl, mert, ha emberségesen teljesitette volna kötelességét, nem ér bennünket ez az ujabb kudarcz. A kormány meglapul a külföld előtt; csak itthon olyan legény, hogy még törvény nélkül is merészel kormányozni.

— A miniszterelnök kormányzási rendszerének nem az alkotmányosság az alapja, hanem a czezarizmus! — jellemezte Apponyi a mai rendszert.

Ha nem lenne olyan szomoru hátterü, mosolyogni, lehetne ezen a tempón, amelylyel Tisza István sutba rug törvényt, alkotmányt és minden egyebet.

— Valóságos monsieur Sans-Gène alkotmányos kérdésekben! — mondja a szónok és tapsvihar szentesiti a szállóigét.

Az 1899. XXX. törvényczikket vette elő ezután Apponyi. Beállitotta ezt a törvényt a maga üde tisztaságában; megszabaditotta azoktól a nyulós moszatoktól, amelyekkel a kormány közjogászai belepették; kimutatta mit szabad alatta érteni és mit nem; ujból megállapitotta, minő jogok voltak benne biztositva és hogy e jogok biztositásától mit s mennyit remélt a nemzet. Az önálló vámterület eleven fája van itt elültetve — maga a kormánypárt is ezt vallotta. Hanem akkor, amikor arra került a sor, hogy ez a fa megérlelje gyümölcseit: a kormánypárt, élén Tisza Istvánnal, fölrugta a törvényt, nehogy ez a nemzet valahogy az önálló vámterület birtokába jusson. Most már tisztán láthatja mindenki a kormány czélját: a közösség fentartását. Ezért szeg törvényt, ezért sérti meg az alkotmányt, ezért konspirál mindunталan legvitálisabb jogaink ellen.

— Teljesiteni fogom kötelességemet! — ez az ünnepélyes igéret volt a csattanója Apponyi beszédjének.

A tapsvihar elnyelte már azt a mondatát, a melyben a Kossuth-párt határozati javaslatához való csatlakozását fejezte ki. Elmosta a tapsvihar azt a kis inczidenst is, a mely a beszéde végén Szentiványi Árpád és Olay Lajos között elpattogzott. Mindent elsodort a zugó óváczió, a mely perczekig tartott. A miniszterelnök már nyugtalanul álldogált a helyén — válaszrakészen, de az egyre megujuló éljenzés nem engedte szóhoz jutni. Az egész ellenzék sietett üdvözölni Apponyit és csak mikor már az utolsó ember is kezet szoritott vele, kezdhette meg a beszédét a miniszterelnök.

Persze ferditésen kezdte. Szó sincs róla, hogy a bortermelők számitottak volna a vámkedvezés eltörlésére. Talán még azt várták — Tisza szerint — hogy fölemelik. A mostani szerződés olyan jó, hogy annál jobbat még a mesében sem lehet találni. Mit akarnak még? Hogy nem tárgyalták le idejében? Ö akarta, de az ellenzék nem akarta. (Erre az egész baloldal fölzudult és soká tartott a lárma.) Ugyanilyen tenorban tárgyalta le az 1899 : XXX. törvényczikket.

— Ha Széll Kálmán ilyen szubjektiv lehetetlenséget állitott föl — mondotta arra vonatkozólag — csak tisztelettel hajolok meg előtte; de nem követem . . . Ez a törvény sem maradhat meg mindig törvénynek . . .

Ez az okoskodás általános fölháborodást keltett. A miniszterelnököt, azonban csak tovább nyargalt veszöparipáján. Azt a lehetetlenséget akarta bebizonyitani, hogy nem követett el törvénysértést és ha mégis elkövetett, az ország érdekében tette . . .

Hivei igen gyöngén támogatták. Imittamott hangzott föl egy félénk helyeslés és a beszéd végén csaknem siri csönd volt. Megelevenedett a Ház képe ismét, a mikor Apponyi a ferdités bélyegét sütötte a miniszterelnökre.

— Nem passziv magaviseletet kértem én a kormánytól — mondotta — hanem azt, hogy tartsa meg a törvényt!

. . . Olay Lajos az elnök rendreutasitásai ellen hadakozott a házszabályokhoz való szólás czimén.

Ernszt Sándor a néppárt részéről kezdte birálni a javaslatot, de nem haladhatott messze, mert rosszul lett és igy félbeszakitotta a beszédét.

Vidámságot tudott keverni a fanyar témába Endrey Gyula. A Nebántsvirág czimü operetteből czitált kuplékat, a melyeknek az első szempillantásra semmi közük nem lehetett az olasz provizóriumhoz. De Endrey oly ügyesen és talpraesetten keverte a strófákat, meg a személyeket, hogy a rokonság nyilvánvaló lett. Mosolyogtak, de a mosoly alatt ült a válasz:

— Bizony igaza van ennek az Endreyneknek.

Beszéde második részében különben metafórák nélkül suhogtatta a buzogányát a kabinet feje fölött. Igen élesen támadt a miniszterelnökre, mert törvény nélkül mert kormányozni.

— Tisza Kálmán még különb volt, mint a fia — konkludált — mert ő még gondolni sem mert pátensekre . . .

A baloldal zajosan megéljenezte a tüzes kurucz beszédet.

Az ülés végén Gabányi Miklós interpellált a negyvennyolczas honvédek érdekében. Feilitzsch elnök az interpelláczió folyamán ismét — másodszor — rendreutasitotta.

*

Részletes tudósitásunk ez:

A képviselőház ülése október 15 én.

Feilitzsch Arthur báró alelnök az ülést fél 11 órakor megnyitja.

Szőcs Pál jegyző felolvassa a mult ülés jegyzőkönyvét, melyet észrevétel nélkül hitelesitenek.

Gróf **Tisza** István miniszterelnök beterjeszti az államszámvevőszéknek az 1904. zárszámadási év II. negyedében teljesitett tulkiadásokról szóló jelentését.

Belitska Béni, az állandó igazoló bizottság előadója jelenti, hogy Herczeg Ferencznek, a pécskai kerület ujonnan megválasztott képviselőjének megbizólevelét a bizottságát rendben találta és igazolta.

Az elnök: Mivel a kérvényezésre fenntartott 30 napi határidő már letelt s nevezett képviselő megválasztása ellen kérvény nem adatott be, végleg igazolt képviselőnek jelenti s mivel a VI. sz. birálóbizottságba van üresedésben hely, ezen bizottságba sorozza be.

Hertelendy László felolvassa az interpelláczió könyvet, melybe Gabányi Miklós jegyzett be ujabb interpelláczíót.

Az elnök: Az interpellácziókra háromnegyed 2 órakor tér át a Ház.

Következik az olasz kereskedelmi szerződés tárgyában beadott törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Apponyi Albert beszéde.

Gróf **Apponyi** Albert: Mint az eddigi felszólalók, szintén közgazdasági és közjogi szempontból birálja a törvényjavaslatot. A kormány közgazdasági szükségességgel és haszonnal akarja megokolni a törvénynek el nem tagadható megsértését. Emlékezteti a Házat a kormánynak a mult év deczember végén beterjesztett törvényjavaslatára, a mely szerint már 1904. január 1-étől fogva csak husz arany forintos vámmal lehetett volna behozni az olasz bort; ezzel a javaslattal szemben a most napirenden lévő törvényjavaslat határozott visszaesést mutat, mert a borvámkedvezményt ez év végéig föntartja.

Az országot felbiztatták azzal, hogy 1904. január elsejétől kezdve kirekesztik az olasz bort s most kötöttek egy egyezményt, a melylyel a kormány minden eddigi igéretét visszavonta. Miután a szerződéses viszony fenntartása Olaszországra nézve éppen olyan fontos, mint ránk nézve, a szóló azt hiszi, hogy létrejöhetett volna egy egyezmény akkor is, ha a magyar kormány szivósabban ragaszkodott volna a borvámkedvezmény tökéletes megszüntetéséhez. De ha haszonnal járt volna is az egyezmény, akkor sem volna szabad megfeledkeznünk arról a közjogi veszedelemről, a melylyel ez egyezményt megkötötték és életbeléptették.

A törvénysértés.

Egy meglepő és mondhatnám megdöbbentő ténynyel állunk szemben. Azzal a ténynyel, hogy a kormány háromnegyed esztendő óta és ebből a háromnegyed esztendőből egy félesztendő óta minden elfogadható mentség nélkül, rendeleti uton intéz olyan dolgokat, amelyek a törvényhozás körébe tartoznak. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Rendeleti uton szabályozza kereskedelmi összeköttetéseinket Olaszországgal, rendeleti uton prejudikál a mi vámpolitikánk egész jövendőbeli fejlődésének és mondom, egy fél év óta minden mentség nélkül. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Mert meg akarom engedni azt, hogy 1904. márczius 11-ig a rendkivüli állapotok egy ilyen javaslatnak rendszeres letárgyalását lehetetlenné tették vagy legalább is nehezitették.

Madarász József: Ők voltak az okai!

Gróf **Apponyi** Albert: Én most ennek vitatására nem akarván visszatérni, a legmesszebbmenő koncessziót teszem a kormány helyzetének. Nem akarom vitatni, hogy egy bizonyos mentség ilyen eljárás miatt, ilyen kényszerhelyzet mellett ne volna felhozható, de csak márczius 10-ig. Márczius 11-től kezdve, amikor a parlament rendes müködése helyre állott, a kormánynak semmi képzelhető mentsége sincs arra, hogy azt, amit alkotmányunk a törvényhozásnak tartott fenn, kormányzati uton végezte. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

A t. miniszterelnök ur mentségei, amelyekkel élt, mikor ez a kérdés inczidentaliter a korábbi vitákban is előhozatott, a legsajátságosabb benyomást tették reám. Mindig arra hivatkozott, hogy azért nem hozta a kérdést a parlament elé, azért nem várta be a parlamentnek döntését a kormány által kért felhatalmazás ügyében, mert ez előreláthatólag nagy közgazdasági vitára adott volna okot, amely közgazdasági vita sokáig elhuzódott volna. Bocsánatot kérek, én is ismerem kissé a parlamenti felelős kormányzatnak elveit és törvényeit, én is tudom, hogy lehetnek esetek, midőn vis major folytán a kormány abba a helyzetbe jut, hogy saját felelősségére kénytelen olyan intézkedéseket tenni, amelyek az ő rendes hatáskörébe nem tartoznak és ezekért később a törvényhozástól felmentvényt kérni. De ez csak valódi vis major által igazolható. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Hanem, hogy egy kormány a parlamenti kényelemnek szempontjából, hogy talán olyan kérdések merülnének fel, amelyeknek megvitatását a kormány politikailag időszerünek nem tartja, szóval ilyen szempontokból, amelyek nem tartalmaznak magukban abszolut lehetetlenséget, a kormány oly időben, mikor a törvényhozás együtt van és normálisan müködik, (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) hogy ily időben és ilyen körülmények között a kormány az együttlevő törvényhozást egyszerüen mellőzze s nem tudom, milyen garancziákat kérjen az ellenzéktől, hogy terminusra kitüzött záros határidőre letárgyalja a javaslatot s mikor ezeket a garancziákat a dolog természete szerint nem nyeri, mert nem is nyerheti, azt mondja, akkor én intézkedem saját felelősségemre — bocsánatot kérek, ez a miniszteri felelősség elvének s a kormány és a képviselőház közti viszonynak teljes meghamisitása. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) ez a miniszteri felelősség elvének kormány-omnipotencziává, valóságos plebiszczitórius cezarizmussá való fejlesztése. (Ugy van! Ugy van! Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Alkotmány-kijátszás! Másutt kisöpörnék az ilyen kormányt! (Folytonos zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

A gavallér.

Gróf **Apponyi** Albert: Ez egyébiránt a miniszterelnök urnak egyéniségéhez tartozik, mert ő a törvények végrehajtásának kötelezettségével egyáltalában nagyon gavallér módon bánik el. (Derültség balfelől.) Egy más törvénynel, a bevándorlási törvénynél is hallottuk tőle, hogy azt nem hajtja végre, a határőri rendőrséget nem szervezi, mert a kérdésnek más megoldásán töri a fejét; a törvényben foglalt megoldás nem tetszik neki s ennek folytán ezt a törvényt nem hajtja végre. (Mozgás a bal- és a szélsőbaloldalon.) Bocsánatot kérek, az ilyen kormányzás mindennek, csak alkotmányosnak nem nevezhető. (Ugy van! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon.) Az igen t. miniszterelnök ur az alkotmányjogi téren és a törvényekkel és a törvényhozás jogkörével való elbánásban valóságos parlamenti monsieur sans gene-nek nevezhető. (Zajos helyeslés és taps a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Ez, t. Ház, egyáltalában megengedhetetlen és annyira megengedhetetlen, hogy megvallom, a tárgynak egyszerüsége szinte nehézzé teszi az érvelést, mert egyikünk sem lehetett arra elkészülve, hogy még érvelnie és még bizonyitania kell a magyar országgyülés előtt azt, hogy törvényhozás jogkörébe tartozó ügyeket a kormány nem intézheti a maga hatáskörében akkor, mikor semmi akadálya sem forog fenn annak, hogy a törvényhozáshoz forduljon azoknak normális és rendes elintézéséért, mondom, a tárgy egyszerüsége szinte nehézzé teszt az érvelést ebben a kérdésben, mert ez annyira magától értetődő, hogy akit erről még kapaczitálni kell, azt kapaczitálni nem is lehet. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Az ugy van!

A garancziális törvény.

Gróf **Apponyi** Albert: De hát még sulyosabbá teszi ezt a helyzetet és a törvény szabályaival szemben tanusitott nembánomságot annak a törvénynek természete, amelylyel szemben a kormány ily szabadon jár el. A kormány t. i. nemcsak azt tette, hogy a törvényhozás jogkörébe tartozó ügyeket szükség nélkül, a törvényhozás együttléte és normális müködése mellett önhatalmulag, rendeleti uton intézte el, de tette ezt oly törvénynyel szemben, olyan törvény rendelkezéseit önhatalmulag félretéve, amelynek különleges jellege és különleges fontossága van, tette az 1899. XXX. t.-czikkel szemben. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A kormány tultette magát a törvényhozástól nyert felhatalmazás nélkül az 1899. XXX. t.-cz. azon rendelkezésén, amely szerint az idegen államokkal való tárgyalások kereskedelmi szerződés megkötése tárgyában csak akkor kezdhetők meg, ha az addig fennállott és jogilag most is fennálló — amennyiben a vámközösség tényleg fennáll, tehát ennyiben jogilag most is fennálló — autonom vámtarifa uj autonom vámtarifával cseréltetett ki.

Polónyi Géza: De nincsen vámszövetség!

Gróf **Apponyi** Albert: Azért mondom, hogy amennyiben a vámközösség most tényleg fennáll. Az az 1899. évi törvény először is azzal a jelentőséggel bir, de ezzel a jelentőségével én most nem akarok bővebben foglalkozni, csak rámutatok, hogy az a törvény akkor a partok közötti megállapodás szankcziójával láttatott el. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) És az a miniszterelnök, aki az ország ügyeit ama törvény megalkotásakor vezette, annyira lelkiismeretesen vette az ebből eredő kötelezettséget, hogy mikor az eredeti megállapodásnak, amely a tényleges állapotoknak csak 1904-ig való fentartását tartalmazta, megváltoztatását szükségesnek találta és 1907-ig tolta ki a terminust, bizonyos ellenértékek mellett, akkor nem elégedett meg egyszerüen a törvényhozás határozatával, hanem külön kivánta és el is nyerte mindazon tényezők hozzájárulását, a melyekkel a megállapodás létrejött. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És méltóztassék elolvasni az akkori miniszterelnök beszédét, azt a beszédet, a melyet ő az uj javaslat bemutatásakor mondott, gondolom, 1899. junius 14-én, amelyben az akkori miniszterelnök beszámol ebbeli tárgyalásairól és a legnagyobb emfázissal azt mondja, hogy egész politikai becsületével kötve érzi magát ahhoz, hogy amely módon az a megállapodás létrejött, ugyanazon módon eszközöltessék annak minden módositása és tényleg elnyerte a Ház minden oldaláról azt az elismerést, hogy bármiként vélekedjék valaki az általa javaslatba hozott megoldások érdeméről, az ő eljárásának loyalitásához nem fér semmi kétség. (Ugy van! Ugy van! a bal és szélsőbaloldalon.)

De tovább megyek. Az akkori t. miniszterelnök ur nem ismerte e tekintetben az elévülés tanát sem, mert mikor később a Háznak ezen oldaláról (a szélsőbalra mutat) az én felfogásom szerint nem alaposan Széll Kálmán miniszterelnök ur ennek az 1899-iki megállapodásnak megszegésével vádoltatott, akkor Nagy Ferencz t. képviselőtársam igen hatásos védőbeszédet tartott mellette és ennek a beszédnek végén, miután igen jó érveket hozott volt fel annak bebizonyitására, hogy a miniszterelnök nem törte át e megállapodást, ezeknek az érveknek mintegy betetőzéséül még egy érvet hozott fel, azt t. i., hogy legyen bár ugy, hogy a miniszterelnök az akkori megállapodásokat nem tartotta meg, ez nem határoz, mert hiszen azok konzumáltattak azáltal, hogy a törvény megalkottatott és most már törvény és nem megállapodás van előttünk, a törvényt pedig azon a módon lehet megváltoztatni, amely módon egyáltalában minden törvény megváltatható.

Széll Kálmán miniszterelnök ur akkor az ő védőjének, Nagy Ferencz képviselő urnak ezen feltogása ellen egész határozottan tiltakozott (Ugy van! Ugy van a baloldalon) s azt mondta, hogy bár hálásan fogadja az ő védőbeszédének összes többi érveléseit, ezt az egyet magáévá nem teheti.

Zboray Miklós: Mit csinált a szabadelvü párt? (Felkiáltások balfelől: Tapsolt. Helyeselt.)

Gróf **Apponyi** Albert: Hát t. képviselőház, tempora mutantur et nos mutamur in illis. Én tehát, t. Ház, a dolognak ezzel az oldalával nem is akarok bővebben foglalkozni. Oda festettem ezt is, mert hozzájárul ahhoz, hogy a történteknek sulyos természetét megvilágitsa. De hát veszem most a törvényt, csak mint törvényt. (Halljuk! Halljuk! a baloldalon.)

Mit mond a paragrafus?

Hogyan keletkezett az a törvény? Micsoda kiindulási pontja volt e törvény egész konczepcziójának? A törvényben, amint ez a képviselőház elé terjesztetett, az előbb létesült megállapodásokhoz képest az a novum volt, hogy a tényleges vámközösségnek viszonosság alapján való fentartása, amelyet azok az előleges megállapodások csak 1904-ig fogadtak volt el, kitolatott 1907-ig. Történt ez — ezt mindenki tudja — azért, mert habár jogilag önálló rendelkezés alapján tétettek ezek az intézkedések, a magyar kormánynak, a mint azt Széll Kálmán miniszterelnök igen helyesen kifejezte, mégis előzetes tájékozást kellett szereznie arra nézve, hogy elér-e czélját egy ilyen önrendelkezésü intézkedés által, számithat-e arra, hogy a viszonosság Ausztria részéről meg fog tartatni és mert az ily értelemben folytatott tájékozódások arról győzték öt meg, hogy erre ilyen rövid terminus mellett nem számithat. Szóval, ha nem is formailag, de tényleg az 1907-ig való kitolás az osztrák kormány felfogásának tett koncesszió volt. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) És ezért a koncesszióért, ennek elfogadhatóvá tétele czéljából hozott a miniszterelnök kompenzácziókat.

Endrey Gyula: Garancziákat!

Gróf **Apponyi** Albert: És ezeket a kompenzácziókat, ha ugy nevezzük, biztositékokat, amelyek különben magában a törvényben foglaltatnak, maga Széll Kálmán miniszterelnök egy összefoglaló beszédben a következőkben adta elő a Háznak:

Először az, — ez ugyan nem ellenérték, hanem csak logikai folyománya a terminus kitolásának — hogy az az elv, miszerint idegen államokkal kötött kereskedelmi szerződések lejárata kell, hogy összeessék az akár jogilag, akár tényleg fennálló vámközösségnek lejáratával, ez érvényesült, amennyiben ebbe a törvénybe bevétetett, hogy amennyiben időközben vámszövetség nem jön létre Ausztriával, az idegen államokkal kötendő szerződések tovább mint 1907 végéig nem terjedhetnek.

Másodszor az mondatott ki a törvényben, hogy lejárattal nem biró szerződések az 1903. évre mindenik államnak, tehát egyoldalulag Magyarországnak is az akaratára, kivánságára felbonthatók, felmondandók.

Harmadszor hogy kereskedelmi szerződések megkötése czéljából való tárgyalások idegen államokkal előbb meg nem kezdhetők, mig az addig fennállott vámtarifa uj vámtarifával fel nem cseréltetik. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Végül az uj törvény utolsó szakaszába (Halljuk! Halljuk!) bejött az is, hogy a törvény 4. §-ában foglalt biztositékok bármelyikének meg nem tartása, tehát amint ezt Széll Kálmán miniszterelnök kihegyezetten még beszédében is felhozta, az ha 1907-en tulmenő szerződést akarnak kötni és az is, ha nem jön létre az uj vámtarifa, a viszonosság megszegésével egyenlő joghatálylyal bir. (Élénk helyeslés balfelől).

T. Képviselőház! Ezekkel az ellenértékekkel kapcsolatosan fogadta el a képviselőház 1907-ig való kiterjesztését annak a tényleges állapotnak, amely a külön vámterületnek közgazdasági állapota. (Helyeslés balfelől.)

Most pedig igy állitom fel a tételt: semmi oka sincs és semmi joga sincs a kormánynak feltételezni, hogy a képviselőház ezeknek az ellenértékeknek, ezeknek a garancziáknak nemlétezése, ezeknek a garancziáknak összetörése, ezen ellenértékek és garancziák bármelyikének elesése mellett is az 1907-re való kitolást elfogadta volna. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) mert a törvényhozásnak beczikkelyezett akarata az volt, hogy 1907-ig tartson ez az állapot ilyen ellenértékek mellett. (Ugy van! balfelől.) Nem az volt az akarata, hogy ilyen ellenértékek nélkül is 1907-ig fenntartható legyen. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Itt tehát a t. kormány nem csak uzurpált törvényhozási funkcziókat a törvényhozás mellőzésével akkor, amidőn a törvényhozás együtt van és rendszeresen müködik, hanem uzurpálja és gyakorolja azokat a törvényhozás határozottan kifejtett akaratának ellenére.

Olay Lajos: Sándor Pál is igy beszélt, becsületesen!

Endrey Gyula: Rosenberg is igy beszélt!

Ugron Gábor: Vicze-Széll Kálmán volt akkor! (Zaj.)

Az elnök: Csendet kérek, képviselő urak!

Gróf **Apponyi** Albert: S hogy ez mennyire igy van és hogy ezzel mennyire nem mondtam meg még mindent. (Halljuk! Halljuk!) azt még az eddigiekhez a következő tételnek hozzátoldásával akarom megerősiteni. Amint mondám, az osztrák állásponttal szemben tett koncesszió volt a tényleges vámközösségi állapotnak 1907-ig való kitolása és Magyarország számára nyert ellenértékek és biztositékok foglaltatnak azokban a pontozatokban, amelyeket felolvastam. Amit tehát a kormány tett, annak jellemzéseül nem elég azt mondani, hogy a törvényhozás mellőzésével ok és szükség nélkül uzurpálta a törvényhozási funkcziót, nem elég azt mondani, hogy ezt tette a törvényhozásnak már kifejezésre jutott akaratával ellentétes irányban, de tette egy olyan ponton, a hol a Magyarországnak Ausztriával szemben szerzett garancziái gyengitéséről van szó. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A formai igazság.

Rosenberg Gyula, a javaslat előadója 1899-ben maga is azt fejtegette, hogy az 1899. évi XXX. törvény elég garanczia arra, hogy a kereskedelmi szerződési tárgyalásokat nem kezdik meg addig, mig az uj tarifa létre nem jön. Ezt vallotta is a kormány addig, mig a régi szerződések fenállitak, de mikor elérkezett a szerződések megujitásának

---

ján iszalag szivós indája kuszik s a völgy enybe hajlatába torkoló vizmosás nyirkos oldalában napsütötte, lenge páfránycsalád honol. A tisztásról lelátok a völgybe, melynek sötétzöld pázsitját kigyózó gyalogut szeli át. Tulnan a völgyön a dombhát oldalában tarló és friss szántás váltakozik; szemben a tetőn a sudárjegenyék közül pedig kifehérlik a tanya háztala. Ezeken tul messze-messze hamvas liliába vész a rét s csak egy keskeny, csillámló ezüst vonal — mint két szerelmes közé helyezett pallos — akadályozza, hogy ölelkezzék az ég mosolygó azurkékjével. Az ezüstvonal ott a látóhatár peremén: a Balaton. Aczélos ibolyaszinbe játszó rózsaszin taraju felhő terpeszkedik rajta. S a felhőgomoly, minél tovább nézem, annál jobban emelkedik. Gyenge szél támad. A tetőn álló bükk legelső „ki“ haragosan megrázza fejét: „Ki háborgat.“

A köszvényes tölgy felsóhajt: „Valamit érzek. Bábolint a cserfa koronás feje: Én is.“ Az erdőszélben a rossz lelkiismeretü nyárfa ijedten megremeg. A büszke bükkről egy sárguló levél huli le s lassan libegve ölemben meglippen. Az öreg erdő felsóhajt s megcsóválja fejét: „Valami van készülőben.“ Az örvösök és gerlék egymásután visszatérnek s leereszkednek az erdő sürüjébe. A felhőgomoly mindinkább emelkedik s az előreszabadult viharfelhők fehéren tornyosulnak. A gyertyánfa haragoszöld szint ölt, s az erdő felére is mély kék árnyék borul. A felette vonuló felhő árnyéka hullámosan fut végig rajta. Vihar van készülőben. Megmozdul az erdő, bólogatnak a fák, reszketni kezd a Krisztust áruló nyárfa. Hol zöldet, hol fehéret mutat minden levele. Sápad, zöldül félelmében. Zizegés kél a lombok közt. Belesóhajt a szél a fübe is, mely hullámosan lapul a földre. Visszasóhajt az erdő s egyszeribe hangos lesz mélye. Vihar van készülőben s ittbent, nálam, a természet háborgása közepette most minden zajongás csendesül. Megfog, megragad a természet kitörése; feledem saját bajomat.

A sivitó, fütyülő szélre az erdő zugással felel és haragjában szine minduntalan változik. Ezer szine támad a zöldnek. Ami most aranyzöld, egy szempillantás alatt ibolyazöldre változik. Mennyi szin, mennyi változás. Zug, zizeg, sóhajt, süvölt minden. A sudár fák egymásra hajladoznak; egymást támogatják és egyet sodornak lombjukon. Aranyeső támad, hullatják kora sárga levelüket. A völgy öle sötét és élesen válnak el mély szinétől a megvilágitott, imbolygó fák.

A tölgyre kuszott borostyán pedig, mig védőjének korhadt ága reczeg-ropog — biztos védelemben, oly nyugodtan pihen.

Rohanva sietnek a fellegek; az ég azurja már alig-alig látszik egy-egy felhőfoszlány mögött; az erdő szivére is sötét árnyék borul.

Tompa moraj kél a rét felől: megzendül az ég. Egy árva pillangó bokorról-bokorra libegve menhelyet keres. Megült.

S az erdő királya, a bükk? Áll rendületlenül csak fejét rázza haragosan és hullatja levelét. Aranyat könyezik. Vastag dereka oltalmat ad s én oly biztosnak érzem magamat alatta mint sehol. Pedig dörög, s messze villámlik az ég, de a bükköt még a villám is kerüli. Bömböl az erdő, ugy visszhangoz minden dörrenést.

*

Az orkán kitombolta magát, a zivatar elvonult felettünk s már csak az erdő mögött morog. A völgyből nyirkos köd, pára szall s a megszaggatott, rohanó felhők mögül kikandikál az ég azurja. A tisztást elönti ismét a fény, aranyporral van a levegő tele és a távolodó zivatar mélykék fellegén a fejedelmi bükk koronája felett bübájos szivárny ive ragyog.

*

Szivemben is csak a kiengesztelés nyugodt érzése maradt.

ideje s gyakorlati fontosságu lett a garancziális törvény, egyszerre tul tette magát a kormány a törvényen. Ha csak ilyen alkotmány-biztositékaink vannak, akkor mit ér nekünk az egész törvény? (Taps a baloldalon.) Rosenberg előadó azt mondja, hogy az ellenzéknek formailag igaza van. De bocsánatot kérek, milyen sajátságos felfogás nyilvánul ebben a konczesszióban, hogy nekünk formailag igazunk van, de csak formailag, mert hiszen a kormányok között létrejött a megegyezés . . .

Rosenberg Gyula előadó: Tárgyalás alapjául is szolgál a külföldi államokkal. (Nagy mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf **Apponyi** Albert: Nem tudom, t. Ház, hogy jókedvemben megtegyem-e az előadó urnak azt a szivességet, hogy ezt a közbeszólását meg nem történtnek tekintsem. (Élénk derültség a bal és szélsőbaloldalon.) Ha azt akarja, hogy reflektáljak rá, akkor egyszerüen azt mondom (Halljuk! Halljuk! a bal és szélsőbaloldalon.) hogy minden épületnek második emelete csak annyi szilárdsággal bir, sőt valamivel kevesebbel, mint amennyivel annak az épületnek alapjai birnak és hogy ennek folytán, ha egy gyöngén megalapozott épületre egy második emelet rátétetik, az annak az épületnek összedülését még biztosabbá teszi. Az egyik törvénytelenségre a másik törvénytelenségnek halmozása csak az első törvénytelenségnek sulyát nagyobbitja. (Ugy van! Ugy van! Taps a bal és szélsőbaloldalon.) A tárgyalási alapban levő bizonytalanságnak és ingatagságnak az ingatag alapra ráépitett tárgyalásoknak bizonytalansága csak fokozását jelenti, amely az állapotoknak általános kaotikus és bizonytalan voltát csak betetőzi. (Ugy van! Ugy van! a bal és szélsőbaloldalon.)

Tehát formailag volna igazunk! És hogy mennyire csak formailag, azt mutatja az, hogy a t. kormány is ezen a nézeten van, mert a mi formai igazságunkat annyira mellőzi az ő tényleges és materiális igazságának tudatában, hogy amint az előadó ur is mondotta, tárgyal is azon vámtarifa alapján, amely formailag még nincs megállapitva. Nos ebben csakugyan az a felfogás rejlik, hogy a lényeg az, hogy a kormányok megállapodtak; a lényeg az, hogy a kormányok egy vámtarifát létrehoztak; az alkotmányos testületek hozzájárulása, a törvényhozásnak a szankcziója csak forma, csak formalitás, hisz ahhoz kétely nem is fér. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Polonyi Géza: Jobban még nem itéltek el egy képviselőházi többséget!

Rakosi Viktor: Azért olyan szomoru!

Gróf **Apponyi** Albert: Igen szomoru volna, ha igaza volna a t. képviselő urnak Magyarországra nézve. De hogy nincs igaza Ausztriára nézve és hogy ez a vámtarifa még nem tekinthető még anyagilag sem biztositottnak, azt az osztrák képviselőház közgazdasági bizottságában történtek eléggé bizonyitják. De akárhogy legyen ez, én aki helyes alkotmányjogi felfogásból kiindulva az uj vámtarifát csak akkor tekintem létrejöttnek, ha az a törvényhozás minden tényezője által elfogadtatott, (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) én, a ki ha valamit formalitásnak mondanék, hát inkább a vámtarifa benyujtásának és a bizottsági tárgyalás tényét tekintem a törvényhozás elhatározását megelőző formalitásnak (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon) és magának a törvényhozásnak döntését a lényegnek, (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon) én kénytelen vagyok azt mondani, hogy alkotmányjogunknak összes fundamentális igazságai szerint, de meg a gyakorlati életnek tanuságai szerint is az az uj vámtarifa, amelynek létesitése a vámkülfölddel megindítandó tárgyalásoknak nélkülözhetetlen alapját képezte volna, még nem jött létre. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) még nincs és miután nincs, ennek folytán az uj vámtarifa létezése nélkül való megkezdése az idegen államokkal való tárgyalásoknak nemcsak egy törvénynek megsértése, (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) de amint mondám, egy olyan különös minőséggel biró törvénynek megsértése, a mely törvény, illetőleg amely törvényes intézkedés Magyarországnak Ausztriával való közgazdasági viszonyának rendezésében egyik erőssége, egyik garancziája volt, s amely mostan értékében annyira gyengittetett, hogy ugyszólván abból tényleg nem maradt fenn semmi (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Ezzel a tisztelt kormány lemondott a maga részéről, de nem foszthatja meg az országot — ezt hangsulyozni kivánom — annak a garancziának érvényesitéséről is, a mely az 1899-ik évi törvény utolsó szakaszában foglaltatik, a mely szerint a 4-ik §-ban foglalt tételek bármelyikének mellőzése, — tehát ez is — ha az uj vámtarifát terminusig nem sikerül létesiteni, a viszonosság megszegésének jogihatályával bir és az országot az 1899:XXX t.-cz.-ben elvállalt erkölcsi kötelezettség alól teljesen felmenti. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Ez eljárásával a t. kormány erről a garancziáról is — amennyire tehette — lemondott és már most igazán a kormánynak eljárása és kezelése folytán abból az 1899: évi XXX-ik törvényczikkből minden elpárolgott, — amennyire azt a kormány elpárologtathatta — ami az országra nézve erősség és garanczia volt és egyedül csak az maradt meg, ami az ország részéről koncesszió volt, vagyis az egész akcziónak álarcza mögül elénkbe néz a mindenáron való vámközösség fentartásának szándéka. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon. Zaj.)

Polónyi Géza: Szomoru dolog ez!

A kötelesség parancsol.

Gróf **Apponyi** Albert: T. Ház! Annak a vitának, mely az 1899 : XXX. törvényczikk megalkotását megelőzte, eszembe jut az az epizódja, a melyben magam is némi szerepet játszottam. Én akkor felszólaltam ennek a törvényjavaslatnak tárgyalásánál, pártoltam a törvényjavaslatot és kiemeltem azt, hogy habár az akkori kormány is, a Széll-kormány is a vámterületi közösségnek hive volt, mégis az 1899-ki törvényben lerakta mindazokat a biztositékokat, illetőleg fokozta azokat, amelyek az országra nézve lehetővé teszik, hogy az önálló vámterületre átmenjen, ha az országnak az a meggyőződése. És midőn én ezt kifejtettem, a függetlenségi párt soraiból Polczner Jenő t. képviselőtársam közbeszólt, hogy megcsinálta azt már Deák is. Erre én ezt válaszoltam: Megcsinálta Deák, a mint már bátor voltam kimutatni, de amit abból az alapból, a mit Deák lerakott, az idők megrongáltak, azt a jelenlegi kormány, a Széll-kormány akcziója helyreállitotta és a mi biztositék abból hiányzott, ezzel azt ez alkalommal hozzáadta. Megint közbeszólt Polczner Jenő, hogy az is meg lesz rongálva. Erre én azt válaszoltam: »Meg lesz-e rongálva, a mint az én t. képviselőtársam mondja, azt én nem tudom, csak ismételhetem azt, hogy a jelenlegi kormánnyal szemben ezt a feltevést kifejezni a történtek után legalább is elfogultság és igazságtalanság; leendő kormányok eljárásával szemben pedig mindegyikünk fogja tudni kötelességét és eljárását saját meggyőződése szerint irányitani.« (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon. Nagy zaj és közbekiáltások a szélsőbaloldalon.)

Az elnök: Olay Lajos képviselő urat kérem, ne zavarja a tanácskozás rendjét közbekiáltásokkal (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon, Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Másodszor is kérem Olay képviselő urat, méltóztassék csendben lenni.

Gróf **Apponyi** Albert: Én, aki az 1899: XXX. t.-cz. megalkotásánál, amennyire gyenge erőmből telt, segédkeztem, a törvényjavaslat mellett itt a Házban felszólaltam (Halljuk! Halljuk! a bal- és szélsőbaloldalon.), de a törvényjavaslat mellett a maga összeségében, összes garancziái mellett . . .

Én, akivel szemben a függetlenségi pártnak egy tagja — sajnos, helyes előrelátással — közbeszólólag mondta, hogy ezt is megrongálják, én, ki erre azt feleltem, hogy ha a megrongálás eshetősége bekövetkezik, mindenki tudni fogja a maga meggyőződése szerint való kötelességét, én most kétszeres kötelességet érzek arra, (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) hogy e megrongálási kisérlettel szemben teljes erőmet kifejtsem, és ezért a javaslatot a limine elutasitom és hozzájárulok Krasznay Ferencz t. képviselőtársam javaslatához. (Hosszantartó, többször megujuló zajos helyeslés, éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon. Szónokot számosan üdvözlik.)

A miniszterelnök válasza.

Gróf **Tisza** István: Szükségét érzi annak, hogy Apponyi beszédére válaszoljon. Téved Apponyi abban, hogy a magyar bortermelők számitottak a borvámkedvezménynek 1904. január elsején való megszüntetésére. Tudta mindenki, hogy az olasz kormány igyekszik uj kedvezményt szerezni; a bortermelők az egész évben folyton agitáltak az olasz bor ellen, a mi nem történt volna meg, ha már teljes biztosságban érezték volna magukat.

A mostani javaslatban foglalt egyezmény ellenben végleg rendezi az ügyet, mert benne van az az intézkedés, hogy az uj szerződés a borra vonatkozólag semmi kedvezményt nem fog tartalmazni. A magyar kormánynak az volt a törekvése, hogy átmeneti kedvezményt sem ad az olasz borra; végül bizonyos koncessziót adtunk az olasz kormánynak más ellenértékekért. Ma még nem terem olyan sok borunk, hogy bizonyos mennyiségü olasz bort föl ne szivhatna vámterületünk; öt-hat év mulva azonban már annyi borunk lesz, hogy az egész szükségletet fedezhetjük vele; a kormánynak tehát az volt a főczélja, hogy erre az időre szoritsa ki az olasz bort az országból. A magyar közvélemény ezt megértette s éppen ezért megnyugvással fogadta az olasz egyezményt.

A figyelmes Tisza.

A mi a kérdés közjogi részét illeti, Apponyi rosszul itéli meg a helyzetet. Könnyü volt Apponyinak abnormálisan gyorsnak tartani a parlamenti tárgyalást, — de a gyors tárgyalások csak augusztus közepén értek véget s a kormánynak kérdéseire, hogy tárgyalja-e a képviselőház az olasz kereskedelmi szerződést, az ellenzék részéről mindig gunyosan elutasitó választ kapott. Gondolt a Ház tagjainak kényelmére is, mert ha a ház tizenkét hónapon át folyton tárgyalna, kiüzné magából az oly tagokat, a kiknek otthon a saját gazdaságukban is van dolguk. (Zaj a baloldalon.)

Polónyi Géza: Lett volna csak az ujonczjutalékról szó, együtt lettünk volna még szeptemberben is. (Zaj.)

Az abszurd közjogi következtetés.

Gróf **Tisza** István: Fontosabbak t. barátomnak, Apponyinak azon fejtegetései, amelyek az 1899. évi XXX. törvényczikkre vonatkoznak. Én is egész röviden csuszom át azon a kérdésen, hogy az 1899. évi XXX. törvényczikk módositása létrejöhet-e ma anélkül, hogy megelőzőleg az összes pártok megállapodjanak abban. T. képviselőtársam itt hivatkozott Széll Kálmán t. barátomnak egy nyilatkozatára, amelyet 1899-ben mindjárt az első megegyezés után tett. (Felkiáltások balfelől: Hol van Széll Kálmán!) Először is én senkinek azt a jogát, hogy magára nézve valamely kérdésben lehetetlenséget állitson fel, kétségbe nem vonom. Hozzáteszem azt is, hogyha ilyen szubjektiv lehetetlenséget éppen Széll Kálmán t. barátom állitott fel magára nézve, aki ezt az egész akcziót létrehozta, ezelőtt csak tisztelettel hajolhatok meg; de azután azt következtetni belőle, hogy most már azért, mert egy törvény a pártok közti előzetes megállapodás után jött létre, annak megváltoztatása is csak ugyanigy lehetséges, ez olyan abszurd közjogi következtetésre vezetne . . . (Igaz! Ugy van! jobbfelől. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Polonyi Géza: A miniszterelnök ur is hozzájárult a paktumhoz! (Hosszantartó zaj. Elnök csenget.)

Gróf **Tisza** István: Hiába beszél itt akármit a képviselő ur, a magamét el fogom én mondani és — legyen egészen nyugodt — semmiféle diskurálásba itt bele nem megyek. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Ismételtem, ez a magyar alaptörvényeknek olyan kategóriáját hozná létre, amelyet mint sui generis dolgot az egész világ derültsége mellett lehetne kiállitásokra küldeni, mint olyant, amelyhez nem a törvényhozás hivatott faktorainak, hanem egyes közjogi léttel nem is biró faktoroknak, az egyes pártoknak, képviselőknek hozzájárulása szükséges. (Ugy van! jobbfelől.)

Nézzük most mar a dolog tartalmát és ebbe annyival szivesebben megyek bele, mert az 1899: XXX. törvényczikket én is elfogadtam. Azt az akcziót, amely az 1899: XXX. törvényczikket megalkotta, helyeslem ma is és azt tartom, hogy a mai magyar kormánynak is csak az lehet a feladata, hogy ugyanazt a czélt tartsa szem előtt.

Ugron Gábor: Nem a czélt, a törvényt kell szolgálni! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Gróf **Tisza** István: De igenis a czélt, a mely az 1899: XXX. törvényczikkben valósult meg, a mely ezt a politikát szolgálja, amely a viszonyok alakulása mellett ma alkalmas ezen czélnak elérésére.

Polónyi Géza: Macchiavelli!

Gróf **Tisza** István: A mi eljárásunk mit érint az 1899: XXX. törvényczikkből? (Zaj a bal és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Nem érinti azt a dispozicziót, hogy 1907-en tul nem köthetünk szerződéseket, mert hiszen megkötve az a provizórium van és le van tárgyalva, anyaga meg van állapitva, tartalma egy megkötendő végleges szerződésnek. (Egy hang a balolpalon: Amely alá van irva!) Amely végleges szerződés azonban aláirva nincs. (Egy hang a baloldalon: Parafálva van!)

Engedelmet, nagyon bajos tárgyalni, ha a képviselő urak még az alapfogalmakkal sincsenek tisztában. (Derültség a jobboldalon.) A szöveg parafálva van azok által, akik azt letárgyalták, de a szerződés aláirva azok által, akik jogositva lesznek az illető szuverénnek nevében megkötni a szerződést, nincs és nem is lesz mindaddig, mig a vámterület és vámtarifa kérdése Ausztria és Magyarország között végleg nem rendeztetik. Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Ebben a tekintetben tehát feltétlenül hatályban marad az 1899:XXX. t.-cz. dispozicziója. Ugyancsak hatályban fogjuk tartani a törvénynek azon fontos dispoziczióját is, hogy gondoskodás történjék arról, ha netalán kötünk vámszövetséget Ausztriával, ezen vámszövetség lejáratakor lejárjanak összes kereskedelmi szerződéseink is és az országnak, nem a kormánynak, szabad keze a kereskedelmi politika egész mezején fennmaradjon. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Hamis érvek.

Módositani kivántuk benyujtott törvényjavaslattal az 1899: XXX. t.-cz. 4. §-át és a Háznak bejelentve, sőt hozzáteszem, a Ház helyeslése mellett addig is, mig ebből törvény lehetett volna, mégis tettünk bizonyos intézkedéseket, amelyek bele ütköznek a törvénybe, amennyiben felvettük a kereskedelmi tárgyalásoknak fonalát.

A kérdés csak az, hogy ezzel adtunk-e fel bármit is az ország jogaiból, ezzel dobtunk-e oda bármit is, aminek bizonyos garancziális jelleget lehet tulajdonitani, (Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.) ezzel tettünk-e bármi olyant, amely Ausztria kezét erősiti velünk szemben, vagy a miénket gyengiti Ausztriával szemben. S itt azután egyszerüen felteszi a kérdést, hogy ha mi nem megyünk bele a kereskedelmi tárgyalásokba Németországgal, minő hátránya van ebből Ausztriának a mi előnyünkre, vagy megforditva abból, hogy belementünk a tárgyalásokba a német birodalommal, minő előnye van Ausztriának a mi rovásunkra, ez azt hiszem, abszolute nem lehet kérdés tárgya, mert szerintem igen is életbevágó . . . (Felkiáltások balfelől: Hol van az autonom vámtarifa. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! a jobboldalon.)

Az elnök: Csendet kérek!

Gróf **Tisza** István: Életbevágó közgazdasági érdeke Magyarországnak is, Ausztriának is, hogy a kereskedelmi szerződések tárgyalásainak fonalát felvegyük, hogy ne engedjük, hogy az egész vonalon fait accompli-t alkothassanak a mi fejünk felett mi nélkülünk, a mi érdekeink rovására. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Én azt hiszem, hogy nem Magyarország érdekeit áldozzuk fel ezáltal, hanem igenis akkor követnénk el vastag mulasztást Magyarország nagy érdekeivel szemben, ha arra az ellenkező álláspontra helyezkedtünk volna s ha a szerződések tárgyalásába bele nem mentünk volna. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Endrey Gyula: Tessék magyar autonom vámtarifát csinálni! Nincs közös vámterület! (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől. Elnök csenget.)

Gróf **Tisza** István: Az 1899:XXX. törvényczikknek azt a czélját, hogy létre jöjjön egy érdekeinknek megfelelő vámtarifa szolgáltuk-e ezen eljárásunk által?

Méltóztassék nekem megengedni, nem a mi kezünket fogja-e az osztrák törvényhozással szemben erősebbé tenni, nem a mi pozicziónkat fogja-e javitani, nem annak a czélnak elérését fogja-e szolgálni, hogy elfogadtassék a vámtarifa javaslata, ha a külfölddel kötött szerződések egész sorozata már ezen a tarifatervezeten alapul. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Én tehát nyugodt lelkiismerettel állithatom, hogy nemcsak az ország érdekében helyesen jártunk el, hanem helyesen jártunk el az 1899: XXX. t. cz. szelleméből kifolyólag is, helyesen jártunk el azon politika szolgálatában, amely az 1899: XXX. törvényczikket ott megalkotta, mert az nem keretet akart felállitani, amelyből a nemzet kibontakozni ne tudjon, hanem fegyvert akart a nemzet kezébe adni arra, hogy a közös vámterületet, amelyet kellő feltételek mellett az ország többsége jobbnak tartott akkor is, hiszem, hogy jobbnak tartja ma is, egy érdekeinknek megfelelő vámtarifa alapján fenntarthassuk. (Élénk helyeslés jobbról.)

Én mindig nagyon silány politikusnak tartottam azt, aki opportunista volt czéljait, vagy elveit illetőleg. Igenis, állandóságra, következetességre szükség van a nagy elvi kérdésekben és a kitüzött czél felé való törekvésekben. (Nagy zaj a bal és szélsőbaloldalon. Elnök csenget.) De aki azután az eszközök megválasztásában nem opportunista, a ki nem azokhoz az eszközökhöz folyamodik, a melyek az adott viszonyok között mindig, állandóan előttünk lebegő czélt szolgálják, az azután, — engedelmet kérek, — a legjobb szándékokkal és a legjobb pózok mellett is nem az ország érdekét fogja szolgálni, (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon).

Ugron Gábor: Nem póz a törvény! (Zaj. Elnök csenget).

Gróf **Tisza** István . . . nem az ország érdekét fogja szolgálni, hanem a következetesség látszatának fogja áldozatul dobni. (Ugy van! jobbfelől.) Én abban a meggyőződésben vagyok, hogy a kormány mindezen kérdésekben egy nehéz felelősséget vállalva magára, az ország érdekében járt el (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középen. Ellenmondások a bal- és szélsőbaloldalon.) abban a meggyőződésben vagyok, hogy akkor kellene vád alá helyezni bennünket, ha elég bátrak lettünk volna arra, hogy koczkára tegyük az ország érdekeit. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj és mozgás a baloldalon).

Ajánlom a törvényjavaslat elfogadását. (Hosszantartó élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon és a középen. Zaj a baloldalon).

A házszabályokhoz.

Olay Lajos: A házszabályokhoz kér szót. A miniszterelnök a nemzet érdekeit akarja megvédeni. Figyelmébe ajánlja a miniszterelnöknek, hogy védje meg, illetőleg tartsa meg a törvényeket, védje meg, illetőleg tartsa meg a törvényeket, törvénytelenséget.

Az elnök: Figyelmezteti Olayt, hogy Házszabályokhoz szólás czimén ilyen dolgokat beszélni nem szabad (Nagy zaj balfelől.)

Ugron Gábor: Joga van ezt elmondani.

Olay Lajos: Ha az elnök nem engedi meg, hogy megindokolja felszólalását, kénytelen egyetérteni Gabányi Miklós egyik mai, az elnökre vonatkozó közbeszólásával. (Helyeslés balfelől.)

Az elnök: Olayt rendreutasitja.

Személyes kérdés.

Gróf **Apponyi** Albert: Személyes kérdésben szólal föl. A miniszterelnök szemére hányta, hogy a nyarat Eberhardon töltötte. Azt hiszi, hogy neki, aki évekig huzta itt az igát, szabad volt a Ház engedelmével egy nyáron pihennie. Tisza ugy tüntette föl a dolgot, mintha a szólónak az lenne a fölfogása, hogy a kormánynak az adott helyzetben passziv magatartást kellett volna tanusitania; abból, hogy a kormány eljárását nem helyesli, nem a passzivitás következik, hanem az hogy teljesitenie kellett volna azt, amit az 1899. évi XXX. törvény rendel. (Tetszés a baloldalon.)

Fölkiáltások balról: Föl kellett volna állitania az önálló vámterületet!

Az elnök: Tiz perczre felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

A vita folytatása.

Az elnök: Az ülést ujból megnyitja.

Ernszt Sándor: A tárgyalás alatt levő javaslat miniszteri rendelettel már e hó 15-én életbelépett. Nem akarja azt fejtegetni, mi következnék akkor, ha a Ház ezt a javaslatot nem fogadná el s a már megjelent miniszteri rendelet érvényét vesztené. Ezektől a bonyodalmaktól azonban nem félhetünk s nem fél a kormány sem, mert ismerte pártját, a Ház többségét. Ez a bizalom, melyet pártjába helyezett a miniszterelnök, egy szomoru világot vet a magyar parlamentre. (Ugy van! balfelől.)

A javaslat egy szentesitett törvény összes garancziáit megsemmisiti s annak ellenére szabályozza kereskedelmi és forgalmi viszonyainkat. (A szónok hirtelen rosszulléte miatt beszédét félbeszakította.)

Floridor és Czelesztin.

Endrey Gyula: Az előadói beszédről eszébe jut a »Nebántsvirág« czimü operette egyik szereplője, ki mint Floridor és Czelesztin szerepelt az 1899 : XXX törvényczikk körül. Annak a törvényjavaslatnak, melyből az 1899 : XXX. törvényczikk lett, az előadó, mint jámbor Czelesztin, előadója volt s a nemzet nagy érdekeiről s ezeknek a törvény által való megvédéséről dicshimnuszt zengett. De a jámborlelkü fejedelemasszony, Széll Kálmán a miniszterelnöki székből eltávozott s jött helyette egy vidám operettehős s ennek jövetelével a jámbor Czelesztin is átváltozott vidám Floridorrá, aki ma már bünnek tartja a garancziális 1899 : XXX. törvényczikket s annak kijátszását, lábbaltiprását akarja és védi. Vele együtt átalakult az egész párt is, a mely Széll Kálmánnak tüntetett e javaslat beterjesztése alkalmával és kezeit vörösre tapsolta a javaslat törvénynyé válásakor, ma pedig, mikor gróf Tisza István kijátszsza a törvényt, megszegi a pártközi egyezményt, mely erre a törvényre vonatkozik, tombol a lelkesedéstől és a gyönyörtől, hogy ebben segithet vezérének. (Ugy van! balfelől.)

A most tárgyalás alatt levő javaslat, mely azokat a garancziákat, melyekre Széll Kálmán olyan nagyon büszke volt, szétrombolta, anélkül hogy ezt a képviselőház megszavazta volna, már rendelettel életbeléptetett. Megelégedett a kormány azzal, hogy a közgazdasági bizottság letárgyalta, s nem törődött azokkal az esetleges következményekkel, melyek ilyen sulyos törvénysértés után beállhatnának. Hol van Széll Kálmán, a ki ethikai kötelességének vállalta az 1899. XXX törvényczikknek végrehajtását, annak megvédését. Az országnak igazságait elsikkasztani nem lehet, törvényeit büntetlenül sárba tiporni nem szabad. (Ugy van! balfelől.) Hol van az autonóm vámtarifa, melyet e törvény előir? Lenne bármilyen előnyös ez az egyezmény, az 1899: XXX. törvényczikk garancziáiról lemondani ezért nem fogunk. (Ugy van! balfelől.) Mi törvényeink szerint az önálló vámterület jogállapotában vagyunk. Csuf és gyalázatos játék ezzel szemben a miniszterelnök az a kijelentése, hogy ő a vámközösség fentartásának hasznos és magasztos eszméjétől vezetve, kötötte meg ezt az egyezményt. (Ugy van! balról.) Nem jogok biztositása ez az eljárás, hanem azoknak konfiskálása. (Ugy van! balfelől.) Felolvassa az egyes borvidékek kérvényeit, amelyek mind az olasz borvám felemelését kérik, kérdi, miért nem lépnek ki az agráriusok? Ausztria érdekei kivánták a szerződést és Magyarországnak mindig hallgatnia kell, ha idegen érdekekről van szó. A behozott olasz borral bizonyára manipulálni fognak s a magyar bor jóhirnevét fogja tönkre tenni. Tisza Kálmán még különb ember volt a fiánál. (Derültség.) Tisza Kálmán nem akart pátensekkel kormányozni, küzdött a pátensekkel való kormányzás ellen s mig ő csak a bihari pontokat akasztotta szegre, addig fia a magyar alkotmányt akarja szegre akasztani, de ezt a kisérletet visszaveri és nem fogja megengedni az ellenzék. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Fejtegeti, hogy közgazdasági érdekből is visszavetendő a javaslat. Visszavetendő volna akkor is, ha nem lennének ilyen sulyos közjogi aggályaink. E szempontok által vezéreltetve, nem fogadja el a javaslatot. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Az elnök: Megállapitja a következő ülés napirendjét.

Következik az interpelláczió.

Az öreg honvédek.

Gabányi Miklós: Egy, az 1848—49-iki szabadságharczban résztvett öreg honvéd ügyéből kifolyólag interpellálja a miniszterelnököt. Az illető a menházba való felvételért folyamodott s elő is jegyezték, de csak most, az előjegyzés után évek multán fáradságos utánjárással sikerült a menházba felvétetni. Ezen felvételre vonatkozó eljárás alatt értesült arról, hogy ma még 32 ezer öreg honvéd van Magyarországon, akiknek nagyrésze a legnagyobb nyomorban él. Ha telik bronzágyukra, a hadsereg költségeire és az erőszakos elnökök fizetésére . . .

Az elnök: Gabányit rendreutasitja.

Gabányi Miklós: . . . miért ne biztositson legalább szerény megélhetést az ország ezeknek a hősöknek? Azért interpellálja a miniszterelnököt, hajlandó-e egy uj honvédmenházat 250 ágygyal felállittatni s a segélyre szorulókat legalább 20 korona havi nyugdijban részesiteni?

Az elnök: Az interpelláczió kiadatik a miniszterelnöknek. Az ülést két órakor bezárja.

Budapest, október 15.

A hétfői napirend. A képviselőház hétfőn délelőtt tiz órakor ülést tart, amelyen folytatják az olasz kereskedelmi szerződés tárgyalását. A javaslat ellen Szüllő Géza, Polónyi Géza, Darányi Ferencz, Eötvös Károly, Kovács Pál és Hellebronth Géza iratkoztak fel.

A pártok hangulata. A *függetlenségi és 48-as párt* tagjai ma este is szép számmal gyültek össze a pártkörben, a hol rövid időre megjelent a párt nagynevü elnöke, *Kossuth* Ferencz is. A képviselők diskussziója főképpen gróf *Apponyi* Albert és a miniszterelnök mai párosviadala körül forgott és megelégedéssel konstatálták, hogy gróf Apponyi a Kossuth-párt határozati javaslatához csatlakozott. Konstatálták, hogy *Tisza* az ő védekező beszédével egyáltalában nem tudta igazolni a rendeletekkel való kormányzást. A házszabályok módositását illetőleg a párt tagjai ma is egyértelmüleg azon az állásponton voltak, hogy a miniszterelnöknek erre vonatkozó inditványát vissza kell vennie, már békés megoldás nincs. Holnap reggel *Kossuth* Ferencz — mint már hirül adtuk — Kunszentmiklósra utazik, a hol nagy ünnepségek között nyujtják át neki a diszpolgári oklevelet. A pártvezért a pártnak több tagja, köztük Thaly Kálmán, gróf Benyovszky Sándor, Szatmári Mór, Hentaller Lajos, Komjathy Béla, Sturmann György Malatinszky György, Sebess Dénes és Pallay Sándor párttitkár is elkisérik. Az ünnepségek során Kossuth Ferencznek esetleg lesz alkalma a mostani politikai helyzetről nyilatkozni.

Ugyancsak különös képet nyujtott ma este a *szabadelvü pártkör*. Gróf *Tisza* István délelőtt a képviselőházban összemérte fegyverét gróf *Apponyi* Alberttel és ennek a mérkőzésnek olyan hatása volt, hogy este alig harmincz-negyven ember látogatott föl a kormány pártjának körhelyiségébe és ezek sem tartották érdemesnek a miniszterelnököt meggratulálni. Ez jellemzi legjobban a szabadelvü párt hangulatát. Nyomott, kedvtelen ez a hangulat. Várakozó álláspontot foglalnak el a képviselők. Mindenki azt várja, hogyan fogja a miniszterelnök — hir szerint a jövő szerdán — inditványát megindokolni.

Addig mindenki, aki csak tart valamit politikai szereplésére, igyekszik — igy mondta a pártnak egy tekintélyes tagja — *lehetőleg a háttérben maradni*. És ennek a legjobb módja az, hogy nem látogatnak föl a pártkörbe. Nem akarnak tanui lenni annak, miképpen ismétli meg Tisza tegnapi merész bizonykodását, a melyet nem tudnak föltétlenül helyeselni. Majd ha az indokolás elhangzott, a képviselők állást foglalhatnak mellette vagy ellene. Most azonban kerülik az alkalmat, a mely módot nyujthatna arra, hogy befolyásolják őket. Fönn volt a pártkörben Tisza István is Lukács László társaságában, de látva, hogy a jelenlevők csaknem mind tizedrangu politikusok, nem is igen beszélgetett velük, hanem bevonult a belső terembe — billárdozni. Ez mindenesetre kellemesebb szórakozás, mint a békétlenkedő párthivek aggodalmainak eloszlatása. Igy aztán ma este a szabadelvü pártkörben jóformán nem is esett szó a politikáról.

1848. XX. Lapunk legutóbbi számában tüzetesen foglalkoztunk az 1848. XX. t.-cz. végrehajtásának ügyével. Megirtuk bizalmas információink alapján, hogy a kormányelnöknél ebben az ügyben bizalmas értekezlet volt, melyen a két protestáns egyháznak beadott memorandumát beszélték meg. Tegnapi közleményünket kiegészitjük most azzal, hogy a protestánsok memorandumát ma osztották szét a képviselőházban. Ismeretes ez a memorandum, mi is bőven tárgyaltuk annak idejében s épen ezért most csak röviden emlitjük meg, hogy ez a memorandum felsorolja a sérelmeket annak bizonyitására, hogy még ma sincs teljes jogegyenlőség a magyar katolikusok és protestánsok között. Az egyházi adóteher könnyitésére a két protestáns egyház évi 2,100,000 a lelkészek korpótlékára évi 1,533,000, a papi nyugdijintézetnek évi 567,287, a vallástanitásra évi 250,000, kulturális és emberbaráti intézményekre pedig évi 620,000 koronát kér a két Protestáns egyház az államtól.

Beszámolók. Gróf Benyovszky Sándor, a dunavecsei kerület országgyülési képviselője e hó végén kezdi meg beszámolókörutját kerületében. — Krasznay Ferencz, a dunapataji kerület országgyülési képviselője holnap, vasárnap délelőtt Dunapatajon, délután Szakmáron beszámolót tart.

Döntő vereség.

— Harminczezer orosz elesett? —

Eldőlt már annak a rettenetes küzdelemnek a sorsa, amelyről a történelem „jantaji csata“ néven fog megemlékezni. Csaknem hatvan kilométernyire terjed a harczvonal, amely Csautantól keletre Tadaszamon keresztül a vasutig és azután a Siliho mindkét partján a hegyek között a kőszénbányáktól északra Sziansanig huzódik, majd délnek fordulva Pönczikunál végződik. Még dörögnek az ágyuk, még ismétlődnek a vakmerőbbnél vakmerőbb szuronyrohamok, de azért már kétségtelen, hogy Kuropatkin az egész vonalon a legborzasztóbb és legvéresebb vereséget szenvedte, amely az oroszokat a háboru kitörése óta érte. Mert azok a csatározások, amelyek még most is folynak, már csak az üldözött ellenség visszacsapásai, amint menekülésében meg-megáll, hogy még egyszer megkisérelje az utána nyomuló győztest üldözésében föntartani.

A mandzsuriai orosz hadsereg, a mely mintegy háromszázezer emberből és kilenczszáz ágyuból állott, futva menekül Mukden felé, de bizony alig van reménye, hogy megmeneküljön a teljes megsemmisités elől. Mert mig *Kuroki* serege még küzd a keleti szárnyon Kuropatkin főerejével, *Nodzu* a középen és *Oku* a nyugati szárnyon szétzuzták az oroszokat és most a vert csapatokat üzve, egyenesen az orosz fősereg oldalába támadnak. Ezzel már el is dőlt a csata sorsa és most Kuropatkinnak már csak az lehet a feladata, hogy megkisérelje a menekülést a teljes romlásból. Oku tábornok balszárnya azonban a Hunfolyó felé nyomul előre, hogy megszállja annak két hidját és elvágja ezzel az orosz deréksereg visszavonulásának utját is. Ha ez a vállalkozása sikerül, akkor Kuropatkin egész serege kénytelen lesz letenni a fegyvert vagy pedig küzdeni az utolsó emberig.

Ezt eredményezte az orosz hadvezetésnek igazán különös módja. A legnagyobb európai katonai hatalom hadvezérei olyan tehetetlenséget árultak el és olyan nehézkesen és

gyámoltalanul intézték a csapatok mozdulatait, mint a hogy a tollat vezeti az íráshoz nem szokott kérges kezü paraszt. Érezte ezt *Kuropatkin* is, a ki mindenáron kerülni akarta a döntés előidézését és csak a sürgető pétervári parancsok nyomása alatt kezdte meg a támadást, a mely oly végzetes katasztrófával végződött.

Pétervárott természetesen egészen lesujtotta a katonai és polgári köröket a rettenetes vereségnek hire. Mindenütt *Alexejev* helytartót okozzák a vereség miatt, mert azt mondják, hogy ő kényszeritette Kuropatkint az offenzivára.

Mai távirataink a következőket jelentik:

Győzelemről-győzelemre.

Berlin, okt. 15.

A „Tägliche Rundschau“ Tokióból magántáviratot kapott, amely azt jelenti, hogy a japán főhadiszállásra erkezett hirek szerint *Kuropatkin* hat visszavonuló hadosztályival a Sanotol északra levő hadállásokat megszállotta s *onnan akarja megvivni a döntő csatát*. Ugyanesak Tokióból táviratoznak, hogy *Kuroki*, *Nodzu* és *Oku* seregei annyira *körülkeritettek négy orosz hadosztályt*, hogy ezeknek valószinüleg nem lesz más menekvésük, csak a *fegyverletétel*.

London, okt 15.

A Standardnak jelentik *Kuroki* főhadiszállásáról e hó 11-ről:

Az oroszokat az egész vonalon *megverték* és 32 kilométernyire *visszaszoritották*. *A japánok 70 ágyut zsákmányoltak*. A foglyok beszélik, hogy *Kuropatkin* maga vezette a főuton előretörő orosz csapatokat, mig *Miscsenko* Pönszikumál vezényelt. Egy orosz gyalogdandár és egy lovasezred átlépte a Taicsehót, de veszedelmes helyzetbe jutott és *kénytelen volt visszavonulni*. Az oroszoknak sok taraczkjuk volt. Összesen 16 sikertelen támadást intéztek a japánok ellen. A japánok erős csapatokkal *folytatják az üldözést*. Remélik, hogy Oyamának sikerül az ellenséget a Hun-folyóhoz visszaszoritani.

Berlin, okt. 15.

A *Tageblatt*-nak jelentik a harcztérről:

A japánok *fényesen visszaverték az oroszok támadását*. Az oroszok jobb és balszárnya *véres vereséget szenvedett* s az egész orosz haderő mult szerdán éjjel harminczhat ágyunak hátrahagyásával *szinte futva vonult vissza*. A balszárnyon *Rennenkampf hadteste el van vágva*. Ezek után további orosz támadásról szó sem lehet, annál kevésbbé, mert *Kuropatkin* elrendelte, hogy *az egész orosz haderő Mukdenbe visszavonuljon*.

London, okt. 15.

A *Standard*-nak jelentik Tokióból:

Itt általános az a benyomás, hogy *Kuropatkin* végzetes előrenyomulását *pétervári parancs szerint hajtotta végre*, mert különben nem lehetne föltenni, hogy oly tapasztalt sztratéga, ilyen végzetes lépésre a maga jószántából határozza el magát. A japánok mindenesetre bámulják Kuropatkin elszántságát. Ugyanez a tudósító még a következőket jelenti: Arról értesülök, hogy a Pönsiku szomszédságában levő három, vagy négy hadosztálynak elszigetelése sikeresen folyik és azt hiszik, hogy *Kuropatkin maga is azon a zónán belül van, a melyet a főhaderőtől való elvágás veszedelme fenyeget*.

London, okt. 15.

A Reuter-ügynökségnek *Kuropatkin* tábornok seregénél levő tudósítója jelenti 12-éről:

A heves, döntő küzdelem, a mely különösen a vasuti vonal körül dult, *ma érte el tetőpontját*, a mikor az oroszok háromnapos bátor támadás után megkezdték *a visszavonulást és öt mértföldre meghátráltak*. Az orosz sebesültek százait vitték a tábori kórházakba. Én az ütközetet a Hugpas-dombról néztem Szujniesu közelében. Az ágyuzástól *rengett a föld*. Mivel a termést már learatták, az ütegek nincsenek többé alczázva, mint Liaojangnál. Tegnap este az oroszok ismét elfoglalnak egy előbb elvesztett állást, a nélkül, hogy lövést tettek volna. Ma a csatát az egész harczélen teljes erővel ujra kezdték. A gránátok füstje tizenöt mértföldnyi területen felhőként borítja a gyalogságot. A tüzérség küzdelmét egész nap folytatta. Egy ezredet *keresztüzbe* vettek s attól kellett tartani, hogy *pár perez mulva megsemmisül*. A huszanpui állás körül délig forrott a harcz, a mikor *Szatkovics* ezredes, a ki négy napig bámulatos módon tartotta magát, *husz tisztjének elvesztése után* az ellenség rettenetes támadása elől *visszavonult*.

Kuropatkin veresége.

London, okt. 15.

Már most egészen kétségtelen, hogy *Kuropatkin* a jantáji ütközetben, melyet ő maga provokált, **a legborzasztóbb és legvéresebb vereséget** *szenvedte*, a *mely az oroszokat a háboru kitörése óta érte*. Csapatai az egész vonal mentén visszavonultak, de *Nodzu* és *Oku* erősen szorongatják czentrumát és jobb szárnyát. A legszélső nyugaton két friss japán hadosztály a Hun folyó északi partján Mukden felé siet, hogy *Kuropatkin visszavonulását elvágja*, s a japánok remélik, hogy az utána nyomuló három hadsereg még elég jókor érkezik, hogy ez a terv sikerüljön is. De még ha nem igaz is az a hir, hogy Oyama két friss hadosztályt küldött előre, ugy mégis az a veszedelem fenyegeti Kuropatkin hadseregét, hogy a *japánok ketté vágják* s ha az orosz jobb szárnynak nem sikerül Nodzut és Okut addig föltartóztatni, a mig a Hun folyón Mukden mellett levő két hidon át, az orosz hadsereg zöme, a tulsó partra jut, ugy könnyen megtörténhetik, hogy a *japánok az orosz czentrumot és baloldalt a Hun folyóba kergetik*. Az orosz jobboldalt szintén az *elvágás veszedelme fenyegeti*. De bárminképpen alakuljanak is a viszonyok, az bizonyos, hogy a japánok *Kuropatkint most Mukdenen tul fogják szoritani* és arra fogják kényszeriteni, hogy ezt a helyet *kiüritse*. Az angol katonai körök őszintén sajnálják Kuropatkint és mindenki meg van róla győződve, hogy az orosz hadvezér *akarata ellenére engedelmeskedett* a pétervári utasitásnak. A tulajdonképeni hibások azok a nagyherczegek, a kik az offenzivát ajánlották és a kik most e terv meghiusulása után Pétervárról elutaztak. Mikor a czár a nagyherczegek tanácsára azt táviratozta Kuropatkinnak, hogy okvetetlenül kezdje meg az offenzivát, Kuropatkin több táviratot küldött a czárnak, a kit meggyőzni igyekezett arról, hogy a terv keresztülvihetetlen, hogy kész ugyan minden parancsot teljesiteni, de figyelmeztetnie kell a czárt, hogy hadserege még nem elég erős és még nincs eléggé fölszerelve az offenzivára s hogy ennélfogva minden felelősséget el kell magától háritania. Most Alexejev barátai Pétervárott ugy igyekeznek a dolgot föltüntetni, hogy az offenziva terve magától Kuropatkintól került ki s előadják, hogy Alexejev legutóbbi mukdeni látogatása alkalmával harmadfél óra hosszáig tanácskozott Kuropatkinnal és a tanácskozás után beszédet intézett a vezérkarhoz s beszédet ezekkel a szavakkal rekesztette be:

— Megvizsgáltam a tervet, a melyet Kuropatkin elém terjesztett és az általa fölhozott okoknál fogva jóvá hagyom.

Alexejev aznap este Kuropatkinnal és más tábornokokkal ebédelt s azután elutazott. Az a hir nem igaz, hogy Alexejev is ott volt a jantáji ütközetben.

Tehetetlen tábornokok.

Páris, okt. 15.

Az Echó de Paris tudósitója a következőket jelenti Pétervárról:

Mindenki gánesolja *Kuropatkint* október 2-diki napi parancsa miatt. Egy tábornok azt mondta a tudósitónak, hogy a helyzet nem kétségbeejtő ugyan, de tagadhatatlan, hogy *nagyon rosszra fordult*. Kuropatkin nem forog ugyan komolyan veszedelemben, de *presztise nagyon szenvedett*. Ugyanez a tábornok azt mondta, hogy Zasiov dandára effektiv állományának *felét és tisztjeinek háromnegyed részét vesztette el*. A balszárnyon, a hol Kuropatkin maga vezényel, *nem sikerült a japánokat visszaverni*. Az oroszok óriás veszteségeket szenvedtek. Kuropatkin elrendelte a visszavonulást és *az offenzivának ezzel teljesen vége szakad*. *Kuropatkin állása megrendült*, mert általános az a nézet, hogy október második napi parancsa után *föltétlenül győznie kellett volna*. Kuropatkinnak a balszárnyon négy hadteste volt; egész hadserege kilencz hadtestből állott és pedig: hat szibériai hadtestből és az első, tizedik és tizenhetedik európai hadtestekből, amihez még harminczezer kozák lovas járult, ugy, hogy összesen **kétszázhatvanezer ember és kilenczszáz ágyu** *állott rendelkezésére*. A japánok hadereje *körülbelül ugyanakkora volt*, mint az oroszoké. Az oroszok vereségének okát első sorban *a hadvezérek tehetetlenségében* kell keresni, mert Zarubájeven és Szembrovszkin kivül az összes hadtestparancsnokok csupa középszerü tehetségek, akik közül egy sem áll feladatának magaslatán.

A legujabb mérkőzés.

Mukden, okt. 15.

A harczot hajnalhasadáskor ismét *megkezdték*. A heves ágyuzástól zörögnek az ablakok Mukdenben.

Tokio, okt. 15.

A csatatérről érkezett hivatalos jelentés a következőket mondja a háboru folytatásáról:

A jobb hadsereg előtt Haocienliunél erős ellenséges haderő állott. A megerősitések érkezése után a japánok ott értek el eredményt. A jobb sereg középső része most megtámad egy erős ellenséges csapatot, mig a jobb hadsereg bal oszlopának jobb szárnya kétségbeesett küzdelem után bevette a Taotokutól északra levő dombokat, az ellenséges állás kulcsát. A középső hadsereg támadása kedvezően halad előre. A hadsereg közepe megszállotta a Hugiakahacutól és Maukilutól északra levő dombokat. A bal hadsereg középső oszlopa most Csakopót támadja, jobb oszlopa pedig Knagautient. Naplemente után a bal hadoszlop jobb szárnyának egy része Lincsichot támadta, egy másik része pedig Vanhianguacot szállta meg. A bal hadsereg bal oszlopa a hajlitunhukiatieni vonalt szállta meg. Jantaj közelében állandóan érkeznek japán erősitések.

Rémület Oroszországban.

Páris, okt. 15.

A Journal pétervári tudósitója arról a hatásról, amelyet *Kuropatkin* nagy veresége az orosz fővárosban keltett, a következőket jelenti:

Tegnap óta *leirhatatlan aggodalom* fogja el az egész lakosságot és a hivatalos táviratok, amelyeket ma közzé tettek, *csak fokozzák a rémületet*. A táviratok azt a benyomást keltik, hogy csak a legszükségesebb dolgokat hozatják nyilvánosságra és hogy a *valóság sokkal borzasztóbb*. Egy tábornok, a czár hadsegédje a következő részleteket közli az ütközetről: A jobb szárnynak két ezrede *harminczhat ágyut és ezerötszáz embert vesztett el*. A következő éjjel még borzasztóbb volt az oroszokra nézve, akik a japánok támadása elől futva vonultak vissza és *összes tüzérségüket cserben hagyták*.

London, okt. 15.

A czárt rendkivül leverte Kuropatkin vereségének hire. Minden reményét Kuropatkin offenzivájába helyezte s a csalódás végtelenül rosszul esett neki. Még tegnap azt követelte, hogy kimeritő jelentést tegyenek neki az ütközetről s azután Czárszkoje Szelóba rendelte a hadügyminisztert. A lakosság körében *óriás* a *rémület*, habár az ujságok csak apróbb és jelentéktelenebb részleteket közölnek a csatáról. A hivatalnoki körök valósággal konsternálva vannak; ezek a körök kemény szavakkal itélik el Kuropatkint s azt követeli, hogy *Kaulbars tábornokot* nevezzék ki helyébe. Mások sajnálják, hogy félhivatalosan kijelentik, hogy békekötésre gondolni sem lehet s arról vitatkoznak, miképpen lehetne a háborunak véget vetni.

Páris, okt. 15.

Pétervárról jelentik:

Az összes katonai és polgári körök végtelenül le vannak verve a harcztéri hirek miatt. A vereség okát majdnem mindannyian *Alexjev szerencsétlen befolyásának tulajdonitják*. Azt mondják, hogy ő *kényszeritette Kuropatkint az offenzivára*. De a mellett Kuropatkint is hibáztatják és szemére lobbantják az október 2-iki hadiparancsot, amely csak arra való volt, hogy *az ellenség figyelmét felhivja*.

Port-Artur végnapjai.

London, okt. 15.

A Standard jelenti Sanghaiból tegnapról:

Port-Artur tegnapi ostrománál a *Peresvjet hadihajót lövegekkel folgyujtották*, mig a *Retvizán* sikertelen kisérletet tett a kikötőből való elmenekülésre. Stössel tábornok készülődik az utolsó haotesani ütközetre. Ugyanennek a lapnak jelentik Tienesinből, hogy ott azt állitják, hogy *Alexejev* helytartó vezette az orosz ellennyomulást. A japán győzelmek ott *nagyobb hatást tettek*, mint az előbbi esemenyek.

Csifu, okt. 15.

A Daily Mail tudósitója jó értesülések alapján megerősiti Stössel tábornok kiáltványát s közli, hogy a japánok mind közelebb nyomulnak a várhoz. A japán hadállásokat már a Farkashegyre tolták előre s ott hajóostromágyukat állitottak fel. Ezek az értesülések Dalniből jöttek és megerősitik, hogy az orosz hadihajók csaknem mind nagyon megsérültek.

Tokió, okt. 15.

A japáni ostromló sereg tegnapelőtt óta *szakadatlanul ágyuzza Port-Artur kikötőjét*. A *Peresvjet* csatahajó, a melyet tiz lövés talált, hosszabb ideig égett. A *Retvizán ki akart törni a kikötőből, de kénytelen volt visszavonuni*, mert a japán hajóhad gojyózáport zudított rá. Az oroszok sietve erősitik meg Liaotesant. Valószinüleg itt készülnek az utolsó ellenállásra.

Legujabb.

Tokió, okt. 15.

Oyama tábornagy legutolsó jelentése **az oroszok veszteségét 30.000 emberre** becsüli. Az ütközet egyre tart, de az oroszok *folytonos visszavonulásban vannak*. Nyilvánvaló, hogy *Kuropatkin tábornok* **megsemmisitő vereséget szenvedett**.

Meghalt a szász király.

— Saját tudósitónktól. —

Drezda, okt. 15.

György szász király ma éjjel két óra kilenczven perczkor Pilnitzben meghalt.

A kies fekvésü Pilnitzben, a wettiniek nyári székhelyén halt meg *György* szász király. Öreg korában lépett trónra, bátyjának, *Albert* királynak halála után. Két esztendeig és két hónapig ült a trónon, de ez aránylag rövidü alatt alig érte más, mint szenvedés, csalódás, bánat és az a tudat, hogy a korona egyike a legnagyobb terheknek s annak viselése a legsulyosabb megpróbáltatást jelenti. Németországban és Szászországban, de mindenhol az egész müvelt világon, igaz részvét nyilvánul meg iránta. Ezzel a részvéttel adóznak neki, a kik tudták, hogy ugy is mint ember, ugy is mint király a legnagyobb mértékben érdemes volt erre a részvétre. A szász politikai viszonyokat s a közéletet a király elhalálozása még a fölszinen sem fogja megzavarni. Ideje nem volt ugynevezett uralkodói tényekre, vagy nagy kezdeményezésekre. Öreg is volt már arra, hogy a nagy reformokat kezdeményezze, a melyeket tőle vártak. Hajlama sem volt erre, mert szigoruan konzervativ elvei voltak, minek folytán a régi rendszer megváltoztatásától szinte rettegett.

Azonban, ha kedve és hajlama lett is volna nagy ujitásokra, a családi viszály, mely életét elkeseritette, nem engedte volna meg azt, hogy ilyen tervekkel külön foglalkozzék. Uralkodásának legtöbb idejét lefoglalta a trónörökös házassági viszálya. A trónon ülő hetvenegy éves aggastyán-király lelki megrázkódással szemlélte ezt a viszályt és különben is gyenge szervezetét végképpen megtörte.

A sorsnak különös iróniája volt, hogy hetvenesztendős korában került a trónra s rövid időre rá érte a legnagyobb fájdalom, a mely királyt és apát érhetett. Az események nagyon is emlékezetben vannak még. Lujza hercegnő, most már csak Montignoso grófnő — gyermekeinek nevelőjével, a belga származásu Gironnal megszökött férjétől. Ettől fogva vége volt az öreg szász király nyugalmának. A trón és az udvar tekintélyét mindenáron meg akarta óvni, de gyakran ellenkezésbe jutott fiával is, aki most már, mint apjának jogutódja, a szász királyi trónt elfoglalta. A szigoru öreg király hallani sem akart enyhébb felfogásról, vagy éppen bünbocsánatról. Manifesztuma, a melyet a trónörökösné szökése után kiadott, szomoru visszavonást okozott apa és fiu, király és trónörökös között. Udvari körökből akkor gyakori hirek szivárogtak ki arról, hogy milyen heves jelenetek játszódtak le a király és a trónörökös között. De természetesen az egész vonalon a király akarata győzött és a trónörökös végre mindenben alárendelte magát a király akaratának. Sem feleségével a találkozást forszirozni, sem pedig Lujzának gyermekeivel való összejövetelét elősegiteni nem akarta többé. Lemondott minden cselekvés kezdeményezéséről és nem ellenkezett többé apjával.

György király egészsége azonban ettől fogva folyton hanyatlott. Az utóbbi időben már az orvosok komolyan aggódtak életéért és minden izgalmas munkát megtiltottak neki. A halál most megváltotta testi és lelki szenvedéseitől.

Bátyjának, Albert királynak 1902. junius 19-én bekövetkezett halála után foglalta el a trónt. Születése helyén, Pilnitzben érte utól a halál hetvenkétéves korában.

Az uj király 1865-ben született s igy most harminczkilencz éves.

Az utolsó órák.

György király utolsó óráiról a következőket táviratozzák:

Pilnitz, okt. 15.

A tegnapi korai esti órákban nagy nyugtalanság volt. A kastélyban majdnem minden ablak ki volt világitva. A szolgasereg sürgött-forgott. Valamivel egy óra előtt Matild hercegnő a palota személyzetét a király szobájába hivatta, hogy elbucsuzhassanak uruktól. A trónörökösnek, ki a szomszédos Wachwitzban időzött, tudomására juttatták, hogy a király közeli halála várható.

Este hét óra felé a király azt az óhaját fejezte ki, hogy táviratilag hivják oda Mária Jozefa főherczegnőt és Miksa szász herczeget. Hét óra után az özvegy királyné Pilnitzbe érkezett. Nyolcz órakor a király megáldozott és átvette az apostoli áldást. E szent cselekménynél az özvegy királyné, János György herczeg és Matild herczegnő voltak jelen. Közvetlenül ezután a király állapota rosszabbra fordult. Kevéssel tiz óra után az orvosok szivgyengeséget konstatáltak, mert is elhivták a család tagjait, a szolgálat urait és hölgyeit és egy papot. A betegnél csakhamar teljes eszméletlenség állott be, de az érverés még óráig érezhető volt. Csak éjfél után gyengült gyorsan a szivmüködés. Két óra huszonöt perczkor éjjel csendes halál szabaditotta meg a királyt sulyos szenvedéseitől.

Drezda, okt. 15.

Frigyes Ágost király jelen volt apja elhalálozásánál. A királyi udvar huszonnégy hétre gyászt ölött. Rex gróf kamarás ma végigjárta a követségeket és közölte a király elhalálozását. A temetésre Vilmos császár és Ferencz József király megérkezését várják.

A német császár részvéte.

Drezda, okt. 15.

Vilmos császár a következő táviratot intézte Frigyes Ágost királyhoz:

Őszinte gyászszal fogadtam nagyrabecsült atyád halálának hirét, aki oly közel állott hozzám, nagyatyámhoz és atyámhoz és egyike volt az utolsó élő tanuknak abból a nagy időből, amidőn hiven közreműködött hazánk ujraegyesitésében. A császárné és én neked és testvéreidnek benső, szivből jövő részvétünk kifejezését küldjük. Egyuttal trónralépésed alkalmából legjobb áldás és szerencsekivánatainkat fejezzem ki neked abban a meggyőződésben, hogy a hagyományos jó viszony közöttünk, házaink és országaink között változatlanul tovább fenn fog állani.

Vilmos.

Frigyes Ágost király a következő táviratot küldte a császárnak:

Legmelegebb köszönetemet szives táviratodért, mely oly jól esett mély fájdalmamban. Köszönetet mondok neked személyes és szövetséges baráti érzelmeid kifejezéséért is, a melyeket teljes szivből viszonzok.

Frigyes Ágost.

Az uj király proklamálása.

Drezda, okt. 15.

Frigyes Ágost trónörökös ma királylyá proklamálták. Délben föleskették a hadseregét.

UJDONSÁGOK.

Az elvesztett trón.

Wartegg-kastélyban, majdnem egészen elzárkózva a világtól, csöndes magányból szivszorongva várta valaki a hireket Liebnitzből. Egy öreg király feküdt Liebnitzben a halálos ágyán és ime, ma reggel Wartegg-kastélyba csakugyan megérkezett a hir, hogy az öreg király meghalt s fia, az eddigi trónörökös lépett a trónra. Az, aki a csöndes magányban szivdobogva várta a hireket, az üzenetre elhalványodott és csöndesen zokogva huzódott vissza legbelsőbb szobáiba.

Montignoso grófnő volt ez. Egykor — még nem is olyan régen — Szászország legünnepeltebb asszonya, trónörökösnője volt. Elvágyodott a fényes udvarból s az örökkétartó, romantikus szerelemről álmodozott. Kábultan, reményét vesztve, kiábrándultan vált meg attól, a kinek csábitására elhagyta férjét és gyermekeit. Be kellett látnia, hogy a mi romantika volt az ilyen szerelemben, ekkora áldozatok után, melyeket ő hozott, az csak messziről látszott szépnek, csábitónak. De ábrándképei hamar eloszlottak és kezdett visszavágyódni az „aranyozott börtönbe“, a mint a szász királyi kastélyt nevezte. Szerette volna viszontlátni gyermekeit is. De az az öreg király, a kinek rövid uralkodását és élete alkonyát megkeseritette, nem engedte azt meg. „Szenvedés a mi osztályrészünk — mondotta a szász király — viseld te is, a mint én viselem. Mert ezt a szenvedést te okoztad!

Most, hogy az öreg király végső álomra hunyta le szemeit, vajjon mit érezhet a warteggi magányban az a számüzött, aki voltaképpen önmagára mondta ki a számüzetés itéletét. Talán lelkifurdalása van, hogy ő volt az, aki az aggastyán-király életalkonyát megmérgezte? Lehet az is. A kiábrándulás után a lelkiösmeret is érzékenyebb, mint a kiábrándulás előtt. Végre is, az az öreg ember jó volt hozzá mindig. Mint menyét szivébe fogadta, mint leendő királynét tiszteletben tartotta. Mindent rendelkezésére bocsátott, amit egy nő óhajt. S mégis agg homlokára sütötte a szégyen bélyegét. S mégis ő volt az, aki halálát siettette.

De nem ez okozhatta a sápadtságot a magános nő arczán. Szenvedései eddig is emberfölöttiek voltak. Most azonban hirte-

A döntő mérkőzés szinhelye.

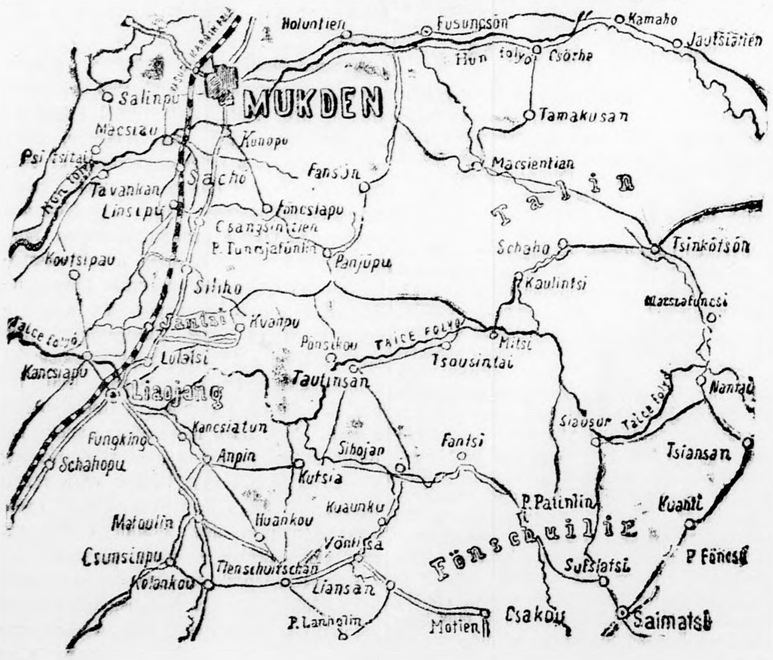

len egy fantom kerül a szemei elé, a melytől eddig futott. Az öreg király meghalt, éljen a fiatal uj király!" Hangzik millió torokból a kiáltás. S a volt trónörökösné képzeletében kiszinezi, hogy mit érezne, ha azt hallaná: „Éljen az uj királyné!" Minden szenvedésért kárpótolná az, ha — mint királyné a trónon ülne. S most királyné lehetne. A legnagyobb fényt egyesitené magában, a melyet a női nem kifejez. Micsoda nagy kárpótlás volna ez az elröppent ábrándokért!

De elvesztette ezt a trónt, mert nem tudta, mit jelent. Most lélekzetét visszafojtva áll a warteggi kastély legbensőbb szobájában és várja, mi lesz most? Hát ha az öreg király halála az ő feltámadását jelenti! Hátha visszakerül oda, a honnan futva menekült. De minél jobban gondolkozik, annál jobban tudja, hogy ez lehetetlen.

Ez az a pillanat, amelyet az igazi megbánás pillanatának neveznek. Minden vétkes ember megösmerkedik e pillanattal. De a legtöbb csak későn, amikor már mindennek vége van. Mantignozó grófnő megbánása is későn jött.

Krónikás.

Lapunk legközelebbi száma nyomdánk vasárnapi munkaszünete miatt hétfőn délelőtt jelenik meg.

— **Személyi hirek.** *Csöke* Ferencz miniszteri tanácsos, a kereskedelemügyi minisztérium elnöki osztályának vezetője e hó 18-án tér vissza szabadságáról s Lerse Vilmos miniszteri osztálytanácsostól, a ki szabadságának tartama alatt az osztályt vezette, átveszi hivatalát. — Dr. *Némethy* Károly a belügyminisztérium törvénykészitő és városi osztályának vezetője két hónapi amerikai tartózkodás után visszaérkezett és átvette hivatalát. — Gróf *Serényi* Béla kereskedelemügyi minisztériumi államtitkár tegnap Bécsből Budapestre érkezett s még az éjjeli személyvonattal putnoki birtokára utazott, a honnan hétfőn tér vissza a fővárosba, hogy hivatalának vezetését átvegye. — *Szterényi* József miniszteri tanácsos, a kereskedelemügyi minisztérium VII. szakosztályának vezetője szabadságáról visszatért a fővárosba, a hivatalának vezetését ismét átvette.

— **A király itthon.** A király, aki csak vendég a magyar fővárosban, még pedig sajnos, ritka vendég, gróf Paár főhadsegéde és a rendes kiséretével ma hét óra harmincz perczkor a nyugoti pályaudvaron hazaérkezett. Az udvari vonatot, mely a király rendes udvari kocsijából, s három külön termes kocsiból állott, Marcheggtől Ludvigh Gyula az államvasutak igazgatóságának elnöke, Décsey Lajos balparti üzletvezető, Lendvay Márk és Steiszkál főfelügyelők, továbbá Winkler József főmérnök vezették. A király fogadtatására megjelentek a nyugati pályaudvaron Márkus József főpolgármester, Rudnay Béla rendőrkapitány, Daróczy Rezső felügyelő, a nyugati pályaudvar állomásfőnöke és Kolossa Géza rendőrfelügyelő. A király igen jó kedvüen mosolyogva szállott le szalonkocsijából. Elsőnek Ludvigh Gyulát szólitotta meg, akivel hosszasabban beszélgetett. Utána Márkus József főpolgármesterrel és Rudnay Béla főkapitánynyal váltott néhány szót, aztán kiséretével a pályaudvarról a budai várba hajtatott.

Itt emlitjük meg, amit Bécsből jelentenek, hogy Gizella főherczegnő e hó 18-án este Bécsből Budapestre jön, ahonnan szerdán reggel a 7 óra 10 perczkor induló rendes ruttkai gyorsvonattal Gödöllőre utazik. Kiséretében lesznek báró Pertfall udvari marsall és Rodics bárónő udvarhölgy, azonkivül rendes személyzete. A főherczegnő Gödöllőn hosszabb ideig fog tartózkodni.

— **Apponyi üdvözlése.** Megirtuk, hogy az »Országos Nemzeti Szövetség« nagyobb készületet tett abból a czélból, hogy az Amerikából hazatérő gróf Apponyi Albertet ünnepélyesen fogadják. Apponyi azonban elháritott magától minden ünnepeltetést az által, hogy hazajövetele alkalmával kikerülte a fővárost és egyenesen Eberhardra ment s ottani birtokán pihente ki az ut fáradalmait. Az »Országos Nemzeti Szövetség« azonban ennek daczára sem mondott le arról, hogy Apponyit hazajövetele alkalmából ünnepelje és ma küldöttségileg tisztelgett nála a képviselőházban.

A küldöttség vezetője Bujánovics Sándor udvari tanácsos üdvözlő beszédében rámutatott arra, hogy nemzetünk iránt félszázadokkal ezelőtt Amerikában csak Kossuth Lajos tudott olyan szimpátiát kelteni, mint Apponyi. Az éljenzések lecsillapulta után Apponyi megköszönte az üdvözlést és válaszában mindenek előtt szólt arról, hogy a magyar csoport amerikai sikerének a teljes összetartás volt a legközvetlenebb oka. Figyelmeztette is honfitársait, hogy ezt a tanuságot igyekezzenek itthon is megtartani. Nemzeti érdek is vezette őket. Belátták Amerikában, hogy a régi Európa, a militarizmus terhei miatt, mindinkább versenyképtelen lesz az ujvilággal szemben. Céljuk volt az amerikai magyarok helyzetének tanulmányozása is. Óhajtja, hogy az amerikai magyaroktól vegyenek példát a nemzetiségek abban, hogy a fajszeretet meg nem tagadása mellett, hogyan szeressék a hazát. »Elégedett leszek — igy szólt végre a többek között Apponyi, ha minden tót vagy román olyan szivvel-lélekkel énekelné a magyar himnuszt, mint odaát a mi véreink, a fogadtatásuk alkalmával énekelték az amerikai himnuszt.« Ezzel kapcsolatban megemlitjük, hogy az Amerikában járt magyar képviselők második csoportja Hock János vezetése alatt ma érkeztek meg Triesztbe, ahonnan hazajönnek.

— **A magyar kereskedők belgrádi kirándulása.** A főváros átiratban tudatta a magyar kereskedők és iparosok belgrádi kindulását rendező bizottságával, hogy a főváros dr. Melly Béla és Piperkovics Bátor tanácsosok által hivatalosan képviselteti magát a kiránduláson. A kirándulókat vivő külön vonat október huszonegyedikén, pénteken reggel hét órakor indul a keleti pályaudvarból.

— **Amerikai ujságiró Magyarországon.** Számos amerikai lap megbizásából Koch Péter chicagoi hirlapiró tanulmányutat tett a keleti államokban. A szerb koronázási ünnepekről visszatértében hozzánk is ellátogatott és a népszokásokat, különösen pedig az ország földrajzi szépségeit tanulmányozta. Nagy elismeréssel szólott a magas Tátráról és a dobsinai jégbarlangról, melyekről számtalan fényképfelvételeket eszközölt. Koch tanulmányutjáról január elején tér vissza Amerikába, amikor lapjaiban hosszabb czikksorozatot ir magyarországi élményeiről, a legelőkelőbb amerikai folyóiratokban pedig képekkel illusztrálva fogja tüzetesen ösmertetni a magas Tátrának, valamint Magyarország külömböző vidékeinek természeti szépségeit. Az amerikai ujságiró egyébként most utazott el fővárosunkból.

— **Lotz temetése.** Ma egész napon valósággal bucsujárásként hullámzott a nép a városligeti Műcsarnok környékén, ahol Lotz Károly ravatalon volt felállitva. Ravatala körül, amelyet felesége és családja koszorui, valamint kedvencz palettája ékesitettek, egész nap a mester növendékei állták őrt.

A ravatalt délben elzárták a közönség elől, s már kora délután óriási néptömeg állt a Műcsarnok előtt, a melyet erős rendőri kordon zárt el a kiváncsiak elől. Először a mintarajziskola növendékei érkeztek meg, a kik a rend fenntartásnál működtek közre. Nemsokára megjöttek az iparművészi iskola növendékei is, a kiknek mindegyike egy-egy babérágat tartott jobbjában. Ugyancsak velük jöttek a női festőiskola s az iparrajziskola női növendékei is, a kik gyászfátyollal bevont bokrétát tartottak a kezükben.

A gyászoló közönség soraiban ott láttuk Berzeviczy minisztert, Wlassics és báró Fejérváry volt minisztereket, báró Eötvös Lorándot, Zsilinszky és Gränzenstein államtitkárokat, Márkus József főpolgármestert, Matuska alpolgármestert, Bárczy és Kun tanácsosokat, gróf Andrássy Tivadar elnök vezetésével az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat egész tisztikarát és valamennyi művésztagját és a Nemzeti Szalón tagjait igen nagy számban. Ott voltak még Szalay Imre, Radisics Jenő, Mihalovics Ödön, Beöthy Zsolt, Fraknói Vilmos, továbbá a művészek és irók megszámlálhatatlan tömege.

A gyászoló család a koporsó jobb oldalán foglalt helyet, mig a baloldalon Berzeviczy miniszter és a többi előkelőségek álltak. A szertartás pontban fél három órakor kezdődött egy zsoltárral, melyet az Opera énekkara adott elő, Noseda karigazgató vezetésével. A megható ének után Haypál Benő budai református lelkész bucsuztatta el a halottat. Az egyház szolgája után Berzeviczy Albert közoktatási miniszter a kormány és a nemzet nevében bucsuztatta el a mestert. A művészek nevében Jendrassik Jenő mondott könyekig megható beszédet. Ezután a filharmónikusok zenekara és az Opera férfiénekkara Wagner »Siegfried gyászindulóját«, majd a filharmónikusok Erkel Hunyadi gyászindulóját adta elő. Ezután négy művész vállaira emelte a koporsót és levitte a Műcsarnok udvarán álló s koszorukkal boritott nyolczlovas halottas kocsira, mire megindult a menet a kerepesi temető felé. Az utvonalon rengeteg közönség várta a gyászmenetet, melyet kétoldalt rendőrök kisérték. A halottas kocsi mellett kétoldalt a legkiválóbb művészek mentek, utánna pedig a gyászoló család.

Lotz Károly sirját a Deák-mauzoleum mellett ásták meg. A temetőben a lelkész még egy imát mondott, majd Székely Bertalan bucsuztatta el a mestert kollégáitól, valamint művésziskola tanitványaitól. Volt tanitványai nevében Kolber Dezső bucsuzott el a halottól. Azután elföldelték a koporsót, s a nagy művész sirhalmát teljesen elboritották a hála és kegyelet virágai.

— **Egy volt függetlenségi képviselő.** *Vidovics* György, a peczeszőlősi kerület volt országgyülési képviselője, kanonok plébános, Biharmegye közigazgatási bizottságának tagja ma Peczeszőlősön meghalt 71 éves korában.

Az elhunyt lelkes hive volt a függetlenségi- és 48-as pártnak és egyike volt azoknak, a kik a Tiszák minden erőfeszitése daczára Biharmegyében a függetlenségi pártot szervezték. Rendkivüli népszerüségnek örvendett és a megyében igen befolyásos ember volt. Az irodalommal is szivesen foglalkozott; Istvánffy latin nyelven irt hatkötetes magyar történelmét is ő forditotta le. Halálát öcsese, Vidovics Menyhért honvédezredes és kiterjedt rokonsága gyászolja.

— **A fátyolos asszony.** A bécsi rendőrség — a mint onnan telefonálják — most már minden kétséget kizárólag megállapitotta, hogy a *Klein* házaspár e hó 8-án az esti gyorsvonattal Bécsből Salzburgon és Báselen át Párisba érkezett. Ott azonban nyomuk veszett. A budapesti rendőrség több érdekes adatot állapitott meg a bécsi fátyolos asszony multjából. *Braun* Francziska, a ki a csehországi Hirschauban született, még gyermekkorában Magyarországba került, s itt nevelkedett. A tanitónőképezdét Kalocsán végezte s mint nevelőnő több uri családnál volt alkalmazásban, s mint *Barna* Ferike szerepelt. Mindenhol különféle cselfogásokat követett el, s igy távozni kellett.

— **A Toldy-kör jubileuma.** A pozsonyi Toldy-kör, melynek élén a Pozsonyban lakó ősz kurucz s jeles történettudósunk, dr. Thaly Kálmán áll, ebben az évben ünnepli meg fenállásának harminczadik évfordulóját. Ez a derék egyesület nagy kulturmissziót teljesit s tagjai között vannak közéletünknek több kitünőségei. A kör ezidei felolvasó-cziklusának holnap, vasárnap lesz az ünnepélyes megnyitója. Ezzel kapcsolatban emlitjük meg, hogy a kör által kitüzött kétszáz koronás irodalmi pályázat ez évi deczember harminczegyedikén jár le.

— **Az oláhok vakmerősége.** Az abszolut hatalom, mikor a nemzetiségi egyházakat Magyarország területén szervezte, tudta mit csinál. Olyan erőforrásai ezek a nemzetiségi üzelmeknek, hogy a leghazafiasabb kormány is tehetetlenül áll meg ezeknek az egyházaknak autonomikus sánczai előtt. Érzik és tudják ezt nagyon jól az oláhok is és azért törekednek ujabb és ujabb püspökségek felállitására. Most Kolozsvár városát ostromolták meg abban a reménységben, hogy annak falai között is sikerülni fog egy uj püspökség felállitása. Az ostrom, vagy helyesebben mondva merénylet, hiába Kolozsvár város hazafias közönségének, nem sikerült. Ide vonatkozólag különben a következőket jelenti kolozsvári tudósitónk:

Almasán Vazul és társai arra kérik a várost, hogy adjon nekik telket, hogy ide román görögkeleti püspökséget telepitsenek. E kérést tegnap tárgyalták a városi szakosztályok előtt. Dr. Apáthy István ellene volt a kérés teljesitésének, mert a románok nem simulnak a magyar államhoz. Kolozsvár magyar város volt a multban, az lesz a jövőben. Ettől magyarellenes egyháznak nincs mit kérni. Dr. Haller Károly hasonlóképpen ellene szól a javaslatnak. Szavazás után a szakosztályok a kérés elutasitását javasolják.

— **Előléptetések a postatakarékpénztárnál.** A kereskedelemügyi miniszter a postatakarékpénztári személyzet létszámában Burschitz Ferencz osztályfőnököt számvevőségi főnökké, Urbányi János pénztárost osztályfőnökké és Nagy József számtanácsost pénztárnokká nevezte ki.

— **Zilahi Simon ünneplése.** Ma este lakoma volt a Royal disztermében Zilahi Simon tiszteletére, akit tudvalevőleg a király nemrégiben nemességgel tüntetett ki. Lapkiadók, irók, ujságirók és kiadóhivatali tisztviselők nagy számmal gyültek egybe — vidékről is sokan — hogy Zilahit ünnepeljék. Wolfner József, mint a Magyar Ujság-Kiadók Szövetségének alelnöke az elnököt köszöntötte Zilahiban melegen és találó jellemzéssel. Rakosi Jenő szintén nagy melegséggel szólt s köszöntőt mondtak még az ünnepeltre: Neményi Ambrus, Robel László (soproni lapszerkesztő a vidékiek nevében), Vadnai Henrik, Illés József és Keleti Géza a hirdetési ügynökök nevében. Zilahi Simon szellemesen válaszolt és megköszönte az ovácziót.

— **A visszautasitott meghivó.** Megirtuk, hogy Péter király meghivása folytán néhány franczia tiszt, kik a szerb királynak egykor tanulótársai voltak most Belgrádban időznek. A belgrádi helyőrség ebből az alkalomból lakomára hivta meg a franczia tiszteket. Ezek azonban, mint belgrádi tudósitónk jelenti, nem fogadták el a meghivást, mert nem akartak a király-gyilkosokkal egy asztalnál ülni. A meghivás visszautasitását azonban azzal okolták meg, hogy ők csak régi kollegájukat, Péter királyt jöttek meglátogatni és más meghivást nem fogadnak el. A visszautasitás a belgrádi tisztek között nagy izgatottságot keltett.

— **Deák-ünnep.** A Terézvárosi Kaszinó, mint minden esztendőben, az idén is Deák Ferencz születésének évfordulóján október 17-én, hétfőn, Deák-ünnepélyt rendez. Az emlékbeszédet dr Teleki Béla mondja.

— **Szerelmi dráma a »Két korona« szállóban.** Ma reggel egy 35—40 évesnek látszó férfi jelent meg a Soroksári-utcza 12. szám alatt levő »Két korona« szállóban egy munkássorban levő nővel. Egy földszinti szobát béreltek, a hova bezárkóztak és délután 6 óráig semmi neszüket nem lehetett hallani. Akkor két lövés dördült el a szobában, mire betörték az ajtót. Rémes látvány tárult a belépők elé; a földön a férfi, a díványon pedig a nő feküdt holtan, átlőtt homlokkal. A vizsgálat kideritette, hogy a férfi Jámbor István napszámos, a nő pedig Pap Istvánné Fekete Terézia 40 éves szakácsné. Az öngyilkosok leveleket hagytak hátra, a melyekben kijelentik, hogy közös elhatározással mentek a halálba.

= **Kipróbált szer** discrét betegségek ellen a »Trias.« Bővebben a hirdetések között »Titkos« czim alatt.

= **A szivárvány végnapjai.** Eddig azt hittük, hogy a szivárvány az az ut, amely a mennyekbe vezet. Erre alaposan ráczáfolt Kecskeméten az Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság, amely kézzelfoghatólag bebizonyitotta, hogy aki az ott készült cognacból, baraczkpálinkából, vagy baraczkkrémből iszik, az olyan jól érzi magát, hogy igy kiált fel nagy boldogságában: »Oh én édes Istenem, engedd meg, hogy én örökke ennek a gyárnak itókái közt élvezhessem a mennyei gyönyöröket.« A gyár kivánatra bérmentve küldi a Baraczk-Hiradó mutatványszámát.

TÁVIRATOK.

A bolgár bandák ujabb akcziója.

Konstantinápoly, okt. 15. Bolgár részről jelentik, hogy arra az esetre, ha a görög bandák tevékenysége nem szünnék, Csakolorov és más bolgár bandavezérek ujabb nagy akczióba kezdenek. A porta adatai szerint a legutóbb komitácsik által Brodban elkövetett merényletek következtében és ily kegyetlenkedések ismétlődésétől tartva, Murichovo vidékén megfelelő intézkedéseket tettek.

Teljes vasárnapi munkaszünet.

Trieszt, okt. 15. A kereskedelmi kamara egy tegnap este tartott ülésén nagy többséggel elfogadta azt a bizottsági javaslatot, mely a teljes vasárnapi munkaszünet mellett foglal állást, figyelemmel a kereskedelem speciális helyi szükségleteire.

Nagy vasuti szerencsétlenség.

Newyork, okt. 15. Beawer Zreek mellett (Colorádo) ma a Donver Andrio Grand vasutnak egy kelet felé menő gyorsvonata összeütközött egy nyugat felé menő tehervonattal. Eddig három sebesült holttestet találtak. Hirszerint még tizenhat ember életét vesztette és vagy husz megsebesült.

A bolgár hadsereg készen van.

Szófia, okt. 15. A katonai lap közli a bolgár fejedelemnek Savov hadügyminiszterhez intézett levelét, melyben különös megelégedését fejezi ki, a hadgyakorlatokon résztvett csapatok tartása és kinézése felett. A fejedelem személyesen meggyőződött arról, hogy a bolgár hadsereg teljesen készen van arra, hogy szükség esetén a haza iránti kötelességét teljesitse.

Az eltiltott gabonakereskedelem.

Tanger, okt. 15. A szultán éhinség ürügye alatt november 6-ikától kezdve eltiltotta a gabonanemüekkel való parti kereskedést. Az ezáltal sujtott tangeri kereskedelmi körök az illető követségeknél panaszt tettek.

Tanger, okt. 15. A gabonakereskedelem eltiltása következtében a Tanger és Fez közt lévő törzseket élelmiszerekben való szükség fenyegeti. Hire jár, hogy Raisuly rabló ismét mozog.

SZINHAZ ÉS MÜVÉSZET.

A szolnoki művésztelepről.

Utak mentén, a Tisza füzeseiben zörög immár a sárga haraszt. Bus a fák lombja, bus a levegő, s mind pusztábbá válik a szandai nagy puszta. Nehéz szürke fellegek serege üli meg az ég hajló boltozatát, hulló szárnyukkal rá lépnek a végtelen tiszai sikra, s lomhán szálldogálnak fölötte. Ha fellegtelen is az ég, ha ragyog is a napsugár, nem jön már a szandai rétre csalfa délibáb. Se tenger, se erdő, egy-egy hosszu uj torony mered csak a messzeségben az ég felé. El-el nézem ezt a csodás őszt innen a Zagyva hidjáról, észre se veszem, hogy lopja lelkemet magához a puszta bölcs mélysége, egyszerü okossága, mélységesen egyszerü szépsége. Röstelkedem, mert hütlenségen érem magamat: hisz az én lelkem szálai oda füznek a szelíden hajló hegyekhez, lombjukat zsongató erdőkhöz, a Karancs, a Medres aljához. Ott ered a Zagyva is, a miből folyó lett az Alföldön, mig fent bizony csak olyan, hogy nem egyszer megfogtam három kis kővel.

Mégis hütlen leszek, hiába néz felém ködbe vesző nagy homlokával a Mátra, e legnagyobb palócz. Szeretem már a pusztát, magához édesgetett, látom szépségét s benne a magyar lelket, mely őszinte, mint a nyitott könyvként elterülő puszta, mély, mint a föléje hajló ég, szilaj, mint a rajta végig száguldó vihar s kedves, mint a játszó délibáb.

Ez a magyar lélek édesgette ide a művészeket is, kiknek egy művészetért rajongó főispán, *Lippich* Gusztáv (hogy még erre is rá ér!) fáradozása állandó hajlékot teremtett, igazi művésztelepet. Fent a városban a telep, a Zagyva csodásan szép torkolatánál, ott, honnan valamikor régen a török hatalom hóditó félholdja ragyogott le. Most a művészi szépbe öltözött magyar lélek, a puszta gyönyörü kőhészete, az Alföld sajátos üde lehellete árad szét. Lehet-e szebb vára egy főispánnak, mint ez a művésztelep és lehetnek e hóditóbb katonái a hatalomnak, mint a művészek? !

Most másodszor rendeznek kiállitást a Szolnokon dolgozó művészek. A természet üdesége a kiállitott képeken s a különböző irányokat egybefoglalja az alföld magyar levegője.

Ezuttal egy Szolnokon született fiatal festőről akarok csak megemlékezni, akinek pár esztendővel ezelőtt még sokszor irtam az iskolában terciát (Ovidius versei helyett Ovidius személyét ferdítgette karrikaturává a könyv szélére) — de most jelest irok. Pólya Tibor megérdemli. Ez a fiatal művész most először szerepel a nyilvánosság előtt s máris annyit festett s oly sokfélét, hogy szinte meglepő: Munkás, Csavargó, Napos utcza, Utolsó napsugár, Tájkép s vagy tizenöt karrikatura!

Képein a fiatalság üde ecsetjárása, kedves naivsága, de a kiváló tehetség meglepő ereje. Olyan kedves az a temérdek gondolat, érzés, hangulat a képein; szinte látszik, hogy tör elő a sok szin, kép, hogy akar ez a végtelen hadsereg mind odatelepedni a vászonra. És a művész egyet se akar elhagyni, mert hiszen mind édes geki, mind az övé. Az övé, az alföld egé, levenőjét, fáját, sugarát, munkását, csavargóját nem most tanulmányozza, hisz bele született ebbe az alföldi világba. Sokszor végig ment azon a megfestett *napos utczán* és hányszor látta a pusztán megbaló *utolsó napsugárt*. Nem hideg modell neki az Alföld, hanem édes szülőföldje, ki meghitt szeretettel szól hozzá. Pólya érzi e szeretetet s beleviszi képeibe is. Mennyi melegség, mennyi beszélő érzés és hangulat a képein. Aki igy tudja már először megszólaltatni a vásznat, isten kegyelméből való tehetség!

És a karrikaturái! Mennyi éles megfigyelésre és pompás rajzoló képességre valló vonás. A vonások torz görbületeiben ott kaczag a lélek, de az egész karrikaturában mégis benne nem a kaczagó, nem a kaczagtató, hanem az alak igaz jelleme. Csattanó minden karrikaturája Pólyának s üdén szökellő, mint egy marciálisi epigramma. Hogy eltudja találni egy-egy groteszk vonallal az igazságot s mégis mennyire finom, mennyire gunyolódás nélkül szükölködik minden kitréfálása.

Mosolyogva néztem a Pólya karrikaturáit és azokra gondoltam, akiket ki nem állitott. Itt őrzöm az iróasztalomban, ezeket én zsákmányoltam el az iskolában a szorgalmi órákon: nagy dárdás Toldi Miklós, csibukozó Vergilius, ficsur bajuszu Ovidiusz, Bencze, a kopott szolga és a cseh, ki hálósapkában kér bocsánatot Toldítól. Édes apróságok, első szárnycsapásai a tudatra még alig ébredt tehetségnek. És hogy ezt irom, előszedem őket, most szivesebben nézem, mint akkor, mikor a rend érdekében mennydörögve szóltam le az *iskolai pikturát*.

Hó, iskolai piktura! Nem láttam valamit a Pólya karrikaturái között. Nincs köztük magyar kékbeli atyafi, pedig elég álldogál ott a tiszai nagy hidnál, támogatván a karfákat s vékony, mérges füst sugarakat eregetve szélnek, bámulva agyára szoritott makrapipásan ezt a fekete világot. Pólya biztosan meg fogja rajzolni a magyar paraszt karrikaturáját is, melyben benne lesz a magyar paraszt *igaz jelleme*. De valahogy ne iskolai pikturát csináljon, ne a Göre Gábor-féle hamis karrikaturát rajzolja meg, ne a Göre Falstaff-féle nagy hast, mert ez boszantó iskolai piktura lenne csak. Nem félek, a ki ugy tud látni, oly igazán s mélyen, mint Pólya, az nem bohóczot fog rajzolni, hanem megteremti a magyar paraszt igaz karrikatura alakját. Pólyában van szeretet s nagy tehetség erre, ismeri a magyar parasztot s nem fog bohócz sapkát a fejébe tenni. Ezt méltán várhatjuk Pólyától, ki már most is első rangu karrikatura festőnek bizonyult.

Nógrádi László.

— **Maleczky Blanka sikere.** A schwerini udvari szinházban szokatlan nagy sikere volt egy fiatal magyar énekesnőnek, egy kitünő művészpár méltó sarjának. Maleczky Bianka, Maleczky Vilmos és neje Ellinger Jozefa leánya, a »Hugenották«-ban és a »Varázsfuvolá«-ban vendégszerepelt akkora hatással, hogy a schwerini lapok a legnagyobb magasztalás hangján irnak rendkivül terjedelmes és tiszta csengésü, magas s upráujáról, brillans koloraturájáról és kitünő énekművészetéről melylyel minden elődjét magasan fölülmulta.

— **Népszinházi hirek.** Duse Eleonora holnap érkezik Budapestre, ahova ez alkalommal igen nagy társulattal jön. Két szerepét Magdát Sudermann Otthon-jában és a Kaméliás hölgyet már megbámulták öt év előtt a Népszinházban és ezek mellett három uj szerepét is eljátsza most Budapesten. Szerdán a hiressé vált Monna Vannát, pénteken Donnaynak a Nemzeti Szinházban diadalt aratott Az ujabb veszedelem (L'altro pericolo) czimü drámájában Kiárat s Ibsen darabjában Hedda Gabler-ben bucsuzik a jövő hétfőn.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A munkás jóléti bizottság megalakulása.** A munkás jóléti bizottság alakuló gyülését e hó 19-én délután fél 5 kor tartják meg Lang György tanácsos elnöklete alatt. Az ülést a központi városház 198 (II. em.) számu termében tartják meg. Tárgyai: 1. A magyarországi szakszervezeti tanács végrehajtó bizottságának előterjesztése a székesfőváros területén tervezett munkás-kamara ügyében. 2. Vázsonyi Vilmos bizottsági tag inditványa, a városi munkálatoknál az emberséges munkabér és munkaidő kikötése ügyében.

— **Védekezés a tifusz ellen.** A kerületi elöljárók, a tanács fölhivására, a tifusz betegség terjedésének meggátlása czéljából fölhivást intéznek a közönséghez. Figyelmeztetik, hogy a tejet forralva, a gyümölcsöt pedig csakis tisztán hámozva fogyaszsza.

TÖRVÉNYSZÉK.

— **A fél milliós kártyapartie.** A büntető járásbiróság mai tárgyalásra tüzte ki Dungyerszky György és Szaczelláry országgyülési képviselő kártya-afferját melyet teljes részletességgel nem régen közöltünk és a mely most a kihágási Btk 87 és 88 §§-aiba ütköző tiltott szerencsejáték miatt került a biróság elé. A tárgyalásra azonban sem Dungyerszky György, sem Szaczellary képviselő meg nem jelent, mert az idéző végzést a biróság egyikőnek sem kézbesithette. Dungyerszky a veszteség óta külföldön él, Szaczellary pedig jelenleg a vidéken tartózkodik és igy a biró ebben az ügyben ujabb határnapot tüzött ki. Ismételjük, hogy az egész kártyaaffér leghelyesebb megoldása a Dungyerszky György részéről a veszteség kiegyenlitése lett volna, igy aztán nem lett volna ekkora »affér« belőle. A bácskai nábob azonban — ugy látszik — nem sokat törődik még most sem a fia dolgával, amelyet szubjektiv jótékonysági tényekkel elintézettnek senkise tekinthet.

SPORT.

Bécsi őszi lóversenyek.

— Első nap, vasárnap, október 16. —

A megnyitó nap legnagyobb dijazásu futama az Őszi handicap, (5000 korona), melyben legjobb flyereink adnak találkát egymásnak, milyenek Bon soir, Ormód és Royal Flush s azt hiszszük, hogy nem csalódunk ha a győztest közöttük keressük.

Nem megvetendő ellenfelük lesznek azonban a Milne-istálló kiküldöttei, Reclame és Frittura. Nagyon enyhén bánt el a handicaper Tubiczámmal, mely már a budapesti meetingen is többször futott figyelemre méltóan.

Jelöltjeink az egyes versenyekre következők:

I. **Deli—Pillangó—Seawed**
II. **Rieuse—Rose Bernd—Müller-Ist.**
III. **Tubiczám—Bon soir—Ormód**
IV. **Tokaj II.—Planner-ist.—Pergola**
V. **Zsédényi—Vadőr—Katona**
VI. **Figyelem—Rama'thuri**
VII. **Osztrolenka—Proserpina—Madelaine.**

— **Bajnoki mérkőzések.** Holnap délután három bajnoki match lesz: a Magyar Athletika Club — Magyar Testgyakorlók Köre ellen az Erzsébet királyné-uti pályán; a Magyar Uszó Egyesület — Ferenczvárosi Torna Club ellen a lágymányosi sporttelepen; a Budapesti Torna Club — Műegyetemiek ellen a csömöri-uti pályán mérkőzik.

A közönség köréből.

NESTLÉ FÉLE GYERMEK-LISZT
CSECSEMŐK, GYOMORBETEGEK és LÁBADOZÓK RÉSZÉRE
Kisérleti czélokra fél dobozok à 1 Korona.
A tisztelt szülésznőknek probadobozok és röpiratok ingyen rendelkezésre állnak a NERUDA NÁNDOR-nál féle főraktárban BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos utcza 7 sz.

KRISTÁLY
természetes hydrocarbonátos ásványvizforrás, in lyszénsavval telitettetik. Az emésztést elősegitő pompás asztali ital. vidékre é küllföldre fuvardij mentes szállitás. — Kérjen árjegyzést a Szt. Lukácsfürdő Kutvállalattól, Budán
KRISTÁLY

A legdivatosabb férfikalapok és czilinderek dus választékban kaphatók
Fischer Ármin
kalapgyári raktárában.
Budapest, VI., Váczi-körut 21. (Ipar-udvar.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább égvényes SAVANYÚVIZ

IDEGENEK UTMUTATÓJA.

Ajánlható beszerzési források BUDAPESTEN.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság Befizetett részvénytőke: **10 millió korona.** Elnök: **Tolnay Lajos,** vezérigazgató: **Benke Gyula,** Központ: **VI., Andrássy-ut 5.** Magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusitó helye: **IV., Ferencziek-tere 3. szám.** Kézi zálogüzletek: **IV., Károly-körut 18.; IV., Ferencziek-tere 4., Irányi-utcza sarkán; VII., Király-utcza 57.; VIII. ker., József-körut 2.; VIII., Üllői-ut 6. sz.**

Tekintettel a politikai helyzet kedvező fejlődésére a magyar értékpapirok különösen a helyi értékek tőkebefektetésre alkalmasoknak mutatkoznak. Leikiismeretes felvilágositással szolgál és minden idevágó megbizást gondosan lebonyolit. **Pénzkölcsön** könnyü visszafizetéssel sorsjegyekre és részvényekre az árfolyam 90 %-ig
Ifj. Schön Ármin bankháza, Budapest, VII. Erzsébet-körut 48.

Biztositás.

Első Leánykiházasitási Egylet m. sz. Gyermek- és életbiztositó intézet, Budapest, VI., Teréz-körut 40–42. Alapittatott: 1863. Legelőnyösebb dijtáblázatok gyermek és mindennemü életbiztositásokra, havi befizetések mellett is. — Tartalékok: 10,000.000 korona. Eddig kifizetett biztositott összeg hét millió korona. Biztositási állomány 46 000,000 kor. 2655

Assicurazioni Generali (Trieszt ált. biztositó-társaság.) Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: **208 millió korona** Budapest, Dorottya-utcza 10. sz., az intézet saját házában. **Életbiztositás** minden módozat szerint, valamint **fuellátási és leánykiházasitási biztositások. — Tüz-, szállitmányk betöréses lopás elleni és üvegbiztositásoi. — Jégbiztositás a Magyar jég- és viszonbiztositó részvénytársaság** (Budapest, Nádor-utcza 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap **6 millió korona.** Egyenkénti és csoportos **baleset biztositások** (egyenkénti balesetbiztositások dijvisszatéritéssel is) az **Első o. ált. baleset ellen biztositó társ.** által (Budapest, Dorottya-utcza 10. sz.) — Részvénytőke és készpénztartalék **11·7 millió korona.**

Czementáru-gyár.

Melocco Péter czementáru-gyár és betonépitkezési-vállalat Budapest, VI. Dévai-u. 21. Fióktelepek: **Debreczen, Győr Temesvár.** Ajánlja 1) Csömöszölt portlandbeton, csövet, — Romai és velenczei márványmozaiklapokat. Mükőgyártás: lábazati és erkélyiemezek, oszlopok, fedőkövek, üregezett »Concrét« bordás vasbeton födém. — Monier- és Rabitz-munkák. — Burkoló-munkák. — Bazaltmükő-ut és járdaburkolat. — Városok egész csatornázása. — Zsilipek, gátak és turbina-telepek. — Betonhidak. — Vasbetonhidak, Hennebique rendszere szerint. **Költségvetések és tervek dijtalanul készittetnek. Részletes felvilágositások azonnal.** 48484.

Dadogást.

Dadogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyit hazánk legelismertebb intézete, **Salt Lajos** gyógytanfolyama Budapest, V., Báthory-utcza 20. — Julius 2-án kezdődő tanfolyam felvétel naponta 12–1 óra között. 14941

Kalap különlegességek

csakis elsőrendü minőségü 3. 4. és 5 kor. kizárólag a **Kalap Királynál** Budapest, V., Eskü-ut 6. sz Klotild palota. 49020

Rézáru-gyár.

Hirmann Ferencz Rézáru-gyára. Budapest, VII., Csanyi-utcza 9. sz. Készgőz-, viz- és légszeszvezetéshez szükséges rézárut, bor- és sörszivattyukat, sörkimérő készüléket légnyomással, valamint mindennemü rézcsapokat. **Kereskedelmi rézsulyokat, kuthengereket permetezőkhöz szükséglendő összes alkatrészeket, szénkénegezőket, gőzcséplőgépekhez szükséglendő czapagyakat nyersen vagy kidolgozva.** Elvállal réz-, ércz-, horgany- és pakfongöntvényeket minta vagy rajz szerint ugyszintén horganydiszöntvényt bádogosok részére Telefon. — **Alapittatott 1880.**

Szél-motor.

A szélmotortelep minden alkotó része a turbina kivételevel Magyarországon készül Ingyen üzemerőt szolgáltat a **Herkules aczélturbina,** mely vizemelésre és géphajtásra különösen alkalmas. Prospektussal szivesen szolgál **dr. Dittrich S.** Budapest, II., Fő-utcza 18

Uri és női divat.

Mesés olcsó árban s legmegbizhatóbb minőségben. Téli alsó trikok férfiak, nők is gyermekek számára:
Férfi alsó ing és nadrág: 58, 70, 75, 85 } Téli gyapjú harisnyák minden árhoz.
Női „ „ „ : 65, 75, 80, 90.
Valódi jäger alsó ruházat scot csikos gyapjú ing és nadrág 1.20, 1.50, kizárólag 5 rétü gallérok minden létező alakban 15. a legdivatosabb tiszta selyem nyakkendők, próbálható angol férfi és női bőr és szarvasbőr keztyük 95, 1.20, 1.35, 1.45. Saját gyártmányu remek kivitelü férfi- és női fehérnemüek, valamint teljes kelengyék még eddig nem létező árakhoz. **Domán B.** divatáruházában, Budapest, VII., Kerepesi-ut 6. sz. (Pannonia-szállodával szemben.)

Vizvezetéki berendezés.

Gabler J. vizvezeték- és légszeszberendezések gyára elvállal **csatornázást, czement-, kőagyag- és vascsövekből.** Mindennemü szivattyuk. **Specialista** gőzfürdők és vizgyógyintézetek berendezésére; elvállal vizellátásokat kastélyok, kaszárnyák, kórházak, gyárak, bérházak stb. részére. Gyár és iroda: **Budapest, VI., Aradi-utcza 63. sz. (saját ház.) Alapittatott 1876. — Telefon 25–64** 611

KÖZGAZDASÁG.

A külföldi borok beözönlése ellen. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének elnöksége felterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez a folyó évben kedvezményes vám mellett behozható külföldi borok beözönlésének meggátlása tárgyában. A felterjesztésben kiindulva az ideiglenes olasz szerződésnek abból a feltételéből, hogy minden kedvezményes vámtételt igénylő bort a budapesti és bécsi fővámhivatalhoz kell elvámolás végett szállitani, kéri annak az elrendelését, hogy minden e czimen érkezett borokról a hivatalos lapban hetenként kimutatás tétessék közzé, a pénzügyőri felügyelet alatt történő borszállitásokról esetről-esetre előzetesen az illetékes borellenőrző bizottság elnöke értesittessék. Miután a kedvezményes vámtétel főleg a tokaji szőlőbirtokosok érdekeit sujtja, kéri a felterjesztés, hogy a tarczali boritaladó ellenőrző bizottság utasittassék, hogy minden a tokaji borvidéken történő házasitási müveleten magát képviseltesse. Végül felkéri az egyesület a pénzügyminisztert, hogy hasson oda, hogy a külföldi importőrök által még mindig élvezett vámhitel erre a kedvezményes borvámra vonatkozólag igénybe vehető ne legyen.

Tekintélyes uj bankczég nyilt meg e hó elsején V., Dorottya-utcza 11. szám alatt. Az uj czég főnökei Guttmann Lajos és fia. Szakkörökben jól ismert név a Guttmann Lajos neve. Fennállása óta vezető igazgatója volt a »Hermes« banküzlet részvénytársaságnak és ugy ebben a minőségében, mint további müködésének körében kiváló pénzügyi tehetségének és rendkivüli anyagi megbizhatóságának legteljesebb elismerését vivta ki. Fia és czégtársa pedig a »Magyar általános hitelbank« geniálisan vezetett szakirodáiban nyerte alapos kiképeztetését arra a pályára, amelyen ezentul apjának buzgó munkatársa lesz. Mindkét főnök személye ugy hozzáértés, mint pedig megbizhatóság tekintetében kiváló ajánlás az uj czég számára, melynek mai számunkban közölt hirdetésére e helyütt külön felhivjuk olvasóink figyelmét.

Fizetésképtelenségek. A bécsi hitelezői védegylet a következő fizetésképtelenségi eseteket teszi közhirré: Tennenbaum Sámuel kereskedő Királyhelmecz, özvegy Schäfer Lukács kereskedő Szeghegy, Fedmann Ignácz nem bejegyzett kereskedő Nagysomkut.

A Honi Ipar most megjelent számának vezérczikkét Mandel Pál országgyülési képviselő, a kartell-törvénytervezet megalkotója irta. Igen érdekes czikket irt Vest Ede lovag, a temesvári kereskedelmi és iparkamara elnöke, ki a munkásmozgalmak elleni védekezésről értekezik. Sugár Ottó, a lap felelős szerkesztője pedig a szubvenczió-ügy kinövéseiről közöl nagyon érdekes adatokat.

Az állásközvetités szervezése. A Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete a miskolczi kongresszus megbizásából az állásközvetités országos szervezése ügyében tervezetet dolgozott ki, melyben ez az ügy végleges megoldást fog nyerni.

Az osztálysorsjáték mai huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:
25 000 koronát nyert: 28593.
10 000 koronát nyertek: 43598 54563 56050 82453.
5000 koronát nyertek: 47354 61614 108501.
2000 koronát nyertek: 78 5874 24253 27589 29393 38660 39820 53067 53460 56156 61281 78593 81961 86451 86566 88143 108444.
1000 koronát nyertek: 4935 5970 9105 12410 15379 16494 23337 23369 24898 27290 35140 37023 38166 44929 46153 54809 56967 56795 61323 64222 64128 65334 66445 67885 73851 77222 83068 90820 91103 91762 96477 98258 99909 102894 103566 105305 107726.
500 koronát nyertek: 714 753 4579 7027 7538 12194 13051 17254 18725 8588 19480 23693 25270 26020 27425 28438 33179 34714 37061 38756 40914 40150 40114 41583 52047 43394 44057 44650 44882 44188 45905 47076 47893 47516 48577 48697 49285 53879 54512 56862 56882 57417 58514 61974 62050 63139 64816 64257 70974 72116 73586 75980 75408 78581 80920 80808 81499 81744 84589 87779 87704 89301 91078 91957 95389 98066 106707 107682 107525 109307.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

A malmok bevásárlásaikat tovább folytatták. Hosszabb ideig nem vásároltak és készleteikből meglehetős mennyiséget leőröltek, most, ugy látszik, ezt akarják pótolni, nehogy télen a beszerzéseknél akadályokkal kelljen küzdeniök. Ma elkelt ismét negyvenezer métermázsa buza, melyért 5 fillérrel magasabb árakat értek el. Tengeri iránt jó érdeklődés nyilvánul és az ára ma ujabb 5 fillérrel emelkedett. Rozs és zab irányzata szilárd. A buzahozatalok ma ismét jelentékenyek voltak, ezzel azonban az előre eladott román buzák legnagyobb része beérkezett.

Amerikából ma 2 és fél centig terjedő áremelkedést jelentettek, melynek behatása alatt és a szilárdabb készáru folytán, a határidőpiaczon az üzlet szilárdan indult, azonban ujabb vevők hiányában az árak néhány fillérrel gyengültek, melyhez a nem kielégitő európai piaczok jelentései is hozzájárultak.

A készárupiaczon *buza* jobb kinálat és élénkebb vételkedv mellett ma szilárd irányzatu volt.

Rozs jól tartott. Helybeli paritásra prompt szállitva 7.50—7.65 koronáig jegyzünk.

Takarmányárpa ártartó; helyben és helybeli paritásra 7.——7.40 koronáig jegyez prompt szállitásra. Szeszégetőknek alkalmas áru 7.60 koronáig ér el.

Zab 5 fillérrel magasabb és helyben uj áruért 6 80—7.10, ó áruért 7.40 koronáig ér el.

Tengeri 5 fillérrel drágább. Prompt kocsira téve helyben 7.45—7.55 koronáig jegyzünk.

Buza. *Tiszavidéki*: 100 mm 81·5 kg 10.85 kor 300 mm 81 kg 10.80 kor 500 mm 81 kg 10.75·5 kor 100 mm 81 kg 10.75 kor 500 mm 81 kg 10.72·5 kor 300 mm 80·5 kg 10,7 K 200 mm 80·5 kg 10.75 kor 100 mm 80·5 kg 10.75 kor 100 mm 80 kg 10,75 kor 1000 mm 80 kg 10.75 kor 1000 mm 80 kg 10.72·5 kor 300 mm 80 kg 10,72·5 kor 100 mm 80 kg 10,75 kor 300 mm 80 kg 10,65 kor 1000 mm 80 kg 10.67·5 kor 1000 mm 80 kg 10,65 kor felső 200 mm 80 kg 10.70 kor 200 mm 80 kg 10.65 kor felső, 200 mm 79 8 kg 10,75 kor 200 mm 80 kg 10 75 kor 100 mm 79·7 kg 10.60 kor felső 100 mm 79·5 kg 10.75 kor 100 mm 79·5 kg 10.79 kor 300 mm 79·5 kg 10.60 kor felső 300 mm 79·5 kg 10.60 kor felső. 100 mm 79 kg 10·00 kor 300 mm 79·5 kg 10,45 kor felső, 500 mm 78·5 kg 10.62·5 kor 100 mm 73 kg 10.50 mind három hónapra.

Raktár: 2500 métermázsa 79 5 kg 10·75 kor három hónapra.

Fehérmegyei: 100 mm 77 kg 10,40 kor mind három hónapra.

Pestmegyei: 700 mm 80 kg 10.70 kor 200 mm 80 kg 10.70 kor 100 mm 80 kg 10.60 kor 100 mm 80 kg 10.50 kor 100 mm 79·7 kg 10.60 kor 300 mm 78·5 kg 10.55 kor 200 mm 77·5 kg 10 60 kor mind három hónapra.

Bánsági: 2000 métermázsa 77·5 kg 10,50 kor mind három hónapra.

T. Kanizsai: 2750 mm 77·8 kg 10.62·5 kor 750 mm 79·3 kg 10 63·5 kor három hónapra.

Pádéi: 1200 mm 78 kg 10.50 kor mind három hónapra.

Ó.-Kanizsai: 3700 mm 70,5 kg 10,50 kor mind három hónapra,

Petrovoszellői: 2400 mm 76 kg 10.50 kor mind három hónapra.

Ó-Becsei: 4000 mm 76.3 kg 10.47·5 kor mind három hónapra.

Felsőmagyarországi: 100 mm 80·5 kg 10.60 kor három hónapra.

Román: 1500 mm 77.5 kg 10.32·5 korona három hónapra.

Szerb: 1100 métermázsa 78 kg 10.90 kor három hónapra.

Rozs. 400 métermázsa 7 65 kor 200 mm 7 65 kor 200 mm 7.65 kor 130 mm 755 kor 380 mm 7,70 kor mind készpénzfizetés mellett, paritásra, három hónapra.

Árpa. 200 mm 7.70 kor. készpénzfizetés mellett.

Zab. 200 mm 7,20 kor 1500 mm. 7.15 korona készpénzfizetés mellett.

Tengeri: 200 mm 7.52·5 kor 100 mm 7.50 kor 400 mm 7 50 kor 400 mm 7.47·5 kor 250 mm 7.45 mind készpénzfizetés mellett.

Az árak 50 kilogrammonkint koronaértékben értendők.

Budapesti gabonaforgalom.

Budapesti gabonaforgalom az utolsó 24 óra alatt a következő volt:

	Érkezett:		Elszállittatott	
Buza	81061	mm	—	mm.
Rozs	917	»	—	»
Árpa	4285	»	956	»
Zab	6948	»	—	»
Tengeri	806	»	3017	»
Repeze	—	»	—	»
Liszt	518	»	14931	»
Korpa	—	»	2313	»
Összesen	94535	mm.	22217	mm.

A határidőüzlet ma egy kissé szilárdabb volt, amit Amerika lényegesebb magasabb tudósitásnak tudnak be. Felmondatott: 7000 q. buza, 2000 q rozs és 3000 q. zab f. hó 20-án leendő átvételre, mely azonban mitsem változtatott az általános szilárd felfogáson. Köttetett:

Délelőtt:
Buza októberre 10.35, 10.34, 10.36 k.
Buza 1905. áprilisra 10.77, 10.74. 10.77 k.
Rozs 1905. áprilisra 8.22, 8.17, 8.19 k.
Tengeri 1905. májusra 7.50, 7.49 k.
Zab áprilisra 7.39, 7.41, 7.36 k.

1 órakor záródnak:
Buza októberre . . . . 10.35—10 36 k
Buza 1905. áprilisra . . . . . 10.75—10.76 „
Rozs 1905. áprilisra . . . . . 8.18—8.19 „
Tengeri 1905. máj.-ra . . . . 7.49—7.50 „
Zab áprilisra . . . . 7.38—7.39 „

Délutáni forgalom.

Délután a forgalom rendkivül gyenge volt és beli realizálásokra az árak ujabban néhány fillér áresést szenvedtek.

4 óra 30 perczkor záródnak:
Buza októberre . . . . 10.32—10.33 k
Buza 1905. áprilisra . . . . . 10.72—10.73 „
Rozs 1905. áprilisra . . . . . 8.14—8.15 „
Tengeri 1905. májusra . . . . 7.47—7.48 „
Zab 1905. áprilisra . . . . . 7.37—7.38 „

Terménytőzsde.

A terménytőzsde üzlettelen volt.

Szesz. A szeszüzletben e héten a forgalom főleg a kontingens és exkontingens szeszben volt élénk s valamivel olcsón áron kelt. Finomitott és élesztő szesz változatlanul jegyeztetik.

Helybeli s vidéki egyesült szeszgyárak részéről finomitott szesz adózva 156.50—157.— koronán, adózatlanul szabad raktárra 57.50—58.— koronán kelt nagyban és 2—3 koronával drágábban kicsinyben. Kartelenkivüli finomitók jegyzése 0.50 koronával olcsóbb.

Élesztőszeszben a vételkedv kielégitő és adózott áru 157 korona, adózatlan 57.50—58.— koronával kelt nagyban.

Denaturált szeszben a kereslet gyérebb és nagyobb kinálatok folytán hordóval együtt 50 koronáig kelt nagyban, kicsinyben az ár 2 koronával drágább.

Mezőgazdasági szeszgyárak részére kontingens nyers szesz 49—51 koronán volt ajánlva ab termelő állomás és több tétel 1904—1905. termelési évben szállitásra el is kelt.

Exkontingens nyersszesz 37.—38 koronáért jegyeztetik.

Kivitelre változatlan a jegyzés.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 51.50—52.50 K.

Bécsi jegyzés 53.60—53.80 K. kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés: 146.— korona adózott trippló szeszért.

Budapesti heti zárlatárak:

	Nagyban	Kicsinyben	
	korona		
Finomitott szesz	156 50—157.—	158.——159.—	K.
Élesztőszesz	156.5 —157.50	158 50—159.50	„
Nyersszesz adózva	152 50—153.—	154.——155.—	„
Denaturált szesz	50.50— 51.—	52.—— 53.—	„

Értéktőzsde.

A tőzsde hangulata, mely tegnap nagyon is deprimált volt, ma határozottan javult és a forgalom is jóval élénkebben alakult. Bécsi számlára ugyanis tetemes vásárlások történtek a vezető üzérkedési értékekben és minthogy nálunk a contremine fedezni igyekezett, az árfolyamok 4—5 koronával emelkedtek. A második tőzsdeidőben azonban ismét elgyengült az irányzat, arra a berlini jelentésre, hogy az ottani pénzpiaczon a magánkamatláb hirtelen emelkedett, mire a helyi spekuláczió erősebben kinálta vezető értékeket, melyek is ennek következtében 3 koronával csökkentek. A helyi értékek piaczán nagyon csendesen folyt az üzlet és az árfolyamok alig változtak. A sorompónál élénken keresték a Drasche-féle téglagyár részvényeit 8 koronával magasabb árfolyamon.

Előtőzsde.

Az előtőzsde élénk és szilárd volt. Köttettek: Osztrák hitelrészvény 664.50—667.75, magyar hitelbank 774.75—777.50, magyar leszámitoló és pénzváltóbank —, magyar jelzáloghitelbank II. kib. —, osztrák magyar államvasut 644.50—647.25, déli vasut —, rimamurányi vasmü —, magyar koronajáradék —, közuti vasut —, városi villamos vasut —.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 667.50—667.75, magyar hitelbank 777—777.50, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 458—459.—, magyar jelzáloghitelbank II. kb. 515.50—516.—, osztrák-magyar államvasut 647.——647.50, déli vasut 86.—86.50 rimamurányi vasmü 524—525.—, magyar koronajáradék 97.85—97.90, magyar aranyjáradék 119.——119.50, közuti vasut 578.——579.—, városi villamos vasut 335.——335.50.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde csekély üzlet mellett nyugodt maradt. Köttettek Osztrák hitelrészvény 667.50—666.58, magyar hitelbank 777.75—776.50, magyar leszámitoló és pénzváltóbank —, magyar jelzáloghitelbank II. kib. —, osztrák-magyar államvasut 646.75—645.75, déli vasut —, rimamurányi vasmü 524—523.50, magyar koronajáradék —, közuti vasut —, városi villamos vasut —.

Helyi értékekben köttetett. Kereskedelmi bank 2836, Drasche féle tégla 455—400, Adria 460—459.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 666.50—666.75, magy. hitelbank 776.——776.50 magyar leszámitoló és pénzváltóbank 458.—459.—, magy. jelzáloghitelbank II. kib. 576.——576.50, osztr. m. államvasut 646—647.—, déli vasut 86—86.50, rimamurányi vasmü 524—525.—. magy. koronajáradék 97.90—97.95 közuti vasut 578.—578.50, városi villamos vasut 336.——336.50.

Prämium-üzlet: Dijbiztositások osztrák hitelben holnapra 4—5 k., nyolcz napra 8—10 k. 1904. október végére 12—14 korona.

Utótőzsde.

Az utótőzsde berlini eladásokra elgyengült. Köttettek: Osztrák hitelrészvény 666—665, Magyar hitelbank 776—775, Magyar leszámitoló és pénzváltó bank —; Magyar jelzáloghitelbank II. kib. —, Osztrák magyar államvasut 646—644, déli vasut —, rimamurányi vasmü 523—524, magyar koronajáradék — közuti vasut —, városi villamos vasut —.

3 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 665.25—665.50, magyar hitelbank 775—775.50, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 458—459.—, magyar jelzáloghitelbank II kib. 516—516 50. osztrák-magyar államvasut 644—644.50, déli vasut 86—86.50, rimamurányi vasmü 524——524.50, magyar koronajáradék 97.80—97.85, magyar aranyjáradék 119—119.50, közuti vasut 578—578.50, városi villamos vasut 335—336.—.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, okt. 15. (Az *Egyetértés* távirata.) A mai tőzsdén, bár kevés üzlet köttetett, s a kinálat sem öltött nagyobb mérveket, mégis buzának és rozsnak 15—20 fillérrel magasabb árfolyama volt, mint nyolcz nappal ezelőtt. Árpát kissé kedvezőbben kináltak és vettek, ez azonban az üzlet végén erősen megcsappant. A délelőtt folyamán nagyobb üzlet nem jött létre és az árak változatlanok maradtak. Rozs felsővidéki 7 95—8.15 K, rozs pestvidéki 8—8.20 K, tengeri 5—10 fillérrel magasabbra szállt. Zab 10—15 fillérrel szilárdabb. Időjárás változó.

Szesz lanyha, 52.80 pénz, 53.20 áru.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, okt. 15. (Az *Egyetértés* távirata. A párisi tőzsdéről jelentett javulás kapcsán a mai előtőzsdén megszilárdult az irányzat s az árfolyamok jelentékenyen emelkedtek. A spekuláczió leginkább hitelrészvények és egyes sorompóértékek iránt érdeklődött. A bányaértékek közül csak az alpesi bányarészvényeket keresték élénkebben. Egyebekben gyenge volt a forgalom.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 668 25, magyar hitelbank 776.— osztrák-magyar államvasut 647.50, Uniobank —.—, déli vasut 86.—, alpesi bánya 481.55, rimamurányi vasmü 524.50, májusi járadék 99.85., török sorsjegy 132.50, német birodalmi márka 117.60, prágai vasmü — elbavölgyi vasut 132.50 magyar koronajáradék 97.75, Anglobank —, Bankverein —.—, Lenderbank 452.50

A déli tőzsde keveset változott árfolyamokkal nyilt meg.

Jegyeznek: osztrák hitelrészvény 667.50, magyar hitelbank 776.—, Länderbank 453 — Unionbank 537.50, Angolbank —., Bankegyesület —., osztrák-magyar államvasut 646 50, déli vasut 86.—, elbavölgyi vasut 420.30, alpesi bánya 482.—, rimamurányi vasmü 524.50, prágai vasmüipar —, májusi járadék 99.85, magyar koronajáradék 97.75, török sorsjegy 132.50, német márka 117.65.

Bécs, okt. 15. (*Magyar értékek zárlata.*) 4. százalékos arany-járadék 119.15, Tiszai és szeg köles. sorsj. 163.—, Magyar hitelb.-részv. 776.—, M. lesz. és váltób. rszv. —. Rimamurányi 523.—, M. czukoripar 17, Adria hajózási r.-t. 459.50, Magy koronajáradék 97.75, 4 százalékos magy. földteherm. kötv. 97.60, M. ny. k. sorsjegy 210.—, Kassa-oderb. v.-részv 380. M. keresk. bank 28.32, M. jelzáloghitelbank 515.—.

Bécs, okt. 15. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2 százalékos papirjáradék 99.80, 4.2 százalékos ezüst járadék 99.75—100.30, 4 százalékos osztr. aranyjár. 119.60, Osztr. koronajáradék 100., 1860 sorsjegy 155.25, 1864. sorsjegy 265., Osztr. hitelsorsjegy 479.—, Osztr. hitel-részv. 634.75, Angol-osztr -bank —.—. Union-bank 535.—, Bécsi bankverein 548 50 Osztr. Länderbank 462.10, Osztr. magy. bank 16.35, Osztr. magy. államv. 643.—, Déli vasut 85.75 Elbevölgyi vasut 419.50 Duna-gőzha.-társ. 855.—. Alpesi részv., 479.75, Dohány-részv. 848.50, 20 frankos, 19.07, Cs. k. arany (vert) 11.35, Londoni váltóár 239.32 Német bankváltók 117.67, Lipótkohó 426.—. Osztrák Loyd 713, Török sorsjegyek 132.—. nyomott.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Berlin, okt. 15. (Az Egyetértés távirata.)

Zárlatkor jegyeztetik 4.2 %-os papirjáradék —.—, 4%-os osztrák arany-járadék 101.80, osztr. hitelrészvény 209.80, déli vasut 10.80, orosz bankjegyek 216.15, 4%-uj orosz kölcsön —.—, Disconto Commandit 191.50, dynamit trust 184.30, harpeni 214.80 4.2% ezüstjáradék 99.50, 4% magyar aranyjáradék 101.25. magyar koronajáradék 97.80. osztrák-magyar államvasut 197.50, bécsi váltóár 84.95, olasz járadék —.—, ált. villamossági Edison 223.90, gelsenkircheni 229.40, Laura-kohó 249.25 csendes.

Frankfurt, (Zárlat.) okt. 15. 4.2% papir-járadék 100.20, 4% oszt arany-járadék 101.55, 4% Magyar arany-járadék 100.05, Osztr hitelint. részv 209.75, Osztrák-magyar államvasut 138.60, Észak-nyugati vasut 104.35, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 203.40, Bécsi bankverein 141.—, Villamos-részvény 148.50 3% m. arany kölcsön 88.20, 4.2% ezüst-járadék 100 20, Osztr. koronajáradék 100.15, magyar koronajáradék 97.65 Osztr-magyar bank 118—, Déli vasut részvény 17 55 Elbevölgyi vasut 106.40, Bécsi váltóár 84.95 Párisi váltóár 809.83, Unió-bank-részvény —.—, Alpesi bánya-részvény —.— szilárd.

Páris okt. 15. (Zárlat) Osztr magy. államvasut —, Uj török konzol 86.20, Egyptomi járadék 108.75, Magyar aranyjárdék —.—, Török sorsjegy 126.50, Meridionalvasut —. 4% olasz járadék 103.85, Banque Ottomane 590.—, Credyt toncier de France 721., Alpesi bányarészvény —.—, 4% 1890 román kölcsön 90.50, Görög kölcsön —, Váltó Olaszországra —. %, Váltó Amsterdamra 206.18, Váltó Brüsszelre 9.13, De Beers 450.50, Chartered 39.25, 5% bolgár kötelezvény 436., Déli vasut —.— Váltó Londonra 251.20, Osztrák aranyjáradék 101.10, Osztr. Länderbank —, Banque de paris 12.58, 3% franczia járadék 97.85, 4% spanyol járadék 87.17, 3% uj törleszthető járadék —.— Osztr. földhitelintézet 13.30, Déli vasut elsőbbségi kötv. 328.50, 4% 1896 román kölcsön 89.60, Dohányrészvény 385., Váltó Bécsre 103.87, Váltó német piaczokra 122.18, Rio 14 54, East Rand 213.—, Randfontein 82 75, Magyar Jelzálogbank — tartott.

Hamburg (Zárlat. okt. 15. 4.2%-os ezüstjáradék 100, sorsjegy 155.20 déli vasut 17.90, 4%-os osztrák aranyjáradék 101.70. osztrák hitelrészvény 209.10. osztrák-magyar államvasut 138.20, olaszjáradék 103.30, 4%-os magyar aranyjáradék 100. csendes.

London, okt. 15. Angol consol —.—.

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

Páris, okt. 15. *Nyers czukor* okt.-re 28.25, 28.50, nyugodt *fehér czukor* okt. 31.63, nov. 31.88, jan.-ápr 32.63, márcz.-jun-ra 33.13 állandó, *finomitott czukor* folyó hóra 63.——63.50.

Boroszló, okt. 15. Buza helyben 17.60, sárga buza helyben 17.50, rozs helyben 13.60. zab helyben 13.80, repcze helyben 20.20, tengeri 15.50.

Köln, okt. 15. Olaj 48.— k.

Hamburg, okt. 15. Kávé Santos good Average októberre 35.—, deczemberre 35.50 márcziusra 36.25, májusra 36.50 márka. Tegnapi hozatal Rióba —.— zsák, Szantoszba —— zsák.

Havre, okt. 15. Kávé, Santos good Average folyó hóra 43.—, deczemberre 35.50, márcz-ra 44.— máj.-ra 44.25 frank 50 kilónkint.

Prága, okt. 15. Nyers czukor helyben és Aussigból azonnal szállitva 26.25, uj campagnera —.— K.

Berlin, okt. 15. Buza októberre 177.75, deczemberre 180.—, tartott, rozs októberre 139.50, deczemberre 141.50 tartott zab októberre 137.75 deczemberre 138.50 tartott, tengeri októberre 120 75, deczemberre 118.75 tartott, olaj októberre 44.20, deczemberre 44.50 gyenge, szesz helyben —, az Időjárás: felhős.

Páris, okt 15. *Buza* okt.-re 23.60, nov.-re 23.80, nov.-febr-ra 24.15, jan.-ápr. 24.80, szilárd, *rozs* okt-re 16.—, nov. 16.15, nov.-febr.-ra 16 40 jan.-ápr 17.—, nyugodt. *liszt* okt.-re 30.70, nov. 31.15, nov.-febr.-ra 31.60 jan.-ápr. 32.25, szilárd *repcze-olaj* okt.re 48.—, nov. 48.—, nov.-decz. 47.75, jan.-ápr.-ra 48.25 állandó, szesz okt. 44.75, nov.-re 43.—, jan.-ápr. 41.75, máj-aug. 41.50 szilárd, *Időjárás* szép.

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Sertéskereskedelmi-csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, okt. 15. Hizott sertésárak: *I. Magyar* elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kgron felül) ——— f. Közép (páronkint 300—400 kgron felül) sulyban ——— fillér. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 115—116, Fiatal közép (páronkint 251—320 klgrig terjedő sulyban 115 116 f. könnyü (páronként 250 klgig) 115-116 krt *Szerbiai*: Nehéz (páronkint 260 klg. felüli sulyban) 116—117 f. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) 115—116 f. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 112—113 fillérig.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és addig a szokásszerü levonások mellett egy kilogramm sulyra fillérekben értendők. Szokásszerüleg hizolt sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronkint 45 klgr. vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4 százalék vonandó le. A sertések osztályozásánál azok teljes élő sulya vétetik irányadónak.

Sertésléiszám: 1904. okt. 13. napján volt készlet 37681 darab, okt. 14 napján felhajtatott 414 okt. 14 napján elszállittatott 867, okt. 15. napján maradt készlet 37228 darab. Az irányzat csendes.

Szerkesztői üzenetek.

(Levélben nem válaszolunk, de e rovatban a hozzánk intézett tudakozódásokra készséggel felelünk *előfizetőinknek.* Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség.)

Senior. Kérdésének tudományos magyarázatát kivánja, mi azt készséggel adjuk meg itt: A fizikai jelleg átöröklését épp oly kevéssé tagadják az embernél, mint a hogy az az állatoknál ismeretes tény, de a tudományos kutatásból nyert eredményekkel életük irányitásában kevesen vetnek számot. Meg vagyunk győződve arról, hogy jó lakásviszonyok és iskolák a nemzeti jólét elengedhetetlen követelményei, de nem akarjuk belátni, hogy az előbbiek megint csak a szülők kvalitásaitól függenek és hogy a nevelés hasznának relativ volta nagyrészt a különböző foku természetes tehetségekre vezethető vissza. A lelki tulajdonságok átöröklését tagadni lehetetlen. Nincs benne kétség, hogy intelligenczia és képesség épp ama törvények szerint öröklődnek, mint például az egészséges természet és mindkettő ugy, mint a koponya, vagy akármilyen más fiziologiai tulajdonság; bizonyossággal állitható, hogy egy község egészségügyi viszonyai épp ugy öröklődnek, mint a koponyaalak, vagy a test hossza. Szüleinktől örököljük temperamentumunkat, lelkiismeretességünket szemérmességünket, képességeinket, épp ugy, mint testünket, karjainkat s azok erejét is tőlük örököljük. Ha azonban a fizikai és lelki tulajdonságok összefüggése ki van mutatva, akkor zsenialitás, becsületesség és bárminemü képességek környezet, gondos nevelés és jó iskolázás által fenntarthatók és elősegithetők, de eredetük, épp ugy, mint az egészségé, vagy az izomzaté, mélyebben fekszik ezeknek velünk kell születniök. Végre is a családot házi környezetet is a természettől nyert képességek határozzák meg, a nevelés pedig nem sokat ér, ha nem intelligens embernek szól. Ha egy nemzetnek kereskedő, kézmüves, vagy tudós eleme kevésbbé intelligens, mint az előbbi nemzedékek voltak, annak oka az, hogy a nagyobb szellemi képességekkel megáldott része nem tartja ugy fenn faját, mint azelőtt mig a tehetségtelenebb, kevésbé energikus elem termékenyebb, mint amaz. És nincs az a tökéletes nevelési rendszer, mely az öröklött értelmi gyengeséget a régi erő magaslatára tudná emelni.

L. Ö. *Budapest.* Az üzleti lovas. annak a hétnek az utolsó napjától számitva, a melyen bárhol is lovagolt, semmiféle versenyben adding részt nem vehet, mig az illető lovasegyesületek igazgatóságától erre engedélyt nem kapott. Az engedély csakis egy folyó versenyévre érvényes még abban az esetben is, ha időközben adták ki, tehát deczember 31-én lejár az engedély és annak megujitását irásban beadott kérelemmel kell kérelmezni.

D. I. *Szeged.* A vallás- és közoktatásügyi miniszter minden csütörtökön fogad, de nincs kizárva az az eset, hogy a miniszter az utolsó pillanatban elhalasztja a fogadást, vagy esetleg az államtitkárral helyettesiti magát.

3676. számu előfizető. Irja meg sorsjegyeinek számát, mi aztán utánanézünk, hogy kihuztak-e azokat.

Sz. D. *Ladány.* Az az obstrukczió az 1898—99-diki téli képviselőházi ülések alkalmával történt. Az ad hoc szövetkezett ellenzék és Széll Kálmán között a megegyezés 1899. február 23-dikán jött létre.

N. E. *M.-Sziget.* Nagyon sajnáljuk, de kérését nem teljesithetjük; czégeket elvből nem ajánlunk.

R. K. A római katholikus egyházjog szerint egyszerre senki sem élvezhet több egyházi javadalmat egynél. A római katholikus egyházjognak ezt az in-

tézkedését minden bizonnyal életbeléptették volna magyar protestánsok is, ha az egyházi tisztségeknél a magyar protestáns egyházakban is javadalmak élvezéséről lehetne beszélni, de miután ugy az evangélikus, mint a református egyházban a magasabb tisztségek semmi javadalmazással nem járnak, örvendenek, ha egy-egy munkabiró tehetségesebb ember minél több tisztséget vállal magára. Ez az oka, hogy az esperes esetleg pénztárnok is lehet.

P. Fordnijon kérésével az illetékes postaigazgatósághoz. A főkellék, hogy valamelyik községben a postamester mellett elsajátitsa a postai kezelést. Akkor jelentkezzék a postaigazgatóságnál, s kérje a vizsga letételének engedélyezését.

L. Zs. *Pécsvárad.* Az egyházpolitikai törvények életbeléptetése előtt a zsidóknak a keresztyén vallásra való áttérése nem volt szabályozva. Áttérhetett a zsidó 18 éves korában, előbb, ha halálos ágyán volt, ha szülei, vagy gyámja beleegyezett, kormányengedélylyel, ha 14 éven felül volt, királyi engedélylyel azon aluli gyermekeket is megkeresztelték. A gyakorlatban azonban megkeresztelték a zsidó kisdedeket is, ha szülőik kivánták, sőt megkeresztelték általában minden jelentkezőt minden engedély nélkül is.

D A. *Kerencs.* Kérdéseire közgazdasági rovatvezetőnk a következő feleletet adja: Általában szabályképen lehet felállitani, hogy a tavasszal bevetendő területet már ősszel fel kell szántani. Az őszi szántás segélyével legkönnyebben lehet a növények fejlődésére annyira szükséges ugynevezett morzsolékos talajstrukturát előállitani, mert az ősszel felszántott talajba könnyebben behatol a viz, mely ott jéggé fagyva a talajrészeket szétfolja s ennek következtében tavasszal a rögök szétomlanak, a talaj kellőleg felporhanyul. Az őszi szántásban a fagy bomlasztó hatása jobban érvényesül s a talaj ásványi tápanyagokban gazdagodik. A mi viszonyaink között az őszi szántásnak különösen fontos előnye hogy az által a téli nedvességnek sokkal nagyobb része konzerválódik a vetendő növények számára, mint a fel nem szántott talajban. Az is előnye az őszi szántásnak, hogy abban tavasszal hamarabb lehet a vetést megkezdeni, mint a szántatlanul hagyott talajban.

Felelős szerkesztő:
Molnár Márton.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 15. —

Kinevezések. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Petz Józsefet miniszteri főmérnököt müszaki tanácsossá, Zelovich Kornél és Ráczkay Gyula vasuti és hajózási biztosokat vasuti és hajózási felügyelőkké, Dicsőfi Kálmán kir. főmérnöki czimmel felruházott miniszteri mérnököt miniszteri főmérnökké és Toperczer Ákos miniszteri segédmérnököt miniszteri mérnökké, — a m. kir. igazságügyminiszter Latzkovszky Lajos kassai kir. javitóintézeti igazgatót, jelenlegi állomáshelyén való meghagyásával, VII. fizetési osztályu javitóintézeti igazgatóvá, — a m. kir. földmivelésügyi miniszter a budapesti m. kir. állatorvosi főiskola állattenyésztési tanszéke mellé Molnár Béla okleveles állatorvost két év tartamára II-ik tanársegéddé, — a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Onderkó Róza okleveles tanitónőt a kis-kapusi (Kolozs m.) állami elemi népiskolához rendes tanitónővé, — a m. kir. pénzügyminiszter Szongott Miklós dijtalan m. kir. pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségü segélydijas m. kir. pénzügyi számgyakornokká az aknaszlatinai m. kir. főbányahivatal mellé rendelt számvevőséghez, Rott Kálmán dijtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségü segélydijas m. kir. pénzügyi számgyakornokká a m. kir. központi dij- és illetékkiszabási hivatal mellé rendelt számvevőséghez, Einbeck M. Károly dijtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségü segélydijas m. kir. pénzügyi számgyakornokká a m. kir. állami nyomda igazgatósága mellé rendelt számvevőséghez, — a győri kir. itélőtábla elnöke Zechmeister József soproni kir. törvényszéki dijtalan joggyakornokot a győri kir. itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká, ifj. Németh Pál győri kir. törvényszéki dijtalan joggyakornokot a győri kir. itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká, — a segesvári m. kir. pénzügyigazgató a segesvári m. kir. adóhivatalhoz Rampelt János medgyesi lakost ideiglenes minőségben dijtalan m. kir. adóhivatali gyakornokká, — a pozsonyi m. kir. pénzügyigazgató Pálmai József cz. csendőrőrsvezető, igazolványos altiszt, ujbányai lakost a pozsonyi m. kir. adóhivatalhoz hivatalszolgává, — a pécsi kir. törvényszék elnöke Szölösi József pécsi kir. törvényszék elnöke Szölösi József pécsi kir. törvényszéki napidijas szolgát a pécsi kir. törvényszékhez III. osztályu hivatalszolgává nevezte ki.

Pályázatok. A vukovári adóhivatalnál ellenőri állásra 14 nap alatt, — a pozsonyi állami kórháznál másodorvosi állásra november hó 15-éig, — az esztergomi adóhivatalnál adótiszti állásra 2 hét alatt adandók be a kérvények.

Napirend.

A miniszterek fogadónapjai:

Miniszterelnök: pénteken délután 4—5.
Belügyminiszter: csütörtök délután fél 4—5.
Honvédelmi miniszter: csütörtökön délután 4.
Földmivelésügyi miniszter: kedden délután 3—4.
Horvát miniszter: naponként délelőtt 10—1.
Igazságügyminiszter: csütörtökön délután 1.
Vallás- és közoktatásügyi miniszter: csütörtökön délután 4.
Kereskedelmi miniszter: pénteken délután 4.

Vasárnap, október 16.

Naptár: Vasárnap, október 16. Róm. kath. Gallusz — prot. Lothár — görög-orosz (okt. 3.) Dénes — zsidó, March 7. — Nap kel 6 óra 5 p. — nyugszik 4 óra 53 p. — Hold kel 1 óra 12 p. délután — nyugszik 10 óra 56 p. éjjel — Első negyed 6 óra 51 p. délelőtt.

Bucsu a terézvárosban Ünnepi mise a plébánia templomban 10 órakor.

Az egyetemi ifjuság Diák-ünnepe a Menza Akademika termében este fél 8-kor.

Angol istentisztelet a hold-utczai templomban fél 12 órakor.

Atletikai viadal az Erzsébet királyné-ati pályán 3 órakor.

Labdarugó mérkőzés a millenáris pályán 3 órakor.

Országos Tanszer muzeum és Pedagógia könyvtár a Ferencz József tanitók házában Szentkirályi-utcza 47 sz. a. a közönség számára nyitva d. e. 9—1-ig. Minden vasárnap és csütörtökön.

Gyümölcskiállitás a Vigadóban nyitva egész nap, belépődij 60 fillér.

Könyves Kálmán képkiállitás (Nagymező-utcza 37 nyitva dijtalanul egész nap.

Nemzeti Szalon őszi tárlata nyitva egész nap belépődij 50 fillér.

Keletázsiai kiállitás a N. Muzeumban nyitva 10—4-ig belépődij 40 fillér.

Nemzeti Muzeum: az összes tárak nyitva 9—1-ig.

Országos képtár az Akadémiában nyitva 9—1 óráig.

Földtani intézet muzeuma (Stefania-ut 14.) nyitva 9—1-ig

Közlekedési muzeum a városligetben nyitva 9—12-ig

Egyetemi könyvtár nyitva 9—12-ig 3—8 óráig.

Hétfő, október 17.

Naptár. Hétfő, okt. 17. Róm. kath. Hedvig assz. — prot. Hedvig, görög-orosz (október 4.) Hierot — zsidó March 8. Se u böjt — Nap kel 6 óra 6 p. nyugszik 4 óra 52 p. — Hold kel 1 óra 50 p. délután, nyugszik 11 óra 54 p. éjjel.

A *főváros magánépitési bizottságának* ülése 5 órakor az uj városházán.

A *Magyar Tudományos Akadémia III.-ik osztályának ülése* 5 órakor.

A Terézvárosi Kaszinó Deákünnepe saját helyiségében este 8 órakor.

Ellenőrzési szemle a honvédségnél az 5. és 6. gyalogezredhez besorozottakkal, a közös hadseregnél a 19-ik ezredhez 1898—1903-ben besorozott tartalékosokkal illetőleg a 6.-ik vártüzérezrednek 1894—1897 ben besorozott legénységével.

Gyümölcs kiállitás a Vigadóban nyitva egész nap. Belépő dij 60 fillér.

Nemzeti Szalon őszi tárlata nyitva egész nap belépődij 50 fillér.

Keletázsiai kiállitás a Nemzeti Muzeumban nyitva 10—4 belépődij 40 fillér.

Könyves Kálmán képkiállitás (Nagymező-utcza 37 nyitva dijtalanul egész nap.

Az *Iparmüvészeti muzeum* nyitva 9—1-ig.

Nemzeti Muzeum. Reggel 9—2-ig láthatók. Hétfőn és csütörtökön természetiek tárai. Kedden és pénteken régiségtár Szerdán és Szombaton Néprajzi osztály Csillag-utcza nyitva 9—1 óráig. Szerdán és szombaton képtár. Vasárnap délelőtt 9—12-ig a fenti gyüjteménytárak.

Közlekedési muzeum a városligetben nyitva 9—12-ig és 6—3-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—7 óráig.

Vizállás, 1904. október 15.

	Czentimtr.	
Inn:		
Schärding	+ 98	< 8
Duna:		
Passau	+ 205	< 4
Linz	— 60	< 3
Bécs	— 21	< 19
Komárom	+ 296	> —
Budapest	+ 238	> 18
Paks	+ 158	> 60
Mohács	+ 288	> 41
Gombos	+ —	> —
Ujvidék	+ 260	> 42
Zimony	+ 285	> 33
Pancsova	+ 298	> 26
Drenkova	+ 157	> 17
Orsova	+ 228	> 22
Vág:		
Szered	+ 59	< 2
Rába:		
Győr	+ 338	> 22
Dráva:		
Barcs	+ 351	< 9
Eszék	+ 337	> 23
Száva		
Sziszek	+ 764	< 20
Mitrovicza	+ 416	< 7

	Czentim	
Béga:		
Kiszető	+ 98	> 5
Temesvár	+ 19	> 13
N.-Becskerek	+ 13	> 3
Tisza		
M.-Sziget	+ 15	< —
Tekeháza	+ 57	> 17
Tisza-Ujlak	+ 44	> 26
V.-Námény	+ 12	< 16
Záhony (Csap)	— 80	< 20
Tokaj	— 78	> 24
Tisza-Füred	— 82	> 24
Szolnok	— 84	> 6
Csongrád	— 26	> 44
Szeged	— 45	> 52
Török-Becse	— 21	> 49
Titel	+ 220	> 42
Körös:		
Sebes: N.-Várad	— 2	> 1
Fekete: Tenke	— 21	> 11
Fehér: B.-Jenő	— 17	> 9
Kettős: Békés	— 8	< 02
Hármas: Gyoma	— 37	< 21
Maros		
Arad	— 46	> 10
Nakó	— 25	> 26

Jegyek magyarázata: + null fölött, — null alatt, > áradt < apadt.

Időjárás.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1904. okt. 15-én reggel 7 órakor

Hazánkban az idő jobbára borus, eső azonban csak elvétve fordult elő. A hőmérséklet alacsonyabb a normálisnál.

A magas levegőnyomás Oroszországra nyomult és nyugot felől uj depresszió mutatkozik.

Europában esők elszórtan — különösen Német, meg Oroszországon — voltak. A hőmérséklet Közép-Europában alacsony, egyebütt pedig elég magas.

Prognozis a következő 24 órára: Enyhe idő várható helyenkint különösen nyugaton — esővel.

Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány	és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérsékleti maxim.	Hőmérsékleti minimum
Akna-Szlatina	65,5	+07,6	W	2	≡	1	12	6
Szatmár	64,4	+06,3	E	2	≡	—	14	5
Ungvár	65,9	+07,1	NE	3	2	—	14	6
Eger	64,1		E	0	—	—	9	6
Késmárk	64,7	+0?,4	W	1	2	—	—	—
Árvaváralja	64,1	+04,2	—		2	1	—	—
Losoncz	64,1	+07,5	—		4	—	12	[illegible]
Selmeczbánya	63,2	+08,0	SE	1	4	—	9	[illegible]
Budapest	64,0	+08,7	—		4	—	13	8
Ó-Gyalla	63,9	+08,1	E	2	4	—	13	7
Komárom	63,6	+05,0	SE	4	4	1	11	6
Magyar-Óvár	61,6	+07,0	SE	1	2	—	11	5
Sopron	62,9	+06,6	S	1	3	—	9	5
Hereny	62,6	+05,4	S	1	≡	—	10	5
Keszthely	63,3	+09,5	SE	1	3	—	12	5
Pécs	65,3	+09,8	NE	2	4	—	13	9
Eszék	63,3	+08,4	N	2	3	—	12	8
Zágráb	—	—	—		—	—	—	—
Fiume	61,4	+16,3	N	2	0	—	18	10
Cirkvenica	61,5	+09,2	—		1	—	17	11
Debreczen	64,4	+02,2	NE	1	≡	—	12	2
Kecskemét	—	—	—		—	—	—	—
Orosháza	64,1	+05,6	N	2	3	—	10	3
Szeged	63,8	+07,5	E	2	4	—	12	6
Zsombolya	63,4	+06,3	NE	1	4	—	13	5
Arad	64,1	+07,2	SE	2	4	—	12	6
Temesvár	62,8	+07,3	NE	1	4	—	13	6
Versecz	63,2	+08,8	S	1	⊙	ny 2	15	7
Drenkova	68,8	+09,8	E	2	—		15	7
Nagyvárad	64,5	+07,4	SE	3	3	—	12	3
Kolozsvár	64,3	+09,4	SE	1	3	—	13	7
Nagyszeben	65,2	+05,6	NE	1	≡	—	13	—
Bécs	62,6	+05,4	—		4	—	9	5
Salzburg	64,1	+04,0	—		⊙	2	—	—
Klagenfurt	64,5	+04,8	SE	1	≡	—	12	0
Pola	61,2	+16,6	NE	1	1	—	17	11
Lesina	60,4	+14,5	—		4	3	19	13
Hamburg	60,8	+06,6	NNW	2	⊙	3	—	—
Berlin	62,4	+08,2	SW	2	4	—	—	—
Zürich	62,7	+06,6	W	0	4	—	—	—
Biarritz	61,0	+15,4	—		1	—	23	14
Nizza	60,2	+11,6	W	1	1	—	18	10
Páris	62,7	+08,1	NNE	2	0	—	14	1
Christiansund	67,1	+04,9	SE	1	3	—	—	—
Stockholm	67,6	+06,1	ENE	4	4	—	—	—
Szent-Pétervár	71,7	+05,8	E	2	⊙	—	—	—
Varsó	56,4	+02,4	E	6	4	—	—	—
Moszkva	75,5	+01,7	SE	1	1	—	—	—
Kiev	65,8	+08,0	—		2	12	—	—
Sarajevo	63,1	+08,0	—		⊙	5	12	8
Sulina	—	—	—		—	—	—	—
Szófia	53,8	+11,6	ESE	1	4	—	17	8
Athen	62,5	+18,4	N	1	1	—	25	15
Torino	—	—	—		—	—	—	—
Flórencz	61,2	+09,8	SE	0	0	—	18	8
Róma	59,4	+12,2	N	0	0	3	17	12
Nápoly	—	—	—		—	—	—	—
Brindisi	58,5	+17,9	NNW	4	⊙	15	20	14
Palermo	—	—	—		—	—	—	—

A = szélirányok jelölése: N = észak, E = kelet, S = dél, W = nyugot. Felhőzet: o = egészen derült, 1 = többnyire derült W = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, = ✳ hó, ⊙ = eső, ⟨ = zivatar, ≡ = köd.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

Vasárnap, október 16.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Ördög Róbert. 7 órakor

Opera 5 felvonásban. Zenéjét szerzette Meyerbeer. Szövegét irta Scribe.

Személyek:
Izacella — Szilágyiné
Róbert — Prevost
Bertram — Ney D.
Reimbaud — Kiss
Alice — Vazquezné
Alberti — Várady

KIRÁLY-SZINHÁZ.

Szép mosóné. 3 órakor

Operett 3 felvonásban. Irták: Blum, Blau és Toché, zenéjét szerzette Offenbach.

Személyek:
De Marly — Mihályi
Malicorn — Gyöngyi
Lurette — Küry K.
Fripoutte — Csatai J.
Manon — Csiszár né
Marceline — V. Szathmáry Zs
Campistel — Vécsey
Merlichet — Ferenczy
Cigogne — Csiszár

A törvénytelen apa. ½3 órakor

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irták Dancourt és Vaucaire, magyar szinre alkalmazta Mérei Adolf.

Személyek:
Szántó — Németh
Teréz — Tárnoki G.
Ernő — Papp
Józsa — Vágó
Klára — Erdei
Brunner — Kö mondi
Brunnerné — Alpár I.
Ella — Fedák S.
Mária — Szatmári Zs.
Gigi — Magay A.

MAGYAR SZINHÁZ.

A hajduk hadnagya. ½3 órakor

Nagy operetta 3 felvonásban. Irta Rajna Ferencz zenéjét szerzette Czobor Károly.

Az ibolyáslány. ½8 órakor

Operett előjátékkal 3 felvonásban. Irták Krinn és Lindau. Forditotta Mérei Adolf. Zenéjét szerzette Hellmesberger József.

Személyek:
Bérczy gróf — Tollagi
Az öreg gróf — Góth
Dávid — Sziklay
Flóra — Anday E.
Magos — Rubos
Rovelli — Ráthonyi
Miczi — Szentgyörgyi
Póli — Lónyai P.
Benedek — Gömöri
Kovacsis — B. Szabó

URANIA.

A világ urai. ½8 órakor

NEMZETI SZINHÁZ.

A vasgyáros. ½3 órakor

Szinmü 4 felvonásban. Irta Ohnet Gy. Forditotta Fái J. B.

Személyek:
Beaulieu — Rátkosi Sz.
Blaise — Török I.
Octave — Dezső
Blyeny — Császár
Préfont — Hetényi
Sophie — Nagy I.
Derblay — Mihályfi
Moulinath — Vizvári

Cyrano de Bergerac. 7 órakor

Dráma 5 felvonásban. Irta: Rostand Edmond. Forditotta Ábrányi Emil.

Személyek:
Cyrano — Pethes
De Neuvilette — Beregi
Guiche gróf — Iványi
Le Bret — Mihályfi
Carbon — Szacsvay
Lignière — Náday
Valvert — Dezső
Cuigy — Gál
Brissaille — Pálfi
Ragueneau — Rózsahegyi

VIGSZINHÁZ.

Kis pajtás. 3 órakor

Vigjáték 4 felvonásban, irta Veber Pierre. Forditotta Salgó Ernő.

Jouvenin — Hegedüs
Chantalard — Fenyvesi
Jean — Tanay
Bellencontre — Vendrey F.
Moranzene — Nikó L.
Adams — Komlóssy I.
Tengernagy — Kazaliczky
Püspök — Balassa
Herczegnő — H. Rostagni I.

Végre egyedül. ½8 órakor

Bohózat 3 felvonásban. Irta Kéroul és Barré. Forditotta Heltai Jenő.

Személyek:
Laverdet — Hegedüs
Durosel — Tapolczai
Sorbier — Szerémi
Duportal — Vendrey
Henry — Tanay
Sidonie — Gazsi M.
Simone — Pécsi P.
Duportalné — Nikó L.
Valentine — Haraszthy

NÉPSZINHÁZ.

Tündérlak Magyarhonban. ½3 órakor

Népszinmü dalokkal 3 felvonásban. Irta Vahott Imre.

Boccaccio. ½8 órakor

Nagy operette 3 felvonásban szövegét irták Zell F. és Genée R. Zenéjét szerzé Suppé Ferencz.

Személyek:
Boccacio — Komlóssi E.
Pietro — Raskó
Skaldza — Pintér
Beatrice — Harmath I.
Lotteringi — Pázmán
Izabella — Dóri M.
Lambertuccio — Kovács
Petronella — Láng E.
Fiammetta — L. Komáromi

Fővárosi Orfeum
VI., Nagymező-utcza 17.

Ma és mindennap
Nelson-Downs,
a dollárkirály, először Budapesten.
The great Weiland,
Pierot mint zsonglőr, először Budapesten.
Kaiser György,
a berlini Metropole szinház tagja, először Budapesten.
Az előadás esti 8 órakor kezdődik.
A téli kertben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK czigányzenekara hangversenyez. 827

Bluzok *legujabb fazonban*
Selyemfényü valezbő frt 1.75
Női posztóból frt 2.50
Bársonyból frt 3.50
Angol divatalijak *3 forint 50 krtól*
Pongyolák *4 forinttól feljebb.*
RUSZNYÁK DÁVID
Bpest, Király-utcza 21.
Legujabb divatlapot kív. ingyen küldök.

The Berlitz School
of Languages nyelviskola, Budapest, Erzsébet-körut 15. szám
Franczia, angol, olasz, orosz, német, spanyol, magyar, szerb és román nyelvek tanitása felnőtteknek (urak és hölgyek), hölgyeknek külön is az illető nemzetiségi tanárok által Berlitz módszere szerint. Az első leczkeórától fogva a tanulóval csupán a megtanulandó nyelven beszélnek és csupán csak azt hallja. Más magántanitókkal semminemü összeköttetésben nem állunk. Prospektusok ingyen és bérmentve, beiratás minden időben. Forditások eszközöltetnek. 49743

Zene-iskola
Csengery-utcza 24. fldsz.
Tantárgyak: **czimbalom, hegedü** és **zongora** Beiratások naponta reggeli 9 órától délután 5 óráig. Beirási dij 2 korona, havi tandij **10 korona**, a magasabb osztályokban 12 korona. Zeneelmélet havonta 2 korona. Az összes tantárgyakat csakis kiváló tanárok tanitják **Egy órában csakis 2 tanitványt oktatunk.** Közelebbi felvilágositással szolgál
KISS SOMA tanár
intézet-tulajdonos. 73

Eltörhetetlen Praecisions
müfogak és fogsorok.
Fogak 2 frttól feljebb.
OLSZEWSKY TADEUSZ
Budapest, IV., Váczi-utcza 23. sz. 952

HECKENAST GUSZTÁV
zongora-terme csakis Bpest, Gizella-tér 2.
Alapittatott 1865-ben. Alapittatott 1865-ben.

RUD. IBACH SOHN, a világ legfinomabb zongorái és az Apollo zongorázógép egyedüli képviselete. Bel és külföldi zongorák pianinók legszolidabb és legolcsóbb bevásárlási helye. Ehrbar, Schiedmayer, Schweighoffer, Dörr, Proksch ár aktára. Minden hangszerért teljes jótállás! Olcsó árak! Nagy kölcsönző-intézet! Hangolások és javitások! 47469

Szájpadlás nélküli légszivókamrás fogsorok.
A modern fogtechnika legnagyobb vivmánya. Teljesen foghiányosoknál, kiknek egyetlen saját foguk vagy gyökerük sincs, már a szájban is nagyszerüen alkalmazhatók rugók vagy egyébb mesterséges erősités nélkül és ragasra kitünőek. Szájpadlásos, rugók, kapcsokkal ellátott, nem jól illő müdarabokat olcsón átalakitok
A sz. szájpadlásnélküli légszivókamrás fogsor 7 államban van szabadalmazva. 6 elsőrendü éremmel kitüntetve 10 évi jótállás.
Guttermuth János a sz. szájpadlásnélküli légszivókamrás feltalálója és egyedüli késztője.
Budapest, VII. Baross-tér 20. I. em. 3.
Csakis válaszbélyeggel ellátott levelekre felelek.

Jótállás mellett olcsón
BUTOROK
divatos *hálószobák* — 90 forint és feljebb
teljes matt faragott ebédlők 75 » »
divatos szalón garniturák — 50 » »
szekrények, agyak, diványok, székek, asztalok, iróasztalok és minden fajta egyes *butordarabok* igen olcsón. Modern berendezések igen nagy választékban.
Nagy Imre
lakberendezési vállalkozó,
butorraktára
VÁCZI-KÖRUT 9. SZÁM I. EMELET.
Szerecsen-utcza sarok.

Herz Ármin Fiai
Szalámigyár BUDAPEST,

a gyárunkban készült szalámi minden rudja ólompecséttel van ellátva, melyre bejegyzett védjegyünk van nyomva.

Fehér hajó-szálloda
Győrött.
Mély tisztelettel értesitem a mélyen tisztelt kereskedelmi utazó urakat és a nagyérdemü utazó közönséget, hogy a közel 80 év óta fönnálló, jóhirnevü
Fehér hajo-szállodát
Győrött
átvettem és saját nevem alatt tovább vezetem.
Legjobb akarattal és nagy áldozatkészséggel arra törekszem, hogy mélyen tisztelt vendégeimnek szállodámban mindenkor tisztán tartott, kényelmesen berendezett szobákkal, izletes ételekkel, kiváló minőségü természetes borokkal és állandóan frissen csapolt sörrel jutányos árakon szolgálhassak és ezáltal ezen elsőrangu régi szállodának szinvonalát emeljem.
A nagyérdemü közönség jóakaratu pártfogását kérve, vagyok mély tisztelettel 49878
Héberling Adolf.

ÉRTESITES.
Külföldi utamról visszatérve, értesitem a n. é. közönséget, hogy az évad angol és franczia
szőrmeáru-ujdonságai
már megérkeztek, a melyeknek szives megtekintésére ugy a n. é. közön séget, mint igen tisztelt vevőimet tisztelettel meghivni bátorkodom. — Teljes tisztelettel 81102
SZABÓ LAJOS szücs-mester BUDAPEST, IV. ker., Koronaherceg-u. 17. sz.

Magyarnak Pécs Németnek Bécs!
Ne küldjük Pénzünket külföldre!
Ujdonság!

Japán ébresztő nikkel vagy bronztokban nagyon erős és tartós csengéssel 5 évi jótállással. 7 kor.
SCHÖNWALD IMRE
magyar órásmester és ékszergyárosnál
PÉCSETT, 25.
vásárolhat. Kockázat kizárva, mert nem tetsző ért a pénz visszaadatik.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Schmidt M.
szíjgyártó, nyerges és bőröndős,
Budapest, Kerepesi-ut 25. szám.
Saját gyártmányu lószerszámok nyergesszerek mindennemü utazó- és kézi bőröndök. Pénz- szivar stb. tárczák.
Árjegyzék ingyen.

Elegáns blousokat készitek a t. hölgyek által hozott kelmékből **1 forinttól**, pongyolákat **2 frt 50 krtól**, aljakat **4 forinttól** kezdve a legfinomabb kivitelig, mérték után 842
HOLCZER, Ó-utcza 29
Kelmék dus választékban.

A hangszerek királynője az orgona!

Ily házi orgonát vagy **harmoniumot** bárki megszerezhet magának 75 frttól feljebb minden árban. **Iskolák és dalárdák** részére erős nagy nagyhangu európai szerkezet a legajánlatosabb, magánhasználatra a fényesen bevált amerikai rendszerü, melyek a legfinomabb kivitelben, kellemes, lágy, mindamellett erős hangjuknál fogva az egész zeneked velő világot meghóditották.
Mielőtt valaki **harmoniumot** vesz, ne mulassza el
Reményi Mihály
m. kir. zeneakadémia szállitójától árjegyzéket kérni.
Budapest, Király-utcza 44/56. sz.
Az összes hangszerek dus tárháza. Mindennemü hangszerek javitása kezesség mellett. Kitünő hurok. Cimbalmok 5 évi jótállás mellett. Kivitel nagyban és kicsinyben.

Szinházak müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Népszinház	Király szinház	Vigszinház	Magyar szinház	Uránia
Hétfő	—	Arany ember	Otthon	Törvénytelen apa	Végre egyedül	Az ibolyás lány	A világ urai
Kedd	Az eladott menyasszony	Bizancz	Boccaccio	Törvénytelen apa	Végre egyedül	Az ibolyás lány	A világ urai
Szerda	—	Cyranó de Bergerac	Monna Vanna	Törvénytelen apa	Végre egyedül	Az ibolyás lány	A világ urai
Csütörtök	A windsori vig nők	Radnóthyné	Hoffmann meséi	Törvénytelen apa	Végre egyedül	Az ibolyás lány	A világ urai
Péntek	—	Cyranó de Bergerac	Az ujabb veszedelem	Törvénytelen apa	Végre egyedül	Az ibolyás lány	A villág urai
Szombat	Samson és Delila	Vén leányok	Kaméliás hölgy	Törvénytelen apa	Végre egyedül	Az ibolyás lány	A világ urai
Vasárnap	Hoffmann meséi	Bor Vén leányok	A betyár kendője Bocaccio	Szép mosóné Törvénytelen apa	Kis pajtás Végre egyedül	Az ibolyás lány Az ibolyás lány	—

Miért rendel a legtöbb budapesti orvos „Erényi Ichtiol-Salicylt“

? ? ? ? ? ? ? ? ? ?

Mert az „Erényi Ichthyol-Salicyl“-ról be lett bizonyitva, hogy a **viszketegség** által okozott **börbajokat** teljesen megszünteti a **sömörös** bántalmakat radikálisan kezeli. Mert az „**Erényi Ichthyol-Salicylt“ 1000 esetben** kipróbálták kórházakban, klinikákon és privát egyéneken és azt találták, hogy feltünő gyógyhatása van még a legrégibb időből származó mindennemü **sömörrel** párosult **viszkető** fájdalmakra, továbbá **ótvar, börrepedezés, börhámlás, kipállott testrészekre. Excema** ellen állandóan rendelik biztos eredménynyel. Mert az „**Erényi Ichthyol-Salicyl**“ használható a test összes részein, az arczon, a fejen ugy felnőttek, mint gyermekek által. Mióta meggyőződtek arról, hogy az „Erényi Ichthyol-Salicyl“ teljesen ártalmatlan, azóta bátran, orvosi rendelet nélkül is használják, mert a használata egyszerü és mindenki maga is elvégezheti lefekvés előtt. **SZAGTALAN!**

Bemutatunk néhány eredeti levelet azoktól, kik kipróbálták az összes létező szereket bőrbajok ellen — eredménytelenül;

Tek. Erényi Béla gyógyszerész urnak, Budapest.
Orvosom rendeletére Erényi Ichthyol Salicylt hozattam Öntől. Bár nem vagyok barátja az ujságokban hirdetett gyógyszereknek, de ez egyszer kénytelen voltam ezt megtenni, mert végigmentem az összes patika- és házi szereken eredmény nélkül. Legnagyobb kinokat szenvedtem a viszketés által okozott bajomnál, mig végre az „Erényi Ichthyol-Salicyl“ teljesen felszabaditott a fájdalmaktól.
A mennyiben pedig 6 hónap óta nem ujult meg ez a veszedelmes bőrbaj, most már én ajánlom minden ismerősömnek. Önre pedig mindenkor a legnagyobb hálával gondolok vissza, no meg orvosomra is, a ki figyelmemet felhivja az »Erényi Ichthyol-Salicyl«-ra.
Szeged, 1904. október 2.
Teljes tisztelettel **Sz. P.** ügyvéd, földb.

Tisztelt gyógyszerész ur!
A küldött «Erényi Ichthyol-Salicyl» már első használatra igazolta házi orvosomnak azon állitását, hogy készitménye igen erős szárító, desinficziáló és fájdalomcsillapitó hatásu szer. Ideges kezdtem lenni, nem tudtam aludni a *viszketegségtől*; az utczára nem mehettem, annyira el volt torzitva kezem, arczom, fejem a *kiütésektől*, melyek egészen *kisebesedtek*. Ma már én vagyok a legboldogabb ember, mert *ment vagyok* minden bajtól, mely egész életemet elkeseritette. Ha tőlem függne, minden embernek csak „Erényi Ichthyol Salicylt“ ajánlanék.
Arad, 1902. május 10.
Kész szolgája **H. F.**, hivatalnok.

Tisztelt uram!
Még a mult hóban rendeltem egy «Erényi Ichtiol-Salicylt», mert minden oldalról ajánlották feleségem excemája ellen. Azonkivül olyan helyen voltak viszkető fájdalmai, a hova kezével nem nyulhatott és amit ide le sem irhatok. Azon a helyen a testrésze izzadt és le dörzsölt volt. El sem képzelheti t. gyógyszerész ur, hogy milyen megkönnyebbülés volt házamban feleségem teljes felgyógyulása, kinek eddig több száz forint ára gyógyszereket és vértisztitókat rendeltek.
Bécsi orvosoknál is jártunk vele, de minden haszontalannak bizonyult. Most kérek még egy ugyanilyen „Erényi Ichthyol-Saliczyit“ egy rokonom részére, ki szintén bőrbetegségben szenved.
Debreczen, 1904. szeptember 28.
Hazafias tisztelettel vagyok **K. K.**, irodatiszt.

A valódi „**Erényi Ichthyol-Salicyl**“ postán megrendelhető nagy tégelyenként **3 koronával** utánvétel mellett: Erényi Béla **DIANA gyógyszertárában Budapest, Károly-körut 5 d.** (Diszkrét szállitás naponta kétszer.)

CS. ÉS KIR. UDVARI HANGSZER GYÁR

ŐSZI IDÉNY-UJDONSAGOK.

1 doubel ulster 24 K.
1 téli ulster 33 „
1 téli kabát 35 „
1 téli öltöny 26 „
1 téli nadrág 7 „
és följebb.

—Minden tiszta gyapjúból.—

Óriási választék gyermekruhákban.

KOHN HEILMANN és FIAI

AZ ANGOL SZABÓHOZ VÉDJEGY Schutz Marke K. HeF

cs. és kir. udv. szállitók az „Angol szabó"-hoz **BUDAPEST, IV., Károly körut 12.** Az elkülönitett osztályban *(pincze) souterain, leszállitott olcsó szabott árak.*

Acetylen-lámpák

kocsi- rud,- Spritzbogen, pózna asztali-, kerti-, udvari-, istáló- és kézi,

Acetylen- és Automobil lámpák

Éjjeli szántásoknál gőzekékre kiválóan alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Bárdi József

Bpest, Gyár-utcza 10. sz.

Andrássy-ut és Király-u. között.

Arjegyzék ingyen.

49386

Törvényileg védve.

A legjobb

KÁLYHÁT és KEMENCZÉT

szállit

HEIM H. csász,. és kir. udv. szállitó

BUDAPEST, Thonet-udvar.

Különlegességek: családi házak, iskolák, kaszárnyák, irodák stb. részére. — Száz ezernél több van belőle használatban. Valódi csak ezzel a védőjegygyel. MEIDINGER-OFEN H. HEIM

Prospektust és költségvetést ingyen és bérmentve. Valódi kapható csak a gyárban vagy a fiók üzletekben: 756

Eredetiben kaphatók csak fenti helyen vagy Bécs I., Schwarzenbergstrasse 8.

Betegek egészségesek gyöngék erősek lettek

rendkivül életelixir hires orvostudorok által feltalálva, minden ismert bajt gyógyit. Csudagyógyitásokat vitt végbe, melyek csudaszámba mennek. Az ősidők hosszu élete titka felfedezve. Sok éven át türelmes tanulmány és kutatás a mult megporosodott ejegyzésekben és az orvosi tudomány modern vi sérletei tekintetbe vetele után, a hires amerikai orvos Dr. Wood azon csodálatos hirt teszi közre, hogy ő való-ag lan 49314

az életelixirt felfedezte, hogy ő képes, tropikus növények keverédéseiből, melyeket csak ő ismer mint a sok éven át ezen életadó után való kutatásának eredménye, — minden és bárminemü betegséget mely az emberi testben valik gyógyitani. Nincs kétség, hogy az orvos ezen állitása komoly, mert a csudálatos gyógyitások, a melyeket ő naponta végez, ezt nagy n megerősitik, az elméjét józan észen, ege z-séget paszt alaton lapszik, mely tapasztalatokat ő sok évi orvosi gyakorlatban gyüjtött. Ez betese mutassa el ezen „életelixirt" a hogy ő azt nevezi, megkisérleni. Az emlitett gyógyitasoi némel ike igen feltűnő és majdnem hihet tlenek volnának, ha hiteles tanuk nem bizonyitanák. Betegek, akik az orvosok által feladattak családjainak és barátjaik k teljes egészségben visszaadattak.

Csuz, neuralgia, gyomor, máj, vese, vér- és bőrbetegségek, valamint hólyagbántalmak vatárs szerüen el tünnek. Fejfájás, hát fa ás, idegesség, láz, sorvadás, köhögés, meghülés, hurut, bronchitis és minden gége- és mellbetegség vagy más szervbántalmak könnyen javulnak oly rövid időben, hogy az csudálatra méltó. Tisztitja az egész szervezetet, vért és szöveteket, az idegek no mális erejét visszaadja és az egészség és kismar ismét helyreáll. Ára 6. üveg K 6.— 12 üveg K 10.—

A szétküldés utánvét v. a pénz előleges beküldése mellett történik. Megrendelések in ézendők; Petrovics-drogueria, Budapest IV., Bécsi-utcza 2. sz.

Titkos betegségek

gyógyitására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalat alapján

Dr. Kajdacsy

v. cs. és kir. ezredorvos és korházi főorvos.

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyit; hugycsőfolyást, hólyagbajt sebeket, syphilist bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is Electro-massage vagy Psychrophor által. Önfertőzést és annak utóbajait; ideg- és hát-gerinczbajt és minden női bajokat.

Rendel: 9 órától 4-ig és este 7—8-ig.

Budapesten, Kigyó-utcza 5. sz.

Klotild-palota (I. emelet.)

Átjáró ház — Lift használat.

Levelekre válaszol, gyógyszerekről gondoskodik.

Levél utján is biztos gyógysiker.

Cs. és kir. kiz. szab. **tekeasztal-gyár**

Tölsner A. Fiai Bécs, VI Hafmang. Nr. 14 E Alapittatott 1870.

Legujabb különlegesség: amerikai rendszerü karambol-tekeasztalok és forditó teke-asztalok 2 márvány lappal és szab. precziós gummiszéllel. Kiállitott forditó- és karambol billiárdasztalok a legolcsóbb árakon kijavittatnak. — Elvállal teljes kávéházi berendezéseket minden stilben és fanemben. Fizetés egyezésszerint. — Arjegyzék ingyen és bérmentve. — 574

Minden gyógyszertárban kapható

Otthon és uton egyaránt nélkülözhetetlen szer.

Thiery A. gyógyszerész

balzsama

Mindenütt ismert és elismert

Leghatékonyabb rossz emésztésnél és az ezt kisérő jelenségeknél, mint fel öfögés, gyomorégés, székrekedés, savképződés, teltség érzete, gyomorgörcs, étvágytalanság, hurut, gyuladások, gyengeségi állapotok, hűdések stb. es teiben.

Hatása görcs- és fájdalomcsillapitó, köhögést, enyhitő, nyálkaoldó és tisztitó.

Le kisebb mennyiség postán 12 kis vagy 6 nagy palaczk 5 kor. költségmentesen. 60 kis vagy 30 nagy palaczk 15 kor., költségmentesen netto.

Az elárusitásban 1 kis palaczk 30 fillér, nagy palaczk 60 fillér, a legkisebb mennyiség.

Szigoruan tessék ügyelni az egyetlen és kizárólag, törvényesen forgalomra jogositott zöld szinü apácza védjegyre „Ich Dien" felirattal.

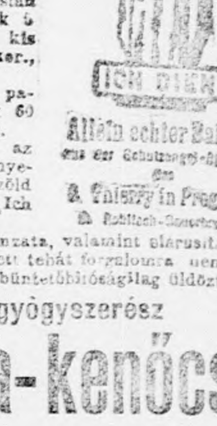

Ezen védjegy és üzem utánzata, valamint elárusitása más, törvényesen nem engedélyezett tehát forgalomra nem jogosított balzsam-védjegyeknek büntetőbiróságilag üldöztetik.

Thiery A. gyógyszerész

Centifolia-kenőcse

fájdalom-csillaitó, lágyitó, oldó hatású, és gyógyitó hatásu. Legkisebb mennyiség postán küldve 2 tégely bérmentve kor. 3 60. Az elárusitóknál kiesinyben 1 tégely kor. 1.— Közvetlen megrendelés ugy czimzendők: An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Az összeg előre beküldésénél a küldemény egy nappal hamarább megérkezik mint utánvételezésnél; ha-onlóké elesik az utánvételezési díjtöbblet, azért tanácsosabb az összeget utalványon beküldeni és a szelvényen a rendelést megtenni pontos és olvasható czim alatt. — Központi raktár Budapesten Török J. gyógyszertár. Dr. Egger Leó és t. — Lugoson Vértes L. 48210

ZONGORA

hangolást

kiváló szakmunkások által végeztet

2 forintért

STERNBERG

ÁRMIN és TESTVÉRE

csász,. és királyi udvari hangszer-gyár főüzletében

BUDAPEST, VI., Kerepesi-ut 36. szám.

Kwizda Ferencz János

cs. és kir. osztr. magyar, román kir. és bolgár fejed udv. szállitó, ker. gyógyszerész Korneuburg, Bécs mellett.

Kwizda-féle fluid.

Rég bevált diaet kosm. (bedörzsölés az emberi idegek és inak erősitésére 1 pal. ára K. 2—. Touristák, kerékpározók lovasok eredménynyel használják hosszabb tourák után való megerősitésre és edzésre.

1/1 üveg ára K. 2.—
1/2 „ „ „ 1.20

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár:
Török József gyógyszerésznél Bpest, Király-utcza 12. és Andrássy-ut 26. sz.
48288

München

Hotel Continental. Elsőrangu ház, minden kényelemmel. Legszebb fekvés. Szobák 3.50 Márkától. 4889

Önnek óvni kell a feleségét!

Minden család részére leg fontosabb illusztrált könyv a tulbő gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálairatok ezrei igazolják, diskréten küldöm 90 fillér, magyar levélbélyegért Frau Anna Kaupa, Berlin S. W 47. Lindenstr. 50. 49001

A SZÁJ ÉS FOGAK ÉSZSZERÜ ÁPOLÁSÁRA:

EUCALYPTUS SZÁJVIZ

Osztr.-m. szab. — Montion honorable Páris 1878.

Intenzív antiszeptikus; csalhatatlan hatásu a száj rossz szaga ellen.

Dr. FABER C. M. I. Miksa császár ő felsége házi orvosának stb. készitm.

Központi raktár: **Bécs, I. Bauernmarkt 3** Raktár minden gyógyszertárs illatszer üzletben

Ugyanott kapható: a cs. és kir. szab. **Puritas szájviz, dr. Faber** C. M. készitménye. **Puritas-fogkefe** háromféle keménységben.

Pályázati hirdetmény.

a b. gyarmati takarék és hitelintézet részvénytársulat a lemondás folytán megüresedett

pénztárnoki állásra

a következő feltételek mellett pályázatot hirdet:

1.) A pénztárnok javadalmazása évi 1600 korona törzsfizetés és évi 400 korona lakbér.

2.) A magyar nyelvnek szóban és irásban birása előnyben részesülnek, kik tótul és németül is tudnak.

3.) Előnyben részesülnek, kik közép kereskedelmi iskolát végeztek, vagy pénztárnoki minőségben már alkalmazva voltak.

4.) A megválasztandó pénztárnok biztositékul 6000,— korona készpénzt, vagy ugyanilyen névértékü óvadékképes állampapirt tartozik az intézet pénztárába letenni, s természetes annak kamatjövedelmeit ő élvezi.

5.) Egy évi müködési próbaidő köttetik ki és annak eltelte vel az igazgatóság az illetőt, saját belátása szerint, vagy véglegesiti, vagy pedig állásától egyszerüen felmenti.

6.) Az állás legkésőbb 1905. január 1-én elfoglalandó.

7.) Az eredeti vagy hiteles másolati okmányokkal (tanulmányi bizonyitványok, eddigi gyakorlat, állás, előélet s erkölcsi minőség feletti bizonylatok,) ugy fényképpel felszerelve, saját kezüleg irt pályázati kérvények, az alulirt igazgatósághoz legkésőbb 1904. november 15-ig beadandók.

B. Gyarmat, 1904. október 11-én. 49869

a b. gyarmati takarék és hitelintéze részvénytársulat igazgatósága.

ASZTMÁBAN, TÜDŐHURUT, TÜDŐVÉRZÉSBEN, TÜDŐBAJBAN, GYOMORBAJBAN,

megbetegedettek keritsenek annyi időt és vizsgálják meg az alábbi gyógyulást bizonyitó iratokat. Ez csak elenyésző csekély száma a folyton beérkezőknek. Minden megjegyzés nélkül közöltetnek, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a szenvedő közönség maga tudja legjobban megalkotni a véleményét. A levélkivonatok csekély stiláris módositásoktól eltekintve, szószerint vannak közölve, azonban a hála, valamint az előző eredménytelen kurák fölötti kritika elhagyásával. **Az eredeti levelek megtekinthetők** és igen óhajtandó volna, hogy ezeket minél többen vegyék igénybe. Hatóságok ezt már megtették. Az igazságtól való eltérés, tekintet nélkül, hogy ez a bevezetésre, avagy az azt követő gyógyitás leirásra fordul-e elő, nagy büntetést okozna. Hogy a laikusnak módjában legyen, be sem várva a betegség fejlődését, hanem már a legcsekélyebb tünetnél még idejekorán segitséget találni, itt fölsoroljuk a leggyakrabban előforduló **tüneteket: köhögés, mely gyakran hányásra ingerel. — Száraz köpet. — Szurás a mellben és a hátban. — Nyomás érzete a vállakban. — Éjjeli izzadás. — Rendszeresen hideg kezek és lábak. — Légzési nehézségek. — A légzést később sipoló és krákogó zaj kiséri. — Vérköpés. — Gyakran erős, rendetlen szivverés, összekötve nagy félelemérzéssel. — Kevés alvás. — Rossz emésztés. — A kura folytatására a baj pontos leirása szükséges, el kell mondani, mi a foglalkozása és hogy hidegek-e a lábak. — Igy czimezzük:**

Kur-Institut „Spiro Spero", Dresden-Niederlössnitz, Schulstr. 100 g.

25 éves tüdőhurut.

18 éves koromban elvesztettem egészségemet azáltal, hogy kimelegedve ittam egy pohár hideg vizet. Erős köhögés állt be, a járás nehezemre esett, mellszorulás és légzési nehézség folytán. Egy év mulva minden megszünt, de rövid idő mulva az állapot ismét bekövetkezett, kivált nagy melegben és ősszel, és egyáltalán ködös időben. Mindinkább rosszabodott állapotom, ugy, hogy gyakran azt hittem, hogy megfulladok. Több orvos segitségét vettem igénybe, ezek azonban csak enyhülést tudtak szerezni. A sok erős köhögés és a nehéz lélegzés folytán annyira meggyöngültem, hogy éjjel csak ülő helyzetben birtam nyugodni. Ezek a rohamok utóbb minden héten ismétlődtek és köhögés, sipolás és krákogás a légcsőben, mellfájás szivdobogás alakjában jelentkeztek ugy, hogy oldalra nem birtam feküdni, hanem mindenkor csak ülve kellett maradnom. E rohamok 4—5 napig és éjjelen át tartottak. Csak 2—3 napig birtam némileg pihenni és azután ismét ujra kezdődött. Az orvosok nekem gyakran mondták, hogy szenvedéseim gyógyithatatlanok, csak enyhülést lehet szerezni. A baj csirája örökre megmarad. Az utóbbi orvos kijelentette, hogy idült tüdőhurutban és légcsődaganatban szevedek. Végre, a mikor majdnem teljességgel lefogytam és már az életet is meguntam, az ujságokban a Spiro Spero gyógyitó-intézet kitünő gyógyitóeredményeit olvastam. Ez bátoritott és az intézethez fordultam segitségért. A gyógyitómód használatának kezdetén ugy tünt föl mintha állapotom rosszabbodna, de bátoritva már megyógyult páciensek által, folytattam a kurát és 3 hét mulva legnagyobb örömömre javulást éreztem. Ettől kezdve a gyógyálás gyorsan haladt és nemsokára föl is keltem az ágyból 2 havi kura után. Istennek hála ujból kezdhettem meg foglalkozásomat és azt ma is folytatom, a nélkül, hogy borzasztó betegségemnek valami nyoma maradt volna. Kötelességemnek tartom a jó tanácsért és segitségért hálás köszönetemnek kifejezést adni és szivesen ajánlom minden szenvedőnek, hogy Spiro Spero gyógyintézet becses kuráját folytassa.

Kiváló tisztelettel

48511 **Deisl Antal**, Steyr (Felső-Ausztria), Duckartstr. 17.

Asthma, légcsőhurut.

Örömmel irom meg, legjobb tudomásom szerint, betegségem okát és gyógyitását. Minden előzetes érzés nélkül valamelyik reggel a légcsőben krákogó és sipoló érzés állott be. Krákogás által óhajtottam ezt az érzét megszüntetni, de hiába. Egyuttal hozzájárult a bajhoz légzési nehészség is, mely napról napra fokozódott és már a legkisebb erölködésnél nagyon izzadtam, minek nagy hátránya lett. A köhögés oly erős volt, hogy gyakran eszméletlenül a földre terültem. Természetes, hogy ily körülmények között tovább dolgozni képtelen voltam. Feküdni sem birtam már, nappal és éjjel ülve kellett maradnom. Már a legkisebb mozgásnál fokozódott a légzési nehézség és akkor már igazán örültem volna annak, ha a halál megváltott volna szenvedéseimtől. Igazsághoz hiven, be kell vallanom, hogy nyomorultan néztem ki. Sokat keresve az ujságokban, megtaláltam egy szert, az ugynevezett Asztmaport. Ez legalább némi segélyt hozott, gyógyulásról persze szó sem volt. Majdnem két esztendeig használtam és vagy 70 márkát adtam ki érte. Azután a Spiro Spero gyógyintézet gyógyitó eljárására figyelmeztettek, elhatároztam, ezzel is teszek kisérletet. Már az első utasitások melyekben részem lett, bátoritottak és ime ez a kura a legjobbnak bizonyult. Energikusan és szorgalmasan követtem az utasitásokat és joggal mondhatom, hogy Isten után önnek köszönhetem e boldog napokat, a melyekben ismét részem van. Kuráját ajánlani fogom mindenkinek. Kiváló tisztelettel és hálával

Wagner Ferencz Xavér, Haunstetten (Bajorország).

A fönti aláirás hitelességét igazolja:

Haunstetten (Bajorország).

(P. H.) **Hüber E.**, polgármester.

Tüdőhurut.

Két évvel ezelőtt tüdőhurutban betegedtem meg. Egy ideig huztam-halasztottam a dolgot, végül orvosi segélyt vettem igénybe. Különtélét rendeltek bevenni, sajnos, minden eredmény nélkül. Beletörődtem szenvedéseimbe egészen ez évi februárig. Ekkor véletlenül olvastam az ujságban a Spiro Spero gyógyitointézetről. Levélben fordultam oda, s már 3 nap mulva megkaptam a gyógyitó eljárásra vonatkozó utasitást. Rögtön meg is kezdtem a kurát és pár hét mulva javulást tapasztaltam és ma már a Spiro Spero gyógyitointézetnek hálás köszönetet mondhatok az igazán figyelmes kezelésért és a teljes gyógyulásért. Ezt az intézetetet tényleg minden szenvedőnek ajánlhatom. A kezelés dija amugy sem sok.

Kratzer Emma, szerelő neje, **Ingolstadt** Münzbergstr. 7.

Tüdőbaj, tüdővérzés.

1899-ben tüdőcsucshurutban betegedtem meg erőltetett munkám folytán, a melyből kigyógyultam, mig orvosi kezelés alatt állottam. Nem tudva azt, hogy ily betegség állandó kezelést igényel. 1902-ben ismét tüdőhurutban betegedtem meg melyhez vérhányás járult, miért ágyba kerültem. Ismét a munkában való tulerőltetés, rossz levegő stb. okozta azt. Végül tudomást nyertem a Spiro Spero gyógyitóintézetről, Niederlösnitzben, Drezda mellett. Sikerült a betegséget, az utasitások, pontos betartása folytán, teljesen elüznöm és remélem, hogy többé sohasem lesz részem belőle. Ismételten tehát hálás köszönetemet.

Buxbaum János, Haselbach, Stockerau m., Alsó-Ausztr.

E kijelentés igazságát elismeri a községi elüljáróság.

Kronberger, községi elüljáró,

Gyomor- és bélhurut.

A Spiro Spero gyógyitóintézetnek hálás köszönettel tartozom azért a csodás eredményekért, melyeket az intézet rajtam ért el. 18 esztendeig rossz emésztésben, gyomorgyöngeség- és étvágytalanságban szenvedtem. A test mindig föl volt fujva és midig hajtószert kellett bevennem. Álmatlanság bántott, lábaimban oly gyöngeséget éreztem, hogy csak nehézkésen tudtam mozogni. Gyakran voltak szédüléseim, kezek és lábak gyakran jéghidegek voltak. Betegségem ideje alatt tartozkodnom kellet a főzelék és tészta élvezetétől, a mi nagyon elkeseritett. Sok orvos kezelt, de mindig eredménytelenül. Ekkor egy ujsághirdetés figyelmeztetett a Spiro Spero intézetre ennek a kuráját követtem s gyorsan észleltem a kedvező hatást.

Megfelelő gyógykezelés folytán nemsokára helyreállott az étvágyam, rendes székelésem lett és jól aludtam. Nemsokára jól emésztettem az ételeket és 4 hónap mulva teljesen meggyógyultam. Csakis a Spiro Spero gyógyitóintézetnek köszönhettem, hogy most 70-ik életévemben megszabadultam hosszas betegségemtől. A biztos és olcsó kura folytán ez intézetet mindazoknak melegen ajánlom, kik hasonló bajban szenvednek.

Teljes tisztelettel

Horn Teréz magánzónő, Wien, 16., Stillfriedplatz 5.

A kura levél beli és folytatható a nélkül, hogy az embert a foglalkozásában zavarná. Saját magyar levelezés.

Nyomatott a kiadótulajdonos Magyar Ujságkiadó Részvény-Társaság körforgógépein, Gleitsmann E. T. czég festékével.

TANUGY.

Leányolvasmányok.

Az ifjusági irodalomnak egyik legérdekesebb kérdése: a speciális leányolvasmányoké. Tudvalevő, hogy ez az ága az ifjusági irodalomnak a külföldön is mindenütt aránylag gyengébb, mint a fiuké s nincs esztendő, hogy erős kifakadásokkal teli kritikát ne olvashatnánk róla a külföldi szaklapokban. A mult esztendőben a „Neue Freie Presse" hasábjain jelent meg egy ily tárgyu hosszabb tanulmány; s hogy a benne felsorolt hibák s fogyatkozások egytől-egyig mind fölleihetők a mi leányirodalmunkban is, arról győz meg, hogy e téren még mélyebb gyökeret vert a régi német hatás, mint a fiuolvasmányoknál s ha nyelvben magyarrá vált is, szellemben, belső mivoltában még mindig nem teljesen hasonlit a magyar lélekhez.

A legelső, a mi a leányolvasmányokat a fiukétól megkülönbözteti, egy külsőség: aránytalanul drága áruk. Itt typikusak a fiuknál mégis ritkaságszámba menő albumszerü diszkiadások s elég általános az öthat koronás ár. Határozottan inkább ajándékul szánt dísztárgyak, mintsem olvasásra, könyvtárba szánt müvek ezek. A diszes kiállitás s a vele járó drága ár, ugy látszik, azt mutatják, hogy inkább csekély, de gazdag olvasóközönségre számitanak.

Az, hogy e könyvek a gazdagság jegyében keletkeztek, természetesen nemcsak ily külsőségeken látszik meg: visszahat az egész mivoltukra, tárgyukra, tartalmukra, nyelvükre egyaránt. A diszes külső szinte megszabja a tárgyat: olyan legyen az, a mi főkép az uriosztályt érdekli, oly történetek, mik ez osztály fiatal leányainak életéből vannak meritve, vagy ha más a tárgy, legalább a felfogás s megvilágitás jellemzőn ez osztályé. Bizonyos előkelő tónus vonul végig e köteteken, de az gyakran nem az, mely az igazi előkelő lelkek természetes sajátja, hanem amely inkább bizonyos külsőségekkel kelti fel ennek látszatát, s éppen mert nagyon kiemeli e vonást, gyakran csak karrikaturája az igaz előkelőségnek.

Szereplőik rendesen gazdag urigyermekek, történetük többnyire a jómódu emberek életviszonyaiból való; nyelvük a „müvelt körök" udvarias, finom nyelve. E könyvek legtöbbjében böven esik szó tengeri fürdőkről, a saját kocsijukon való kirándulásokról, dusgazdag rokonságról, estélyekről, drága báliruhákról, divatos udvarlásokról, utazásokról, szóval mindarról, ami vágy a kis lány lelkét amugy is betölti.

Kétségtelenül, valamennyi történet nagyon illendő, nagyon erkölcsös, némelykor igen határozottan kiélezett tendencziával; de az egész levegő, a jólétben élő uri társadalom vagyoni előnyeinek e tudatosan vagy tudatlanul — lépten-nyomon való részletezése: éppen nem az a szellem, a mit az ifjusági iratoktól várunk. E részleteknek voltaképp nincs semmi helyük az ifjusági irodalomban s könnyen meglehet az a káros hatásuk, hogy minden moralis czélzatuk daczára, csak irigységet ébresztenek fel a nélkülözésben, szegénységben élő, de gazdaságról álmodozó leánylelkekben.

Többnyire még a másik leányolvasmánytypus, a szegény leányok történetei sem kifogástalanok e szempontból. E leányok rendesen nem születtek szegénységben: legtöbbször valaha jólétben voltak s a szülők valami hirtelen támadt katasztrófában veszitik el vagyonukat s veszi fel az özvegy vagy az árva leány az élet harczát: itt is beragyogja a nélkülözést a hajdani jólét csalfa fénye. (Valóságos szegény, közönséges lány élete persze aligha volna alkalmas tárgy!)

Az ilyen olvasmányok főbaja rendszerint az a hamis romanticzizmus, a mit e küzdő leánylelkek élettörténetébe a külső hatás kedvéért be szoktak hozni; meséjük egyébiránt szinte sablonos: a hősnő megküzdi az élet harczát s a végén, némi ártatlan idyll után, mint boldog feleség nyeri meg jutalmát. A szegénység, a mindennapos küzködés ezekben is inkább csak érdekes részlet, mintsem komoly s kemény megpróbáltatása az életnek, átmeneti állapot, a melyre azonban mindig bekövetkezik a kedvező fordulat. Ha még annyira tendencziózusak és pedig a legjobb tettekre, jótékonyságra, emberszeretetre stb. buzditók is e müvek: az igazi altruizmus hiányzik belőlük, irójuk igazán nem él s nem érez együtt hőseivel s az olvasó is csak a gazdag ember szánakozásával nézi őket, a ki örül, hogy nincs az ő sorsukban s a nyomoruságot csak innen ismeri.

E mellett e könyvek tárgyköre is — legalább jórészben — rendkivül szük. Tárgyuk rendesen egy jelentéktelen epizód a fiatal leányok élettörténetéből; egy-egy ártatlan szerelmi történet, a mely boldog házassággal végződik; ébredő érzések romantikus rajza, a szerénység jutalma, a gőg, a közöny, a kiváncsiság s más leányhibák megszégyenitése; kicsinyes erények, kicsinyes hibák: gyakran alig több e könyvek foglalata. Mindegyikre jellemző azonban az a tendenczia, hogy egy vagy más módon hatni akar olvasójában a jövendőbeli asszonyra: a házias erényeket akarja fejleszteni bennök.

Kétségtelenül igen nemes feladat; de olvasmányok révén ezt aligha lehet elérni. A jövendő lelkivonások közül az ily alapvető tulajdonságok gyökerükkel mélyen benyulnak a gyermekévekbe, s jobban irányitják azt a szülői ház légköre, szokásai, viszonyai, meg az élet a maga ezerféle hatásával, mintsem az a pár könyv, amit a gyermek-leány olvas. Arra, hogy a leány jó feleség, jó gazdasszony, jó anya, jó magyar asszony legyen, arra, kétségtelen, a legkevesebb jelentőségü hatása a gyermekolvasmányoknak van. Komplikáltabb szövevényü a gyermeklélek, mintsem hogy karaktere ily mesterséges módon alakitható lenne, s hiába várunk az élet képének attól a — rendesen nem valami hü s nem valami müvészi — másától nagyobb hatást, a mit a pár kötet a legjobb esetben is gyakorolhat. Olvasmányaiból a gyermek tanulhat; rajta képzelődése gazdagodhatik, érzései mélyebbé, változatosabbakká válhatnak; karakterét azonban nem annyira ez olvasmányok, mint maga az egész élet, az egész nevelés irányitják.

Finolvasmányokban is visszatetsző — talán épp azért, mert czéltévesztett volta nyilvánvaló — az ily nagyon is kiemelten tendencziozus „karakterképző" olvasmány: a leányolvasmányokban annál feltünőbb, mivel tendencziájuk egyoldalu. Legtöbbször t. i. az ugynevezett „női erények" apoteozisai ezek. Válaszok e kérdésekre: milyen a jó gazdasszony s az illedelmes leány, a jó anya stb., szóval mind olyan kérdések, a miket a leány csak édesanyjától, a szülői házban, eleven példán tanulhat meg, könyvből soha. Ha nincs is kiemelve, hallgatag valamennyin végigvonul a vonatkoztatás a nő jövendő rendeltetésére, a házaséletre, az anyaságra.

Oly terület ez, a melyen az ifjusági iró csak a legnagyobb óvatossággal s tapintattal mozoghat. Hogy nemcsak nálunk van igy, hanem a külföldi ifjusági irodalomban is, nem menti csak magyarázza e jelenséget. Lám, a fiuk ifjusági irodalmában nincs könyv, mely például azt tárgyalná: milyen lesz a jövendőbeli jó férj? a példás és takarékos családapa? a hivatalában buzgó tisztviselő? — pedig ezek felelnének meg ama tendenciosus leányolvasmányoknak, mik a jó feleség, a jó anya, a buzgó tanitónő dicséretes tulajdonságait emelik ki és magasztalják történeteikben.

Van még egy szempont ezenkivül, a mely az ily témákat nem teszi nagyon kivánatossá: elvégre minden nemes voltuk mellett is, mégis csak a köznapi élet kis erényei ezek. A család, a társadalom természetesen nem lehetnek el nélkülök, épp ezért nem is olthatja be más s nem is más hivatott erre, mint a család s a társadalom. Az ifjusági irodalom erre valóban nem sokat tehet. Ez irodalomnak magasabb témái is vannak, vagy legalább kellene, hogy inkább ilyenek után lásson: a nagy emberi élet erényei s történetei. Ez közös kincse mind a két nemnek: az nemcsak a fiuolvasmányok monopoliuma. Kikeresni, a mi az élet nagy témáiból elsősorban a leányokat érdekelheti: ez volna a speczialis leányirodalom első feladata. Tárgyalni s megérteni a szépet és nagyot, a mire az emberiség s nemzetünk eljutott; tárgyalni oly példákon, mely hozzájuk közelebb áll, de megérteni éppen ugy, a mint czélunk megérteni a fiukkal.

A leányolvasmányok nem maradhatnak meg eddigi témáik szük korlátai között; kell, hogy az ártatlan idyllek és sablonos novellák után, — ha már stilusában elért oda, a hol a finolvasmányok vannak — szaporodjék tárgyban, emelkedjék felfogásban is. Van az ismeretközlő irodalomnak is sok oly témája, mely sokkal inkább való leány-, mint fiuolvasmányul: hadd irányitsuk egy-kettőre a figyelmet. Például egy ügyes, illusztrált kis etnografia, mely a magyar s az európai népviseleteket tárgyalná, főtekintettel a női ruhákra, vagy az európai divat utolsó száz esztendejének ügyes magyarázata, — bár nem magas témák, a leányokat bizonyára jobban érdeklik, mint a fiukat. De lehetnek magasabbak, nemesebbek is; például egy könyv, amely ismertetné mindazt a jótékony intézményt, amit hazánban s a külföldön a női jóság létesitett és tart fönn.

Egyébiránt a legegyszerübb s legjobb, ha az ifjusági olvasmányok legnagyobb része: közös kincsévé válik fiunak, leánynak egyaránt. Amint a müvelt nagy közönségnél nem szabad különbséget tenni, ha a szükséges és ajánlható müvek kánonjáról van szó, férfi és női olvasóközönség között: — s valóban, ha ily különbséget mégis tesz valaki, az mindkét nemre csak bántó megkülönböztetés, amikor tudniillik férfiolvasmányszámba vesszük a frivol olvasmányokat s nőolvasmányokul az üres és banális romantikát, — épp ugy felesleges e különbségtétel a gyermekolvasmányokban is. A müvelt leánynak ugyanarra a müveltségre van — legalább egy bizonyos korig — szüksége mint a müvelt fiunak s éppen nem kivánatos hogy az ifjusági irodalom, továbbra is ez irányban fejlődve, a jövendőben a genusok szerint differálódjék.

Dr Tóth Rezső
az ifjusági könyvtárakat intéző bizottság előadója.

Igazgató tanárok értekezlete. Az erdélyi református egyházkerületi tanügyi bizottság javaslatára, az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsa elhatározta, hogy évenkint egyszer, rendszerint a nyári szünet alatt értekezletre hivja össze a kollégiumok igazgatótanácsát, esetleg ezek helyetteseit. Ennek az értekezletnek az esz a czélja, hogy megbeszéljék az olyan eljárások részleteit és formakérdéseit, a melyeknek irásos ellátása hosszadalmas és kevésbé czélravezető szokott lenni. Az igazgatótanács az értekezletek előkészitésével, egybehivása és vezetésével a tanügyi bizottság szakelőadóit bizta meg. Az első értekezletet kivételesen az 1904—5 iskolai év folyamán hivják össze.

A tanárok helyettesitése. Az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsa közelebbi ülésében a következő határozatot hozta:

«Tekintettel arra, hogy a nyugalmazott tanárt nem kötelezi a tanári eskü, a nyugalomba lépett tanár, a tanárok helyettesitésével sem hosszabb, sem rövidebb időre meg nem bizható. Ha sikerre vezetnek az iránt tett lépéseink, hogy a nyugalmazott tanár annak az intézetnek fegyelmi hatósági alá soroztassék, amelyből nyugalomba lépett, akkor ennek az élvi határozatnak az érvénye megszüntethető.

A magyar rajztanárok. A magyar rajztanárok országos egyesülete, mint minden évben, ugy most a jelen iskolai évben is, kiadja értesitőjét. Ennek az értesitőnek most jelent meg ez évi második száma Boris Rudolf szerkesztése mellett. A százhatvanhat lapra terjedő füzet gazdag tartalma érdekes világot vet a rajztanitásnak hazánkban való örvendetes fejlődésére. Különös figyelmet érdemel azonban ebben a füzetben Szüts Izsó ipariskolai igazgatónak a rajzoktatás reformjáról irt értekezése, melyben a szerző a napirenden levő legfontosabb kérdések megoldásával foglalkozik. Hasonlóképpen érdekesek a füzetnek többi közleményei is. Előfizetési ára egy évre négy korona, megjelenik minden évnegyedben.

A kormány égisze alatt.

— *Saját tudósitónktól.* —

Newyork, szeptember végén.

A dijháboru és versengés még nagyban folyik a különböző tengeri hajóstársaságok közt s el lehetünk készülve annak még sok érdekes és meglepetést keltő ujabb és ujabb fázisára, noha a német *Hamburg—Amerika* vonal és a *Norddeutsche Lloyd* szeptember 20-án tudvalevőleg ujból felemelte az olcsó fedélközi dijakat az Amerikába menő hajóin s ezt a példáját nyomban követték már nagy hajóstársaságok is. Sokan arra magyarázták ezt az áremelést, hogy a két vezetőszerepet játszó német társaság megunta a *Cunard*-vonal ellen irányuló küzdelmet és egyszerüen abbahagyja azt. Ezt a feltevést azonban nagyon hamar megczáfolta az *Associated Press*nek az összes amerikai lapokban szeptember 22-én megjelent oly értelmü kommünikéje, hogy hamburgi hiteles értesülés szerint a két német társaság épenséggel nem fáradt bele a küzdelembe, hanem a harcz sulypontját egyenesen az ausztria-magyarországi kivándorlás kérdésére és irányitására fogja legközelebb helyezni.

Az, hogy melyik hajóstársaság üzérkedik több szerencsével és nagyobb haszonnal, a Cunard kerül-e ki legyőzötten a dijháboruból, vagy ellenfelei, minket nem igen érdekel, mert a Cunard épp oly kevéssé magyar társaság, mint az ellenfelei. Minket pedig a kérdés tisztán a magyarság és a magyar kivándorlás szempontjából érdekel, amintgy a kormányt is ennek a szempontnak kellene vezetnie, nem pedig egy botrányos tudatlansággal és minden körültekintés nélkül megcsinált törvényhez és ennek alapján a magyar kormánynak meggyanusitására alkalmas szerződéshez való konok ragaszkodásnak. Mert elvitázhatatlan tény, hogy a kivándorlási törvénynek és a Cunard-féle szerződésnek eddig csak három eredménye ismeretes:

1) a *hajóstársaságok dijháboruja*,

2) a *magyar kormánynak* az egész amerikai sajtóban, sőt a washingtoni kongresszusban történt *nyilt meggyanusitása* és végül,

3) *világrekord a tengeri betegség terén* a magyar kivándorlók részéről, akiknek módjuk van teljes 18 napon át rátámaszkodni a *Slavonia*, vagy *Pannonia* korlátjára és onnan ijesztgetni el az adriai, a földközi tenger és a nagy Oczeán halait.

A hajóstársaságok dijháborujával ezuttal nem foglalkozunk. Az, hogy az *Adriának* ebből bekövetkezendő kárai sokkal nagyobbak lesznek, mint az a kétes értékü «*erkölcsi*» haszna, hogy Majna-Frankfurtban ott ülhetett *Kuranda* ur is a hires *hajóskirályok* közt, ahogyan Amerikában a nagy hajótársaságok vezetőit nevezik és hogy a külföldi lapokban mint *gróf* Kuranda szerepelt, bizonyos.

A magyar kormánynak és az érdekelt hivatalos közegeknek megmagyarositása a Cunard-szerződésből kifolyólag Amerikában sokkal á talánosabb, mint azt odahaza csak sejtik is. Az amerikai sajtó egy része, a mikor ez év április 12-én a washingtoni kongresszusban szóba került a dolog nyiltan kiirta, hogy ez a szerződés nem a magyar nép érdekében köttetett, tehát az a kérdés, ki és mennyiben volt érdekelve a magyar törvényhozói és kormánykörökben. Az amerikai sajtó okoskodása az volt, hogy ok nélkül végre sem kényszeritik a magyar kivándorlót arra, hogy csaknem háromheti utat csináljon a tengeren Fiuméből, a mikor a német kikötőkből nyolcz nap alatt teheti meg az utat. Némelyek azt hiszik, hogy tisztán a *németgyülölet* szülte ezt a szerződést, de a többség Amerikában még kellemetlenebb feltevésekben van. Pedig ez a feltevés is nagy kárára van az amerikai magyarságnak, melynek itt kint igazán testvéries jó barátja a nagy németség, a mely természetesen nem tévesztendő össze az osztrákokkal.

Az interparlamentáris konferencziára Amerikába jött magyar képviselőcsoport és annak élén *Apponyi* Albert ügyesen lépett fel, magára tudta vonni az amerikai közvélemény figyelmét s nagy erkölcsi hasznára vált az amerikai magyarságnak, de a Cunard szerződést nem sikerült az amerikaiak előtt tisztáznia. *Apponyi* három társával nem a fiumei vonalon jött, hanem egy angol kikötőből tette meg az utat. New-Yorkba érkezve Apponyi sem kerülhette el az itt minden európai nagyságot utolérő interview-t. S ugyan miről kérdezősködtek tőle első sorban az amerikai ujságirók? A Cunard-szerződésről. Apponyi a válaszában nagy általánosságokat mondott és megvédeni igyekezett a magyar kormányt. Elfogadható érve az absurd szerződés mellett neki sem volt. Ő is csak a kormánytól és annak lapjaiból már sokszor hallottakat ismertette s főleg azt, hogy a *kormány biztositotta ez által magának a felügyeletet a kivándorlók szállitása felett*, stb. stb.

Szóval megint csak az derült ki, hogy az a magyar kivándorló, a ki a Cunard vonalán vándorol ki, tulajdonképen a *magyar kormány* jótékony felügyelete és *aegise alatt hajózza át a három tengert* és érkezik az uj világba.

Amikor Apponyi annyit mondott, vagy talán még ennél is kevesebbet, a Cunard védelmére (mert hisz az ő egész utazása tapintatosan kerülte annak még a látszatát is, hogy az ő neve reklámul szolgáljon a fiumei vonalnak) jóhiszemüen beszélhetett ugyan, de nem közvetlen tapasztalásból és nem is győzött meg senkit. De sőt még azok a képviselők sem beszélhetnek közvetlen tapasztalásból a Cunard kivándorlóinak sorsáról, a kik a *Slavonián* tették meg a 18 napos utat, mert tessék elhinni, némileg mások a viszonyok a Slavonián is, mint máskor, ha rajta három tuczat magyar képviselő utazik, sőt még mister *Lévay* kivándorlási biztos is.

Közvetlen tapasztalatuk pozitiv eredménye az volt, hogy *közülök egy sem utazott visszafelé is az égig magasztalt vonalon* s hogy megérkezéskor mindenik panaszkodott az ut hosszadalmassága miatt.

Azt, hogy az egész frázisnak, amely pedig az egyetlen legalább szinleges érv a Cunard vonal mellett, hogy a fiumei vonalon a magyar kivándorló a kormány fenhatósága alatt utazik, semmi, de semmi komoly értelme nincs, csak a megérkezéskor lehetne tanulmányozni. Mert a Slavonia kivándorlóit szépen elvitték ám Ellis Islandre, csak ugy, mint a »nem engedélyezett« társaságok kivándorlóit, mig a tisztelt képviselő urak behoesiztak a Waldorf-Astoria Hotelbe.

A kivándorlók hallatlan megtévesztése az, hogy a Cunard ügynökségei, de sőt a belügyminiszter idevágó rendeletei is azt a tévhitet keltik a kivándorlóban, mintha az, aki a fiumei vonalon utazik, tényleg egyéb elbánásban részesülne, mint a más hajón utazó kivándorló. A belügyminiszternek megjelent egy rendelete a félhivatalos *Ujság* folyó évi julius harmadiki számában. E rendelet felsorolja, hogy a kivándorlók a Cunard vonalon milyen előnyökben részesülnek »eltek ntve

Az Egyetértés tárczaja.

A Duna tündére.

— *Az Egyetértés* eredeti tárczája. —

Irta: *Váradi Antal.*

Csöndes Duna szőke vizében,
Mily lágyan omolva, mi szépen,
Remegő habok ezre morajlik alá.
Száz láng ragyogása meg áthidalá.
S a partok, a csöndesen álmadozó kép,
Ölelve borulnak ezüstje körül.
Éjfélt üt. A habra ezernyi manó lép
S az éjjeli csöndnek s a fénynek örül.

Hüs habra hajol le a villi-sereg,
Fürtjéről a csepp szinezüstje pereg.
Csobbanva, csevegve beszélget a hab,
Megpezsdül a viz. Im, a tükör alatt,
Hószin tünemény merül egyre magasbra,
Kékes ragyogással eléri a léget,
Ki, a hab fenekéről, ad astra! ad astra!
„Üdv, villi-királynő, viz asszonya, néked!
Jere, mond, jere, mond, mi van ottan, a mélyben?"
Dong, zsong, a manó-sereg, egyre merészebben.

Fésülve aranyhaja lágy zuhatagját,
Lebeg ott, a vizen, a manók felkapják,
Ringatva, beczézve viszik erre, amarra,
Kievesznek a halk szigetekre, a partra.
Vizi rózsafüzért fonván a fejére.
„Jere, szállj ki velünk a fövényre —
Avagy arra, hol annyi világ rezeg, ottan
Tükrözve, remegve a messze habokban.
Város vagyon ott s milliónyi sok ember
Szeretnek, örülnek; előre!"
De nem mer,

Megborzad a szóra a villi-királyné.
„Nem, nem ti manók. Oda én sohse vágynék.
Sirmécsek azok s a mig arra haladtok,
Megnézni ki mulat, örül ma alattok:
Nem tudni: ki hull le közülök, alá
A hab fenekére,
S amint oda ére
Ott várja vicsorgva a vizi halál.
„A vizi halál!"
Visszhangzik a kis sziget ormán,
Megijedt a manó-sereg. Arcza mogorván,
Szeme félve mered le a parti világra,
Hol ezernyi a fény, hol örülve szeretnek,
Gyöngyös poharak közt ügyet se vetnek
A vizi halálra.

„Ide nézzetek!" És lemerül a vizekbe.
A villi-sereg megy utána, sietve
S a hid feketült kő-lába alatt,
Tündér seregük sora bugva halad,
Lemerülnek a viz fenekére.

A villi-királyné szép arcza világit,
Mily csöndes a hidláb! mily bus a világ itt.
Tört bárka-romok, lánczvas-töredék,
Iszapos kosarak, csiga, kő meg egyéb,
S körülötte a szürke fövény fenekén,
Kimeredt szemü halsereg uszva lebeg,
Néz . . . néz a fenékre, hol kő-töredéken
Egy holt leányka szendereg.

. . . . Szeme zárva. Piros vonal ifju fején.
A hidba ütődött, leugorva, szegény.
Lassan betakarja fövénnyel a hab.
Nem fogja kivetni. Temetve marad.
Kis czédula van merevülve kezében.
A villi-királyné olvassa . . . köréhen
A vizi manók félénk hada retten,
Mikoron megérti mi van felirva
A nedves lapra, a hullámsirba:
„Őrültem — és szerettem." —

Sinai báró családja

— REGÉNY. — 13

Irta: GYP.

Yveline legtöbbször a barátaival ment mindenhová. Guérande csak ünnepélyes alkalmakkor jelent meg. Azonkivül, hogy minden szabad idejét az irodája kötötte le, halálra unta magát ebben a világban, amelyben a nők mind gyönyörüek és a férfiak kevés kivétellel mind idioták volt.

Ugy érezte, hogy sehogy sem illik bele ebbe a környezetbe, ebbe a „született előkelő" világba, amely nem szivesen engedi meg tagjainak, hogy keresztültörjenek azokon a formákon, amelyekbe őket beleszoritotta.

Az ügyvéd nagyon jól megfigyelte, hogy Biévre marquis, például, aki verseket irt, a müvészeket szerette és akármelyik rangosztálylyal barátkozott, nem igen volt szivesen látott ember ebben a világban. Es Gleize urnak is, aki jótékonyságra költi a vagyonát, azt rótták terhére, hogy nagyon furcsa szokásai vannak és az anarkistákkal barátkozik.

Csak Chagnynak bocsátottak meg mindent intelligencziája, egészséges humora és a jósága végett. De nem csak megbocsátottak, hanem egyenesen istenitették, nem győztek betelni vele, legkisebb kivánságát is azonnal teljesitették. Igy aztán relativ könnyüséggel vezette be Guérande asszonyt a legkiválasztottabb társaságba, ahova Yveline annyira be szeretett volna jutni és ahol a szépsége általános feltünést és csodálatot keltett.

A szegény Chagny! . . . olyan előkelő, olyan szives, olyan odaadó! Péter sajnálkozással gondolt arra, hogy mennyire megbánthatta az elébb. Visszaemlékezett Chagny kissé száraz feleletére, amikor ő bizalmatlanságával vádolta. Még most is maga előtt látta szomoru, megdöbbent arczát.

És azért is ez volt a legjobb, a legöregebb, legőszintébb és a legmegbizhatóbb barátja! Igazságtalan volt vele szemben, a mikor ezt megmondta neki. Miért kellett ezt a szemére vetnie? Milyen különös és furcsa gondolat, hogy valakit, akit olyan gyengéden szeretünk, ugy megsértsünk? Mi történt vele ma este?

A feje egyre nehezebb és nehezebb lett. Az órára pillantott, amely éjfélet ütött. Azt kérdezte önmagától, nem lenne-e jobb, ha aludni menne. És tépelődése közben ugy hallotta, hogy kocsi robogott be a kapu alá. Yveline talán már hazaérkezett? Meg akart róla győződni, azért a felesége szobájába ment. A komorna, aki egy székben szunyókált, álmos arczczal kelt fel a jöttére.

— Azt hittem, hogy a nagyságos asszony hazajött . . . mintha a kocsija zörgését hallottam volna.

— A kocsi üresen tért haza, a nagyságos asszony azt üzentette, hogy Treuil bárónő fogja hazahozni.

— Ah! . . . az igen jó lesz!

Az ügyvéd kissé nehézkesen felelt. A nyelve mintha megdagadt és odanőtt volna a szájpadlásához. Merev és rendkivül nehéz volt a lába. Minden lépésénél, amelyet dolgozó szobája felé tett, azt hitte, hogy le kell esnie. Nyugtalan, ideges volt és csak lassan-lassan tért magához, amikor már az asztala mellett ült. Ujra elő kellett venni az aktáit, de most teljesen szétfutottak a vonalak tágranyilt szeme előtt. A tintatartó és iróasztalán a sok, apró csecsebecse tánczra kerekedett. Tekintetét sehogy sem tudta elforditani róluk.

Fájdalmas szédülés fogta el, ugy érezte, hogy valamibe bele kell kapaszkodnia.

A szék támlája felé akart nyulni, de karja mozdulatlanul feküdt az asztalon. Bárhogy erőlködött, nem emelhette fel.

Ugyanebben a pillanatban érezte, hogy az arcza megmerevedik. Kiáltani akart, de a hang bensejében csuklott.

Rettenetes ideggörcs rázta egész testét. Agyára mintha hüvös lehellet szállna. Feje keményen az asztalra hanyatlott, a szétteritett nagy halmaz papirosra.

III.

Abban a pillanatban, amikor Chagny Guérande asszonynyal a hintóban akart helyet foglalni, még habozott, zavartnak, nyugtalannak érezte magát és a szivén sehogy sem tudott uralkodni.

— Olyan gyönyörü az idő! mondotta . . . Nagy kedvet kaptam, hogy gyalog menjek haza ahelyett, hogy önnek a jelenlétemmel csak továbbra is terhére legyek.

Yveline szeme különös fényben ragyogott, amikor a vicomte felé nézett. Egész szárazon felelte:

— Nem engedem . . . nevetséges . . . üljön csak ide, hamar mellém!

A szolga gunyos pillantása előtt, aki a hintó ajtajánál várakozott, Chagny nem mert ellenmondani. Leült tehát az asszony mellé. Egészen összegubaszkodott, olyan messze ült tőle, amennyire csak tehette, mialatt kissé idegesen morogta:

— Egészen bizonyos vagyok benne, hogy összenyomoritom a ruháit.

— Azt hiszi, hogy Péter a kocsi után szokott szaladni, ha valahova megyek vele.

— Nem, azt éppen nem gondolom . . . de —

Yveline gunyosan vállat vont:

— Szinte azt lehetne hinni, hogy fél tőlem?

Chagny egészen megváltozott hangon suttogta:

— Igazán még azt hihetnék!

— Ah, tehát olyan félelmetes vagyok . . . nyugodjék meg kedves uram . . . öt percz mulva odahaza lesz . . .

— Miattam ilyen nagy kerülőt kell tennie —

— Igen nagyot . . . a Lille utczából a Montaigne-fasorig, ez nagyon messze van, ugy-e?

— Messze van, ha az egyetem utczájáig kell visszajönnie.

— Teljesen elegendő rá az időm! . . .

— Hiszen csak az elébb mondta, hogy egészen pontosan ott kell lennie.

— Amikor még ezt mondtam, nem tudhattam, hogy önt haza kell vinnem!

— De . . .

(Folytatása következik.)

az utvonal fentartásának politikai és nemzetgazdasági fontosságtól« s f.) alatt a következőket mondja:

f) az utazás egész tartama alatt a magyar kormány és a magyar hatóságok felügyelete alatt állanak, minek folytán *mindenféle hatósági zaklatástol*, a nyelvismeret hiányából származó különböző hátrányoktól és kellemetlenségektől, az ügynökök és hajósvállalatok visszaéléseitől és kizsákmányolásaitól megkiméive maradnak;

g) még Amerikában is partraszállásuk után az ott létesitett magyar intézmények közvetitésével azonnal utbaigazitásban, gyámolitásban és segélyben részesülhetnek. Mindezen előnyök, ha kivándorlóink nem az engedélyezett, hanem más hajósvállalat hajóin utaznak, rájuk nézve elvesznek.

A miniszteri rendeletnek ez a két pontja a kivándorlóknak olyan mérvü megtévesztése, amely becsületére válnék a leghirhedtebb ügynöknek is. A ravaszul megfogalmazott két pontban legcsábitóbb a kivándorlóra, hogy a Cunard vonalon utazva »mindenféle hatósági zaklatástól meg van kiméive«; ez józan észszel másra, mint Ellis Islandra, vagyis az amerikai bevándorlási hivatalra nem vonatkozhatik. A miniszteri rendelet tehát — lefőzve minden ügynöki furfangot — azt a hitet kelti a kivándorlóban, hogy ha a Cunardon utazik, nem kell félnie Ellis Island kellemetlenségetől. Eltekintve attól, hogy a mondat másként nem értelmezhető, magoktól a kivándorlóktól hallja gyakran az amerikai magyar, mint panaszkodnak, hogy »noha a Cunardon jöttünk, elvittek az Ellis Islandra.« Persze, hogy elviszik, mert az amerikai kormány nem ismer privilégiumokat.

S ha legalább Fiumében tényleg megrostálnák a kivándorlókat az amerikai bevándorlási törvény szellemében! De még ez sem történik meg. Nem jön a Cunardnak olyan fiumei hajója, a melyiknek az utasai közül jócskán ne kerülnének Ellis Islandon az *inquisition* (vizsgálat) alá, a melynek a vége sokszor a deportáczió, hazatolonczolás.

Példa rá a Cunard legutóbb jött hajója, a szeptember 18-dikán érkezett *Pannonia*. Ennek magyarországi kivándorlói közül nyolczan és pedig *Klotz Mátyás, Prigel József, Spitz Mihály, Putz Ágoston, Meisner József, Binder János, Kempf Pál* és *Kretz István* e czikk irásakor szept. 23-dikán, még mindig *Ellis Island* vizsgálati *helységében vannak* elzárva, noha Detroitba szóló jegyük és elég pénzük is van és noha a miniszteri rendelet szerint mindenféle hatósági zaklatástól megkiméive kellenne lenniök. A kormány aegise alatt utazott 8 magyar hiába hivatkozik arra, hogy ő a patentirozott és privilegizált Cunardon jött, hogy a miniszteri rendelet szerint a magyar kormányt védelme alatt állanak, és még Amerikában is, partraszállásuk után azonnal szegélyben és gyámolitásban részesülhetnek, bizony bevannak csukva Ellis Islandon már ötöd napja azon gyanu alatt, hogy előre elszegödött munkások és jó szerencse, ha talán megmenekülnek a hazatolonczozástól.

Brockfeldt S., a ki osztráknak vallotta ugyan magát, de szintén a Pannonián érkezett, 22-dikén *már végérvényesen a hazatolonczolásra itéltek közt volt* és a Cunard legközelebbi hajóján zaklatják haza hatóságilag beteges külső miatt.

Bizony Amerikában az olyan félrevezetésnek, mint a minő a többször emlitett miniszteri rendelet f.) pontja, egyszerüen *humbug* a neve és Magyarországon is bizonyosan megbüntetik az olyan ügynököt, aki e fele ámitást visz végbe, persze csak akkor, ha ezt nem a Cunard javára teszi.

Csakis ügynöki felhivásokba, de még oda se való hiresztelés az, hogy a magyar kivándorló a Cunardon a kormány védelme alatt utazik és érkezik Amerikába, mert ennek a védelemnek nyoma sincs, sőt az amerikai hatóság, a mely tudvalevőleg határozottan helytelenitette a Cunard-szerződést, ha valakit, ugy éppen a Cunard hajókon érkező kivándorlót szigoruan megvizsgálja Ellis Islandon. Az, hogy az amerikai magyar jótékony intézmények, mint az a rendelete mondja, csak a Cunard vonalon érkezőket támogatnák, szintén nem áll, de különben is az a támogatás, sajnos nem valami nagy, hiányozván a kellő támogatáshoz szükséges pénz.

Ne bizza magát tehát a kivandorló és ne higyje el, hogy ő magyar hatósági felügyelet és oltalom alatt utazik a Cunardon Amerikába, mert ebből *egy árva szó sem igaz.* A miniszteri rendeletben ékesen leirt hatósági felügyelet és kormányoltalom egyszerüen átváltozott *hatósági erőszakká*, a melylyel a magyar kivándorlókat a legdrágább és leghosszabb vonal legrosszabb és leglassubb Cunard-hajóira erőltetik.

KÖZIGAZGATÁS

Az orvosok nyugdijintézete.

Mint mai számunk egyik távirati értesülésében jelentettük: a községi orvosok nyugdijintézetének megalapitására elhatározó lépés történt. Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye közgyülése tegnap tartott ülésén elfogadta az *Egyetértés* orvosi szakmunkatársának és rovatszerkesztőjének, dr. *Bodnár* Sándor vármegyei tiszteletbeli főorvosnak azt az inditványát, hogy a vármegyei orvosi nyugdijintézet létesitésére a jegyzők nyugdijintézménye számára kivetett fél százalékos pótadóhoz hasonlóan további fél százalék pótadó vettessék ki.

Alább közöljük dr. Bodnár Sándor czikkét, melyben inditványát ösmerteti, s melyben el van vetve a nagya annak is, hogy a mozgalom országossá tétessék, illetőleg, hogy az orvosok vármegyei nyugdijintézménye országszerte minden megyében felállitható legyen. Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye ugyanis az inditvány alapján föliratot intéz az országgyüléshez oly törvény alkotása érdekében, mely a vármegyei nyugdijintézményeknek hasonló elvek alapján való létesitését kötelezővé tegye.

Nagy megelégedésünkre szolgál a nagyfontosságu ügynek, melyért annyit küzdöttünk, ily irányu, és ily gyors megoldása. Benső örömmel üdvözöljük munkatársunknak, dr. Bodnár Sándornak nagy sikerét és gratulálunk a községi orvosok ezreinek, kiknek ügyét ily szerencsés kezü férfiu vitte dülőre, minden anketézés egyesületi és kongresszusi tárgyalás mellőzésével.

Reméljük, hogy a kormány sietve fog rájépni az egyedül helyes utra, helybenhagyja Jász-Kun Szolnok megye határozatát s a megfelelő törvényjavaslat benyujtásával a községi és körorvosok anyagi existenciájának rendezésére oly nagy jelentőséggel biró nyugdijintézményt ily módon országszerte életbeléptteti.

Ismételten üdvözöljük nagy sikere alkalmából dr. Bodnár Sándort, munkatársunkat és kész örömmel nyitunk tért inditványát ösmertető czikkének, mely Magyarország községi orvosai körében kétségkivül a legnagyobb érdeklődést fogja kelteni.

Orvosok ügye, ország ügye.

Megigértem, hogy beszámolok az *Egyetértés* olvasóinak arról a módról, a mely szerint én a városi-, községi- és körorvosok ügyét előbbre vihetni gondolom.

Vármegyebeli kollégáim nevében, az ő hozzájárulásukkal kérvényt adtam be a törvényhatósághoz, melyben annnak elhatározását kértük, hogy a jásznagykun-szolnokvármegyei elaggott városi-, községi- és körorvosoknak és orvosok özvegyének és árváinak sorsa éppen ugy biztositassék, mint a vármegyei jegyzőké. E czélból feliratot kértünk intézni az ország törvényhozó testületéhez, hogy az 1886. évi XXII. törvényczikk 66. §-nak utolsó bekezdésébe foglalt kedvezmény a városi-, községi- és körorvosokra és azok özvegyei és árváira is kiterjesztessék, mely esetben a hivatott törvény idevonatkozó §-a egy ujabb ponttal toldatnék meg ilyen módon:

„Hasonlóképpen kötelességévé tételik a törvényhatóságoknak, hogy éppen ugy gondoskodjanak az elaggott városi-, községi- és körorvosok, valamint az ezek özvegyei és árvái sorsáról. Az igy letesitendő kettős nyugdijalap együtt kezelendő."

Az esetben, ha a törvényhozás ezt a törvényt megalkotja, hogy a nyugdijalap az orvosok esetlakozása által kelethezett szükségletnek is megfelelhessen, a törvényhatóság inabban szavazzon meg egy félszázalékot a nyugdijalap növelésére azon módon, amint azt a vármegyei jegyzőknél tette.

A szolgálatban levő orvosok eltöltött szolgálati ideje visszamenőleg beszámittassék, de ez a beszámitás husz évet meg nem haladhat.

A nyugdijalapul szolgáló törzsfizetési arány 1600 koronában állapittassék meg.

Egyebekben a jegyzői nyugdijügyet rendben tartó szabályrendelet intézkedései a városi, községi és körorvosokra is kiterjesztessék.

Végül kértük, hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye törvényhatósága irjon át a hazai összes törvényhatóságokhoz és ezeket a hozzájáruláshoz kérje föl.

Kérelmünk indokolásául felhoztuk, hogy a legfontosabb államalkotó tényező az emberanyag és ennek számbeli nagyságától, valamint testi, lelki épségétől függ az állam ereje, ennélfogva az ezen államalkotó tényezőnek megtartásán működő orvosok az államnak legfontosabb érdekeit szolgálják. Hivatkoztunk továbbá arra, hogy az orvosi szolgálat, amely sok testi törődéssel és megfeszitett szellemi munkával jár, és igen nagy felelősséget is rak az orvos vállaira, a nagyközönséget viszont arra kötelezi, hogy nemcsak e működési időben biztositsa számukra a megélhetést, hanem munkaképtelenség esetére is megadja nekik a létminimumot, amit sokhasznu és terhes működésével sokszorosan kiérdemel.

Az orvos szellemi képességének zavartalan működésétől gyakran emberek élete függ, ezt tehát függetlenné kell tenni azoktól a reánehezedő gondoktól, a melyek nem egyszer fizikai működésében is akadályozzák az orvost, meg kell szabaditani attól az egész életén át tartó töprengéstől, hogy tudniillik mi lesz helőle rokkantság esetén, mi lesz özvegyéből, árváiból halála után?

A törvényhatóság, mint a vármegyének igazi gondozója, tudja azt, hogy a szocziális viszonyok ma nem olyanok, hogy bárminő megfeszitett munka mellett is az orvos — (ha csak valami működésétől független körülmény ebben nem segiti) — vagyont szerezhessen, munkaképtelensége esetére tehát a nyomor vár reá, a mi pedig sem az emberi társadalomhoz nem illő, sem az orvosi foglalkozással össze nem egyeztethető.

A törvényhatóság jól tudja azt is, hogy minden szocziális vonatkozásu befektetés között legfontosabb az, a mely az egészségügyi szolgálat javitására tétetik és ilyennek tekinti azt is, a mi az orvosi állásnak vonzóbbá tételére fordittatik.

Mindezekből kifolyólag reménlhetjük, hogy indokoltnak, jogosnak találja a kérelmünket és teljesitése elől nem fog kitérni.

Méltányosnak fogja találni az eltöltött éveknek beszámitását, annyival inkább, mert a visszamenőleg megállapitott 2 százalék részesedési arány a nyugdijalapot növeli.

Ugyancsak reméljük, hogy a törvényhatóság továbbá a tervezetbe vett 1000 korona fizetési alapot a viszonyokkal megegyezőnek fogja tartani, mert, bár vannak egyes jegyzők, akiknek nyugdijalapul felvett fizetésük nem éri el ezt az összeget, de viszont olyanok meg tulnyomó számban vannak, akiknek a fizetése ezt eléri, sőt meg is haladja.

Végül a községek hozzájárulási arányának fél százalékról 1 százalékra való emelése financziális szempontból is kedvezőbbé teszi a helyzetet, mint eddig volt, mert a jász-nagy-kun-szolnokvármegyei jegyzők 90-et meghaladó számával szemben az orvosoknak felénél is kevesebb a száma, tudniillik 43 járulván, ez alapon sokkal hamarább gyül össze egy olyan nyugdijalap, amely a községek hozzájárulásának beszüntetését teszi majd lehetővé, miután a mostani fél százalék 90 egyén és hozzátartozói sorsának biztositását ezélozza, mig az ujabbi esetben az 1 százalék 133 egyénre és hozzátartozóira esvén, ha ezt a fél százalékra átszámitjuk, akkor 66 egyén számára létesitendő alapról lesz szó, ami egy harmadrészszel kevesebb, mint most.

Mindezeknek tekintetbe vitelét kértük, és kérvényünk a vármegye vezetői részéről a legmelegebb pártolásra talált. Most a legnagyobb bizalommal nézek a közel jövő elé, a melyben a legmagyarosabb vármegye megragadja a kezdeményezés zászlóját egy oly ügyben, a melynek jó és böles elintézéséért ezerek és ezerek áldás kivánása fog feléje szállni.

Hiszem, bizom abban, hogy a törvényhozás is hozzájárul akaratával az ügy ilyen elintézéséhez, hiszen egy nagy, egy óriási nagy lépést teszünk ezáltal az orvosok ügyének végleges rendezése felé.

Annak idején beszámolok kérvényünk sorsáról.

Tiszaroff. 1904. október.

Dr. Bodnár Sándor.
körorvos stb. megyei főorvos.

Jegyzői egyleti élet.

A ráczkevei járás jegyzői egyesülete október 20-án Erzsébetfalván tarja évi rendes közgyülését, melynek főbb tárgyai Pataky Géza makádi és Bak Gábor laczházai jegyzők szakirányu felolvasásai lesznek. A felolvasások iránt a járás jegyzői karában nagy érdeklődés mutatkozik.

Szilágyvármegyei községi és körjegyzők egyesülete folyó évi szeptember hó 12-én Zilahon a vármegye székházának tanácstermében tartotta folyó évi rendes közgyülését. A közgyülésen Szilágyi Ferencz egyleti főjegyző elnökölt, mivel az egyesületi elnök és alelnök elmaradásukat fontos családi ügyeikkel kimentették, ki is az egybegyültek üdvözlése után a közgyülést megnyitván, röviden indokolva bejelenti a tisztikar lemondását, mire az elnöki széket Vajda László korelnök foglalja el, kinek inditványához képest Filep Gábor tasnádi jegyzőt, a volt elnököt az elnöki tisztség elfogadására távbeszélőn ujból felkérik, s nevezett elutasitó válasza után a közgyülés Filep Gábor volt elnököt egyhangu lelkesedéssel az egylet örökös díszelnökévé választja meg s erről őt ragaszkodásának s szeretetének kifejezése kapcsán jegyzőkönyvi kivonaton értesiteni határozza.

Ezután az uj tisztikar választása következett, melynek eredményeként a közgyülés elnökké Szilágyi Ferencz zsibói körjegyzőt, alelnökké Ady János szilágyhegyi körjegyzőt, főjegyzővé Kiss József kucsói körjegyzőt, aljegyzővé Virág Albert szeödemeteri körjegyzőt, pénztárnokká Kiss Samu nyirsidi körjegyzőt választotta meg.

Szilágyi Ferencz ujonnan megválasztott elnök az elnöki széket elfoglalván, a közgyülés bizalmát megköszöni s az előre közzétett tárgysorozatot előterjeszti.

A közgyülés a központi egyesület által kiadott »Erzsébet árvaház« alapszabálytervezetét elfogadja.

Majd elhatározza, hogy a nyugdijszabályzat módositása iránt terjedelmes előterjesztést intéz a vármegye törvényhatóságához, melyben több jogos és szükséges módositás eszközlését kéri. Az egyleti főjegyző Kiss József inditványát, hogy egyesület tegyen előterjesztést a jegyzői fizetési alap szervezése iránt. A közgyülés egyhangulag elfogadja, épp igy nevezetnek a jegyzői fuvarváltanyok egyöntetü szabályozására vonatkozó inditványát is.

Majd az egyesület 1903. évi számadásának felülvizsgálása és 1904. évi költségvetés letárgyalása után a közgyülés az elnökség előterjesztésével véget ért.

Jegyzőválasztás. Kovásznán Hollaki Attila főszolgabiró elnöklete alatt volt a Lakatos Gyulának járási számvevővé történt kinevezésével megürült községi jegyzői állás betöltésére nézve a választás, melynek eredménye az lett, hogy Deák Dénes soósmezei jegyző egyhangulag nagy lelkesedéssel megválasztották.

Betöltendő jegyzői állások.

Vracsenegáji (*Temesmegye*) *körjegyzői állás.* Fizetése 1700 korona és lakás kerttel — átalányokban 982 korona. Határidő október 25. Kérvények a fehértemplomi főszolgabirói hivatalhoz intézendők.

Lőrinczi (*Nógrádmegye*) *körjegyzői állás.* Fizetése szabad lakáson kivül 1200 korona készpénzt 10 hold szántó, 2 hold rét és átalányokban 400 korona. Határidő október 23. Kérvények a sziráki főszolgabirói hivatalhoz intézendők.

Devecseri (*Veszprémmegye*) *jegyzői állás.* Fizetése 1200 korona, lakás és 2 hold szántóföld. Határidő október 27. Kérvények a devecseri főszolgabirói hivatalhoz intézendők.

Jezvini (*Temesmegye*) *segédjegyzői állás.* Fizetése 800 korona és 100 korona lakbér. Határidő október 25. Kérvények a temes-rékási főszolgabirói hivatalhoz intézendők.

Bues községben (*Esztergommegye*) *segédjegyzői állás.* Fizetése 600 korona. Határidő november 5. Kérvények a muzslai főszolgabirói hivatalhoz intézendők.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

— **Herczeg Ferencz uj kötete.** Hogy mi jelentősége van annak, ha Herczeg Ferenczne k egy ujabb kötete jelenik meg a könyvpiaczon, azt ma már Magyarországon egyáltalában nem kell külön magyarázni. Minden mivelt olvasó tudja, hogy mindaz, amit ez az igazán nagy és finom szellem produkál, az izlésnek, a nemes gondolkozásnak és az irás genialitásának megnyilvánulása. Az uj kötet kisebb elbeszéléseket tartalmaz. Herczeg Ferencz irói nagy talentumának jellegzetes produktuma valamennyi. Egyenkint méltatni, mesteszövését taglalni, stilbeli szépségeit kiemelni valóban fölöslegesnek látszik, hisz nincs ez országban, aki ne volna tisztában azzal, hogy Herczeg Ferencz elbeszéléseit csemegéket jelentenek, amelyeket a legnagyobb igényü irodalmi gourdmandok is szivesen üdvözölnek. Ez az uj kötete, melynek „Elbeszélések" a czime, szintén a Singer és Wolfner könyvkereskedő czég kiadásában jelent meg, mint minden müve. A kiadó czég természetesen mindent megtett, hogy a könyvet külső esin és forma dolgában is tetszetőssé tegye. 3 korona 20 fillér az ára.

— **Emlékezzünk régiekre.** A török hódoltság korának nagy irodalma van, de annak minden nyomorusága, szenvedése kimerithetetlen anyaga a történetirásnak. Még az olyan szük körben mozgó monografiának, a milyen ifju Szilágyi Gyulának »Emlékezzünk régiekről« czimen most megjelent könyvének is nagy érdekessége és nagy értéke van. A szerző különben nem is akar históriai tanulmányt adni, hanem csak Vásárhely városnak a török hódoltság alatti multjából elevenit fel édes, bus történeteket, anekdotaszerü eseményeket. A könyv, a melyet a szerző élénk előadása is kedvessé tesz, éppen ennél az elbeszélő formánál fogva nem marad pusztán helyi értékü, hanem mindenkinek kellemes olvasmány, a ki szereti a nemzeti multra jellemző, bár epizódszerü események felelevenitését. A könyv a hódmezővásárhelyi részvénynyomdánál rendelhető meg.

— **Athenaeum.** Az »Athenaeum« czimü filozofiai és államtudományi folyóirat, a melyet az Akadémia megbizásából dr. *Pauer* Imre egyetemi tanár, osztálytitkár szerkeszt, legujabb füzete válogatott tartalommal jelent meg. Különösen nagyértékü dr. *Pekár* Károly tanulmánya, a mely »Spencer a társadalmi élet fejlődéséről« czimet viseli. Nem kevésbbé kiválóak dr. *Ofner* Jenő, *Kozáry* Gyula, *Ellend* József, dr. *Ilyefalvy* Géza, dr. *Jancsik* József értekezései és dr. *Szlávik* Mátyás könyvismertetései. A füzetben uj nevekkel is találkozunk, *Gerevich* Tibor és *Szemere* Samu mutatkoznak be egy-egy komoly tanulmányra való czikkel. A folyóirat, a mely a filozofia és államtudományok szakszerü müvelését és tudományos irodalmi fejlesztését tüzte ki feladatául, évnegyedenkint jelenik meg évi 30—35 ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára 10 korona.

— **Uj Ovidius forditás.** P. *Ovidius* Nasonak, a szerelem és mythologia költőjének magyar nyelven csak elavult, vagy szemelvényes forditása van. Nem teljesitett tehát hiábavaló munkát *Réger* Béla bő ecsészettanhallgató, mikor Ovidius tanulmányozását a klasszikafilologia kedvelőinek hü, de mindazonáltal tiszta magyar nyelven adott forditásával könnyiti meg. Egyelőre a római költő legnehezebb alkotásával a »Fasti«-val birkózott meg. A két füzetes forditás ára egy korona. Kapható *Kilián* Frigyes könyvkereskedőnél (Váczi-utcza 1. szám).

— **Magyar könyvszemle.** A Nemzeti Muzeum Széchenyi országos könyvtárának e czimen megjelenő uj folyamának legujabb füzetében Kollányi Ferencz ismerteti kiváló szaktudással megirt értekezésében a Széchenyi könyvtár 1815—1816 évi állapotát, dr. Horváth Cyrill a bártfai biblia megmaradt töredékeinek szövegét közli, Gyalui Farkas pedig a torinói könyvtári tüzvészből von le értékes tanuságokat. A könyvbiralatok és vegyes közlemények között szintén meglátszik a folyóirat kiváló szerkesztése, amely munkát Kollányi Ferencz végez. A mellékelen a Magyarországon 1903. évben megjelent birlapok névjegyzékét közlik id. Szinnyei József, Kereszty István és Horváth Ignácz összeállitásában. A folyóirat, a mely a magyar bibliografia egyedüli szakközlönye, évnegyedenkint jelenik meg 24—26 ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára 6 korona.

— **Az amatőr.** A rika diszszel és modern müvészi izléssel állitott amatőr-tényképezési folyóiratnak megjelent a második száma is, gazdag tartalmával és gyönyörü illusztráczióival ujból tanuságot téve arról, hogy kiállja a versenyt a legelőkelőbb hasonló irányu külföldi lapokkal is. Ez a szám bemutatja mint amatőrt Tóth Bélát, a kitől „Páris almája" czimmel czikket közöl, „Szeresseny javasasszonyok" czimen pedig tuniszi felvételt mutat be. A Tóth Béla képét nagy, szines mümellékletet gyarnánt közli. Az Amatőr, de ezenkivül egy tucatnál több szebbnél-szebb képet reprodukál: madarasi Beck Ilonától egyptomi felvételeket, Horváth Dezsőtől, Haranghy Györgytől tájképeket, Müller Bertalantól s Kohlman Artur dr. szerkesztőtől figurális dolgokat. Angol és amerikai müvészek eredeti képeit is közli, igy Fred. Hollyernek (London), a világ első fotografusának egy női fejét, Herkommertől, a nagy amerikai festőtől apja arczképét közli „Az Amatőr". A czikkheiben is változatos, élénk folyóirat előfizetési ára egy negyedévre 3 korona 50 fillér. A kiadóhivatal (Budapest, V., Honvéd-utcza 10.) kivánatra bárkinek küld mutatványt, az ujonnan jelentkező előfizetőknek pedig megküldi a hiányzó számot.

— **Az Olcsó könyvtár uj füzetei.** A Gyulai Pál szerkesztésében és a Franklin-társulat kiadásában megjelenő Olcsó könyvtárban ujra három értékes füzet jelent meg. Manuel Jenő költeményeiből (1359. sz.) Bogdányi Jenő forditott le jó magyarsággal és jeles technikával egy füzetre valót, Haraszti Gyula a kiváló esztétikus, pedig a nagy Duse Eleonoráról (1362—1363. sz.) irt tanulmányt. A harmadik füzet (1360—1361. sz.) Löchap kitünő müvének a »Görög szobrászat«-nak magyar forditása.

— **Uj Idők.** Herczeg Ferenczuek egy szép elbeszélése nyilja meg az Uj Idők e heti füzetében az élvezetes olvasmányok sorát. Malonyay Dezső, Tábori Róbert, Lyka Károly, dr. Szerb Zsigmond, Erdős Renée elbeszélései, czikkei, költeményei mellett folyik Gárdonyi Géza, Zöldi Márton és Ellár Carit egy-egy regénye. A kelet-ázsiai kiállitásból és az országos gyümölcsvásárból a legszebb részleteket közli a lap fényképmásolatban. Itt találjuk Margittay Dezsőnek egy legujabb festményét is, aztán pillanatnyi fényképeket a magyar atléták amerikai győzelmeiről. Ezenkivül sok aktuális kép és apró czikk füszerezi a számot. Mutatványfüzetet kérésre ingyen küld a kiadóhivatal (Andrássy-ut 10.) ahol a lapra negyedévi 4 koronával elő lehet fizetni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Egy herczegnő emlékeiből.

— *Rhodes Cecil barátnője.* —

Megint egy herczegnő emlékei, — az ember szinte félve nyul a könyve után, megint mennyi elnagyzolt kaland és a politikai összeköttetésekben mennyi ellesett titok, fontoskodó hangon megirt »világpolitika.« De hogy aztán kissé forgatunk a könyvben, ugy veszszük észre, hogy *Radzivill* Katalin herczegnő az emlékiratait megiró főuri hölgyek abba a másik osztályába tartozik, a kikkel Európa legelső államférfiai igazán összeköttetésben állottak és a kinek érdekesnél érdekesebb megfigyelései és politikai történetei könyvét elsőrangu olvasmánynyá teszik. És minél tovább lapozunk benne, annál érdekesebb részletekre bukkanunk, egynéhány ilyet — igy Bismarck herczeg és I. Vilmos fontos beszélgetését, az orosz czári udvar vázlatosan megrajzolt képét, III. Sándor czár koronázását — alább mi is bemutatunk olvasóinknak.

Radzivill Katalin herczegnő, akinek nevét Rhodes Cecil ellen viselt pöre tette Európaszerte ismeretessé, leányéveit az orosz czári udvarban töltötte, ahonnan házassága révén a berlini udvari körökbe került, — ezért is ismeri olyan jól az ottani legbensőbb életet. Negyvenhat éves koráig már az összes államok hirneves emberei az emlékei közé kerülnek, beszélt Viktória királynővel, lord Beaconsfield, Salisbury, Gladstone társaságában megfordul, Leó pápa szivesen fogadja, minderről pedig hüségesen számot ad a könyvében. Elmondja például, hogy Lajos bajor király halála után beszélgetett a trónörökössel, a többi közt a német herczegeknek a császársághoz való viszonyáról. A trónörökös különös hangsulylyal mondotta ekkor: »A német herczegek soha se felejtsék el, hogy ők csak pairejei, p,a,i,r,e-jei a birodalomnak. Hiszen ön ért engem?« És a trónörökösnek ez a megjegyzése teljes világitásba állitja azonnal az egész embert. Meghatóan irja le Bismarck herczegnek és az agg II. Vilmos császárnak beszélgetését, majd pedig a kanczellár és a trónörökös találkozásáról — a mely közvetlen azután történt, hogy egyik, történelmi nevezetességü összezörülésüket elsimitották a politikusok — a következő képet festi:

A kanczellár, aki mindig a maga fölényének teljes tudatában volt, kissé zavartan és szemmel láthatóan kényelmetlenül érezte magát. Meghajolt, hogy a trónörökösné figyelmét viszonozza és idegesen játszott hosszu katonakeztyüjével. Mihelyt a trónörökösné elhagyta Bismarckot, a trónörökös lépett melléje. A kanczellár kiegyenesedett, minden zavarának, vagy nyugtalanságának a legkisebb nyoma is azonnal eltünt, egyenesen az arczába nézett a trónörökösnek, azaz, hogy inkább a feje fölött, el a messzeségbe, büszkén, idegenül . . .

III. Sándor moszkvai koronázásáról pedig ezt jegyezte fel a herczegnő:

Amikor a czárnét koronázták, III. Sándor nem tudott már tovább uralkodni magán, a feleségét szenvedélyesen zárta a karjába és hevesen szoritotta a kebléhez. Pahlen gróf főudvarmester erre annyira megijedt, hogy észnélkül rohant a czárhoz és fájdalmában felkiáltott:

— Sire, ce n'est pas dans le cérémonial! (Felség, ez nincs benne a szertartás rendjében!)

Ugyanazon a napon szentelték fel az uj székesegyházat is, amelyet Napóleon leverése emlékére épitettek. Mindjárt reggel az egyik ceremóniás mester megnadva vett észre egy teljesen feketébe, hosszu gyászfátyolba öltözött hölgyet és mert a fekete szint a legszigorubban számüzték az udvari körökből, a felkiismeretes hivatalnok a legkételenebb hirmát csapta a hölgy miatt. El lehet képzelni a megijepetését, mikor kitudódott, hogy a fátyolos nő a franczia konzul felesége volt, aki Napóleon leveretését gyászolta.

Könyve végén Radzivill herczegnő Rhodes Cecil emlékének szentel néhány melegen, előkelő és finom nőiességgel megirt lapot. És ha Rhodes életében elkeseredett pört is folytatott ellene, most halála után elesitult a herczegnő haragja és a legintimebb megfigyelésekből rajzolja meg a pénzórás jellemét. Néhány vázlatosan odavetett vonása azonnal elárulja, hogy irónőjüknek nemcsak hajszálra éles szeme, hanem melegen érző szive is van.

A könyvét pedig szorgalmasan lapozgatják azok, akik kivánsiak a nagy politikai események apró intim, hátsó történetére.

— **Régi szüreti szokások.** Régente igy szüret felé különféle szokások, mulatságok kezdődtek, amik naponta megujultak, amig csak a szüret tartott. Legelső volt ezek között az uj-szőlőszentelés. A jobbágyok a nyár vége felé már lesték a fürtöket s ha éretteket összeszedhettek vagy egy egy kosárra valót, vitték a földesurasághoz, aki a legelső szőlőszállító jobbágyának elengedte abban az évben a dézsmát, a tizedet. A kosarat ezután felpántlikáza elvitték a templomba, a hol a pap megáldotta vagy megszentelte s a földesur nagy mulatságot csapott utána. Érdekesebb szokás volt ennél a szüreti király meg királyné választása. Egy-egy hegyközség jobbágyságának fiatalsága — lányok és legények — szüret előtt vasárnapon összejöttek felségválasztásra. A választás szavazás utján történt s a legszebb párt választották meg, akiknek az volt a kötelessége, hogy a legelső mustból egy kulacsesal ők vitték a földesurnak, a többiek kiséretében. A földesur ilyenkor meg szokta őket vendégelni s mivel a szerencsét többnyire ugy korrigálták ki a választók, hogy két szerelmes párt választottak, természetes, hogy a következő farsangon már egyhe is keltek, annnek költségeit ilyenkor a földesur viselte. De a királyi titulushoz kötelnek is füződtek. A szüreti körmenetkor — kiöltözve zeneszó mellett járták be a falut — ők vitték elől azt a kanaáni szőlőfürtöt, amely a bibliából ismeretes. Nekik volt kötelességük azt több szőlőfürtből ugy összeállitani hogy ne látszék, mintha ugy volna összeróva. A szőlőkben ők kezdték el a tüzlánczot, ami semmi más nem volt, mint táncolás közben a lángoló mágiya átugrása. Ha a láng nem kapott egyikük ruhájába sem, akkor »holt biztos« volt, hogy a farsang

mint férj és feleséget köszönti őket. A szüreti felségeket, ha szőlőindából és levélből font koszorukoronájukkal fejükön valahol megjelentek, meg kellett vendégelni. Bizonyos hivatalos jellege is volt, amennyiben a király állt a cseberrel az uton, mikor a földesur részére a dézsmát kimérték. Ezért azután külön is kapott jutalmat: egy, néha több birkát, amelyeket azután a királynéval együtt az uraság szüretjén megfőztek jó uj mustban — de ha akarták, meg is tarthatták maguknak. A városi polgárok szüreti mulatsága egy napra terjedt. A czéhek fiatalsága ott is választott királyt és királynét, akiket azután fölcziczomázva, vig muzsikaszó mellett, szőlőfürtökkel diszitett diszkocsin hordtak körül a városban. Az urirendnél is volt hasonló szokás, csakhogy itt ez inkább olyan társasjáték féle volt, mint a haragszom rád. A melyik urfi és kisasszony a legtöbb kitüntetést kapta a szüreti tánczban, az lett a király, illetve királyné, aki ezután mindenféle tréfás itéleteket hozott.

*

— **Andrássy és Bismarck.** Az idén október hetedikén volt a magyar-osztrák-német szövetség megkötésének huszonötödik évfordulója. Ez alkalomból elmés kis anekdotát elevenitettek föl Bismarck herczegről. Bismarck 1879-ben szeptember végén több napot Bécsben töltött, ahol Andrássy Gyula gróffal tanácskozott. Egy estén Bismarck egy főrangu hölgygyel beszélgetve, azt kérdezte tőle, hogy jól érzi-e magát?

— Nem nagyon, herczeg. Önnek sejtelme sincs róla, hogy mit szenved egy kiváncsi asszony, akinek az a kitüntetés jutott osztályrészül, hogy Bismarckkal beszélgethet, anélkül, hogy merné kérdezni, hogy tulajdonképpen mit is csinál Bécsben?

— Nem türhetem, hogy ön szenvedjen, asszonyom — válaszolt Bismarck. — Éppen ezért nyiltan meg fogom önnek vallani bécsi utam czélját. Én azért jöttem Bécsbe, hogy Andrássy barátom segitségével egy olyan delejtüt találjak, amely a béke összes elemeit magához vonzza és meg is tartja.

— De hisz a delejtü hegye mindig észak felé áll?! — szólt a kiváncsi hölgy.

— Ugy van — válaszolt Bismarck. — De hisz éppen ez a dolog veleje.

*

— **Három ember — három évszázad.** Hogy valaki, aki közöttünk ezerkilenczszáznégyben él, olyan emberrel beszéljen, aki viszont olyan valakit ismert, aki ezerötszáznyolczvankettőben, tehát háromszázhusz év előtt született, ez szinte lehetetlennek látszik, pedig ez az eset igy történt meg nemrégiben. Ezerkilenczszáznégy, tehát ennek az évnek az elején meghalt Norvégiában egy Wallberg nevü ujságiró, aki sokszor emlékezett meg róla, hogy egy öreg asszonykát ismert, aki viszont ismerőse volt és beszélt is Jon Andersonnal. Ez az Anderson ezerötszáznyolczvankettőben született és ezerhétszázhuszonkilenczben, tehát száznegyvenhétéves korában halt meg. Vagy negyven évig a szüleinél lakott, negyven évig kereskedő volt és ismét negyven évig kertészkedett. Ezzel az emberrel egy házban lakott és igen sokszor beszélt is az az öreg anyóka, akit megint a norvég ujságirók atyja ismert fiatalságában. A három személy együtt háromszázhuszonkét év között képezte az összekötő kapcsot.

Üzleti heti szemle.

Gabonaüzlet.

Az időjárás a hét elején az egész országban nagyobbára borus és esős volt, később kiderült és erősen hüvösre fordult, azonban a hét végén ujra esős idő állott be. A vetési munkálatok még javában folynak; a kukoricza törését nagyobbára befejezték és az eredmény nagyon eltérő, átlagban azonban igen gyenge. Külföldön az időjárás hasonló volt mint minálunk.

A külföldi piaczok a hét elején nagyobbára hanyatló irányzatot követtek. Newyork és Chicagó a hét vége felé azonban szilárd jelentéseket küldtek, melyeket a malmok és Armour nagyobb vásárlásaival indokoltak, miáltal a mult heti árhanyatlást csaknem teljesen behozták. A nyugoteurópai piaczok azonban a tengerentuli piacznak emelkedését nem igen honorálták és ezen piaczokon az áremelkedés jelentéktelen.

A vizállásban a héten jelentékenyebb változás nem állott be.

A határidőpiaczon e héten kissé élénkebb üzlet fejlődött és a készáruval egyöntetüen az árak jelentékenyebb javulást értek el. Végre a felmondott buzákra is akadt átvevő, ami szintén csak az árak javulását segitette elő. A malmok vásárlásai folytán a spekuláczió nagyobb bizalommal látott a vételhez és az összes czikkeknél árjavulás konstatálható.

Buzát az egész héten jól kinálták, melylyel szemben a malmok jó vételkedvet tanusitottak. A malmok hosszabb idő óta jelentékenyebb vásárlásokat eszközöltek, miáltal valami eladatlan áru mégis maradt a kereskedők kezében és ez volt az e heti forgalom tárgya. A mult héthez viszonyitva az árak körülbelül 20 fillérrel javultak: az árnforgalom pedig 195,000 mmra rugott. A hetihozatal 283.000 mm. volt, melynek nagy része előre eladott áru volt, jelentékeny része román származásu. Ugylátszik e héttel a nagyobb hozatalok az idénre véget értek.

A heti lisztelszállitások nem voltak kielégitők, amennyiben összesen 95000 mm. tett ki. A malmok jelenleg körülbelül 150,000 mm.-át őrölnek hetenkint.

Rozs jobb figyelemben részesült és Bécs is kezdett iránta érdeklődni, sőt nyiri származékban több tétel el is kelt bécsi számlára. Az árak javultak is a mult héthez képest 15—17 és fél fillérrel magasabb árakat lehetett elérni. Minőség szerint budapesti paritásra 7.65—7.70 koronáig fizettek.

Árpa (takarmány) állandóan gyengén van forgalomban. A kinálat rendkivül gyenge, azonban a kereslet sem valami jó. Nagyobbára kőbányai hizlalók veszik és a mult heti árakat fizették, minőség szerint 7.15—7.40 korona.

Zabban e héten sem fejlődött nagyobb forgalom. A kinálat gyenge és az irányzat szilárd, azonban az áraknál ez nem jutott érvényre, a mennyiben az árak csak néhány fillérrel javultak. Minőség és tisztaság szerint 6.90—7.30 K érhető el.

Tengeri iránt az érdeklődés ugy a vidékre való elszállitás czéljaira, mint a hizlalók részére állandóan jó volt. A hét elején az árak tartottak voltak, mig a hét végén 5—10 filléres emelkedés konstatálható. Kocsiba téve helyben 7.45—7.50 K fizettek.

Buzaliszt. Buzaliszt mai jegyzése:

0	1	2	3	4	5	6	7
16.—	15.70	15.30	14.90	14.60	14.20	13.80	13.10

7½	7¾	8
11.40	11.40	7.—

Rozsliszt:

0	0I	I	WR	II	IIB	SR
12.30	11.90	11.60	11.20	10.60	9.20	—

Árpagyöngy A9 szám 15.— K., A10 szám 14.50 K., árpatörmelék 14.50 K.

Árpaliszt mai jegyzése:

0	1	2	3	3b
11.—	10.50	10.25	9.75	9.50

Köleskása mai jegyzése:

0	1	2	3	4
13.25	12.75	12.25	11.75	11.—

Tengeri-dara mai jegyzése:

Finom	Közép	Goromba	A. Polenta
11.—	12.75	12.75	13.25

Takarmányczikkek:

Árpadercze	7.10 kor.
Finom korpa	5.80 »
Takarmánydercze	6.80 »
Goromba korpa	5.90 »
Buzakonkoly	6.40 »

Elelmi czikkek. (*Gescheit és Maller vásárcsarnoki élelmiszer magánbizományosok jelentése.*) Piaczunk a hét elején az esőzésektől kedvezőtlenül befolyásultatott, mérsékelt hozatalok folytán a czimünkre érkezett élelmiszereket változatlan árakon tudtuk elhelyezni, a hét utóján azonban hüvösebb idő beálltával a piacz minden tekintetben élénkült s az összes élelmiczikkek szilárd árakon könnyü elhelyezést nyertek.

Husneműek: itteni vágás, hátulja 1.10—1.20 K, eleje 86—94, vidéki eleje 70—80, hátulja 90—100 K. 0.5 t borjuk bőrben, hosszan lemérve sulylevonás nélkül itteni vágás 1.20—1.30 K. vidéki 1—1.20 K, 100 kgként nagyban.

Tojás. Friss árut jó árakban értékesitettünk, más minőségü tojást változatlan árakon tudtuk csak elhelyezni. Friss tojásban folytonos nagy rendeléseink vannak elértünk, friss elsőrendü tojásért 85—86, K. Másodrendü 82—83 K, apadt 76—78 K. mesze 74—75 K. eredeti ládákban (1440 drb.) nagybani eladásnál.

Vaj irányzata még mindég lanyha. Szövetkezeti elsőrendü centrifugált teavajért elértünk 1,90—2,— K, főzővaj 1.30—1.50 K. I. rendü turóért 12—16, liptói turó 1,20—1,30 K. kilónként.

Baromfi: Elegendő hozatalok mellett az árak csak nehezen tartották magukat, csupán vágott hizott ludakat tudtunk jobb árakon könnyen elhelyezni, eladunk rántani való csirkék 1.20—1.50 K, sütni való csirke 1,50—2,00 tyuk 2.20—2,60 K, rucza hizott 4.20—4,60 K, u az sovány 1,80—2.40, liba hizott 9—12 u, az sovány 4—5 K, pulyka 5—7 korona páronkint minőség szerint. Vágott baromfit folyton élénk kereslet mellett következő árakban értékesitettünk. hizott rucza 1.15—1.20 K, hizott liba 1,15—1,25 K. kilónként nagyban.

Vadfélék. Változatlan jó kereslet folytán a czimünkre érkezett összes vadfélék könnyü elhelyezést nyertek. Eladtunk: nyulakat darabonként minőség szerint 2.40—2.60 K., szarvas egészben 50—60 K, őzet egészben 1.20—1,40 K, vaddisznót 80—90 f, kgint nagyban. Fogoly 1.00—1,20 K, fáczán 3—4 K, vadlud 1,60—2,— K, vadkacsa 80—1 K, darabként nagyban.

Gyümölcsfélék. Csemegeszőlőt, fajalmát és asztali körtét jó árakon, könnyen tudtunk elhelyezni, közönséges árura azonban nehezen kaptunk vevőt. Szőlőre folytonos nagy rendeléseink vannak Oportó 22—26 chasselas 45—52, passatuti 50—70. Alma. Csak jobb minőségüben van élénk kereslet. Eladtunk: fajalma minőség szerint 30—48, közönséges kevert 14—20 K, fajkörte minőség szerint 40—60. Dió papirhaju 40—50 K, ugyanaz keményhéju 28—35 K, gesztenye 12—14 K, kilónként.

Zöldség: Burgonya. Válogatott elsőrendü árut könnyen tudtunk elhelyezni; ilyenek beküldését ez idő szerint ajánlhatjuk. Eladtunk: sárga 8—8.50 K, rózsa 7.50—8 K fehér 6—6.50 K, Hagyma elsőrendü makói 14—18 K, közönséges 10—12 foghagyma —— K, Káposzta 4.40—5.60 K. 100 kgént nagyban vaggontételben.

Vetőmagvak. (*Mauthner Ödön tudósitása.*) A gyakori esőzések daczára a forgalom nem volt élénk a lefolyt héten. A gazdaközönség már befejezte a takarmánymagvak őszi vetését és jelenleg csupán a magkereskedők fedezik a közelgő idény szükségletét. *Vöröshere* (Lóheremag.) Az amerikai piacz csendes. Franczia és Csehország élénken kinál, mig Oroszországból egyáltalán nem érkeznek ajánlatok. Az irányzat szilárdabb mint a mult héten, miért is helyben néhány tétel cseh eredetü áru könnyen kelt el. *Luczernamag.* Az árak ismét csökkentek, de mindennek daczára vételkedv hiányában nem volt kereslet. *Baltaczimmag.* A piacz iránya lanyhább. *Fümagvak* változatlanok. *Muhar és bükkönymag* iránt nem érdeklődnek. *Takarmányrépamagvak.* A mesterséges áremelkedés hatást tévesztett, mert megbizható jelentések szerint a terméseredmény olyan, hogy a jegyzések felszökkenése indokolatlannak bizonyult. Jegyzések nyersárnért ötven kilónként Budapesten: Lóhere 67—80 korona, téli bükköny 13—14 korona, luczerna 50—60 korona, szöszös 24 korona, téli borsó 10—12 korona, Muharmag 12—13 korona.

Czukor. (*Mautner és Wilczek heti jelentése.*) Az utolsó két hét esős időjárása határozott javulást hozott, de hiba volna ezen csapadékok kedvező hatását nagyon is magasra becsülni, mert eltekintve attól, hogy egész Kelet-Németországban valamint Csehországban, tehát a határozottan legfontosabb kerületekben a répatermelés állása most sem kielégitőbb, mint volt, az is tekintetbe veendő, hogy a gyakori esőzésekből ma már tulajdonképen csak az az egy hasznunk van, hogy a talajt meglazitják és igy a répaszedés könnyebb, másrészt azonban tagadhatatlan, hogy a czukortartalom csökkenését eredményezik.

A statisztikai adatok szerint az idei répatermelés Európában 500,000 tonnával kisebb a tavalyinál, mely körülménynyel mindenesetre számitani kell és ami a mai árakat nemcsak igazolja, hanem azok emelkedését is valószinüvé teszi.

A jövő terméskilátásainak javulása a czukorpiacz lanyhulását aligha fogja eredményezni, mert biztos, hogy jóval az utóbbi évek termése mögött marad, holott a szükséglet folyton fokozódik. A mint tehát a piaczot nem egyedül a spekuláczió uralja, hanem a reális üzlet kerül felszinre, a helyzet azonnal javulni fog.

Nyersbőrök. A forgalom a lefolyt héten ismét élénkebb volt. Több kisebb és nagyobb gyáros volt itt, a kik első sorban is *marhabőrt* vásároltak. Erdélybe, Dél- és Felsőmagyarországba több vaggon különböző fajtáju marhabőr szállittatott el. Az árak változatlanok. *Borjubőrben* nem volt forgalom. A hangulat e czikkben a külföldön nagyon kedvező és fizetnek ma is 420—450 koronát 100 kg.-kint.

Lóbőrben ismét néhány tétel orosz számlára kelt el. Fizettek: 25—27 koronát páronkint.

Juhbőrben az üzlet a vidéken fejlődik. A lefolyt héten felsőmagyarországi timárok voltak itt, azonban nem vásároltak semmit. Vidéken több vaggonra valót adtak el, a melyekért 100—104 koronát fizettek.

Minden más czikkben nem volt forgalom.

Repczeolaj és repczepogácsa. A *repczeolaj* ára a héten elég élénk üzletmenet mellett, változatlan maradt. Jegyzése ma: nagyban 63 K, kicsiben 64 K 100 kilogrammonkint Budapesten. *Repczepogácsában* a kereslet élénk volt; jegyzések 13.50—14 koronáig 100 kilogrammonkint Budapesten. *Lenmagpogácsa* 14 K, *tökmagpogácsa* 12 K, *napraforgópogácsa* 12 K, *gomborkapogácsa* 12 K 100 kilogrammonkint Budapesten. Őrlött állapotban a pogácsák 80 fillérrel drágábbak.

Széna, szalma, takarmány. (*Fuchs József nagykereskedő tudósitása.*) A hetivásáron szénából és szalmából jobb behozatal és jó kereslet volt. Eladatott középminőségü jobb és elsőrendü széna 2.60—4.50, muhar 4.80 korona, alomszalma 1.75 korona, zsupszalma 2.25 korona, szecska 2.50 koronáért per ötven kiló fuvaronkint házhoz szállitva.

Préselt széna 3.80—4.40 korona, préselt szalma 1.60—1.80 korona, 50 kilónként, a józsefvárosi pályaudvaron.

Ásványkenőolajok. A Kőolajfinomitógyár-részvénytársaság orosz nyersanyagból finomitott kenőolajgyártmányainak árjegyzései nagybani eladásoknál a következők: Fiumei 0. számu kiváló tisztitó olaj 22 korona, fiumei 1 számu orsóolaj 32 korona, fiumei 2 számu könnyü gépolaj 35 korona, fiumei 3 számu nehéz gépolaj 37.50 korona, fiumei 4 számu vulkán (henger-) olaj 22 korona, fiumei 5 számu fénytelen olaj 25 korona, fiumei 6 számu kiváló nehéz gépolaj 39.50 korona, hengerolaj, sötét 65 korona, 00 jegyü hengerolaj, világos 70 korona, mind 100 kg. tisztasulyért, hordóstul, valódi göngysulylyal, Budapestre szállitva. Nem orosz nyersanyagból finomitott olaj fajsuly és kenőképesség szerint 4—6 koronával olcsóbb.

Petroleum. Az Olaszországban beállott áremelkés a belföldi piaczot is befolyásolta és az elszállitások rendkivül élénken alakultak. A Kőolajfinomitógyár-részvénytársaság gyártmányainak árjegyzése nagybani eladásoknál a következő: Fiumei kristály-kőolaj 49.— korona, fiumei White-Star kőolaj (háromcsillagos) 43.— korona, fiumei Standard-White kőolaj (kétcsillagos) 41.— korona. (100 kilogram tisztasulyért tényleges göngysulylyal, hordóstul Budapestre bérmentve szállitva.) Egyes hordók 1 koronával drágábbak.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései.

1904. október 15.

A) Arutőzsde.

I. Gabonaneműek. — Árak készpénzben 50 kilogrammonként.

a) Készáru.

A minőségi suly hektoliterenként és kilogrammokban.

Buza	76		77		78		79		80		81	
Tiszavidéki ó	—.—	—.—	10.25	10.35	10.35	10.45	10.45	10.55	10.50	10.65	[illegible]	10.75
„ uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Fejérmegyei ó	—.—	—.—	10.25	10.35	10.30	10.40	10.40	10.50	10.45	10.60	—.—	—.—
„ uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Pestvidéki ó	—.—	—.—	10.25	10.35	10.30	10.40	10.40	10.50	10.45	10.55	10.55	10.65
„ uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Bánsági ó	—.—	—.—	10.15	10.25	10.30	10.35	10.40	10.50	10.50	10.60	—.—	—.—
„ uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Bácskai ó	10.20	10.30	10.30	10.40	10.35	10.50	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
„ uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

	Származás, nem és minőség	Árfolyam kor.-tól	kor.-ig
Rozs uj	Elsőrendü	7.65	7.75
	Középminőségü	7.55	7.65
Árpa	Takarmány elsőrendü	7.35	7.65
	„ másodrendü	7.25	7.35
	Sörfőzésre tiszavidéki	—.—	—.—
	„ felső-magyarországi	—.—	—.—
	„ dunántuli	—.—	—.—
Köles	—	—.—	—.—
Zab	Elsőrendü	7.10	7.35
	Középminőségü	6.95	7.10
Tengeri	Belföldi uj	7.35	7.50
	Cinquantin	—.—	—.—
	Fehér	—.—	—.—
Repcze	Káposzta	11.50	11.70
	Bánsági	—.—	—.—

b) Határidőre.

	Határidő	Árfolyam pénz	áru
Magyar buza		—.—	—.—
	1904 május	—.—	—.—
Buza	1904 október	10.34	10.36
	1905 április	10.75	10.76
	1904 május	—.—	—.—
Rozs		—.—	—.—
	1904 október	7.80	7.82
	1905 április	8.18	8.20
Tengeri	1904 julius	—.—	—.—
	1904 augusztus	—.—	—.—
	1904 szept	—.—	—.—
	1905 május	7.49	7.52
Zab	1904 október	6.92	6.94
	1905 április	7.38	7.39
	1904 május	—.—	—.—
Káposztarepcze	1904 szept.	11.40	11.[illegible]

II. Különféle termények (készáru).

		Származás, nem és minőség	Árfolyam pénz	áru
Ingyen hordó 50 kilogrammonként	Disznózsir	Budapesti	67.60	68.—
		Vidéki	—.—	—.—
50 kilogrammonként	Szalonna	Magyar, légenszáritott, vidéki	—.—	—.—
		Városi, légenszáritott, 4 darabos	58.—	58.50
		„ „ 3 „	58.50	59.—
		Füstölt		
Zsákkal együtt, göngysuly, tiszta suly helyett. Minőség 500 grammonként. 50 kilogrammonként.	Szilva	Bosnyiai, 1903. évi szokvány-minőség	8.75	9.25
		„ „ „ 100 darabos	13.—	13.50
		„ „ „ 85	20.50	21.50
		Szerbiai, 1902. évi szokvány-minőség	7.75	8.—
		„ „ „ 100 darabos	11.—	11.50
		„ „ „ 85	20.50	21.50
Ingyen hordó 50 kilogrammonként	Szilvaiz	Szlavoniai	13.50	14.—
		Szerbiai	11.50	12.—
50 kilogrammonként	Heremag		kor.-tól	kor.-ig
		Luczerna magyar 1903. évi	54.—	61.—
		Lóhere aprószemü 1903.	56.—	58.—
		„ középszemü 1903.	62.—	65.—
		„ nagyszemü 1903.	72.—	80.—

B) Értéktőzsde.

Kamatláb %	Értékpapirok	Utolsó árf. pénz (korona ért.)	áru
	Az I—IV. alatt jegyz. értékpap. árfolyama 100 kor.-ként értendő, ha koronára, o. é.-re vagy ezüstre szól; 50 frt.-ként, ha aranyfrt.-ra vagy pengő pénzre szól; 100 márkánként, ha márkára szól; 100 frankonként, ha frankra szól.		
	I. Államadósság.		
	a) Magyar államadósság.		
4	Aranyjáradék, 100, 500, 1000 aranyfrt. névért drbokban, adómentes 50 aranyfrt.-onként	119.20	119.70
4	Aranyjár., 10.000 aranyforint névért darabokban, adómentes, 50 aranyforintonként	119.20	119.70
4	Aranyjárad., adóm., 50 ar. frtként, okt. v.	119.20	119.70
3½	Koronaértékü járadék adómentes	88.75	89.25
4	„ „ „	97.80	98.20
4	„ „ „ okt. k.	—.—	—.—
4	„ „ „ okt. v.	97.80	98.—
—	1876. kel. vas. államk. r. frtban 50 ar. frtként	—.—	—.—
—	1889. államvasaranyk., adóm., 50 ar. frtként	—.—	—.—
—	1889. évi államvasuti ezüstkölcsön, adóm.	—.—	—.—
3	Államkölcs. avaskapu czéljára, aranyadóm.	82.75	83.75
—	1870. évi nyer.-kölcsön, 100 frt. drb = 200 K.	210.50	212.50
—	1870. évi nyer.-kölcs. 50 frtos drb. = 100 K.	213.—	212.—
—	Magy. regale-kártalanitási kötvény adóm.	—.—	—.—
4½	Horvát-szlavon kártal. kötvény adómentes	101.50	102.50
4	Magyar földteherment. kötvény adómentes	97.75	98.75
4	Horvát-szlavon „	98.50	99.50
4	Tiszai és szegedinyer.-kölcsön, adóm., 200 K.	161.50	164.—
—	Horvát-szlavon jelz. földváltsági kötvény	101.—	102.—
	b) Osztrák államadósság.		
4	Convertált adóm. koronajáradék jan.—jul.	99.50	100.—
4	„ „ „ máj.—nov.	99.50	100.—
4 2/10	Egyesitett járadék papirban, febr.—aug.	100.—	100.50
4 2/10	„ „ „ máj.—nov.	100.—	100.50
4	Aranyjár., adóm., arany frtban 50 ar. frtként	119.60	120.—
4	Koronaértékü járadék	99.50	100.—
3 2/10	Államsorsj. 1854. évből, 250 frt p. p. 50 frt p. p. frtként	187.—	195.—
4	Államsorsj. 1860. évből 500 fr. o. é. = 1000 K.	155.—	157.—
4	„ 1860. „ 100 „ = 200 „	185.50	188.50
—	„ 1864. „ 100 „ = 200 „	265.—	270.—
—	„ 1864. „ 50 „ = 100 „	265.—	270.—
	II. Más közkölcsönök.		
6	Bolg. államv. zálogk., aranyban, 50 ar. frtként	111.—	112.—
4	Bosnyák-herczegov. orsz. kölcs. 1895. évből	96.75	97.75
4½	Bosnyák-herczegov. orsz. vasutik. 1898. évből	101.—	102.—
4½	„ „ „ 1902.	101.—	102.—
4	Budapest főv. kölcsöne, adóm. 1897 kor.	96.25	97.—
4	„ „ „ 1903	96.25	97.—
4	Tem.-bégavölgyi vizszabályozási társ. kölcs.	97.—	98.—
	III. Záloglevelek közkölcsön-kötv.		
	a) Budapesti intézetek kibocsátásai.		
4½	Belvárosi takarékpénztár részvénytárs.	100.75	101.75
4½	Egyes. bpesti főv. tpénztár frtban v. kor.-ban	100.40	101.40
4	„ „ „	98.—	99.—
—	Egyes. tégla és czementgyárrt. elsőbbs. kötv.	—.—	—.—
4½	Ganz és társa vasöntöde és gépgyárrt. k.-kötv.	101.—	—.—
5	Kisbirtokosok orsz. földhit. 34 éves, frt. v k.	102.50	103.50
5	„ „ 50½ „	102.50	103.50
4½	„ „ 50½ „ frtban	101.—	102.—
4	Magy. agrár- és jár.-bank rt. szőlőkötvények	96.75	97.75
4½	„ „ járadékjegy vf. 102%	102.—	103.—
4½	„ „ záloglevél	100.50	101.50
4	Magyar ált. takarékpénztár r. t. 50 évre	98.—	99.—
4	„ „ 60 „	98.—	99.—
4	Magyar földhitelintézet 41 évre frtban	99.—	100.—
4	„ „ 50 „	99.10	100.10
3½	„ „ 63 „	88.80	89.30
4	„ szab. éstalajjav. frt.	98.25	99.25
4½	Magy. helyiérd. vasuti kötv. 50½ évre frtban	100.—	101.—
4	„ „ 50 „	95.—	96.—
4	„ „ 50 „ vf. 103%	97.—	98.—
4½	Magyar jelzáloghitelbank ... frtban	100.—	101.—
4½	„ 50 évre	100.—	101.—
4	„ frtban	98.25	99.25
4	„ 50 évre 1 soroz.	98.25	99.25
4	„ 50 „	98.25	99.25
4½	„ közs. kötv. 50 „ frtban	100.25	101.25
4½	„ „ 50 „	100.25	101.25
4	„ „ 50 „ frtban	98.—	99.—
4	„ „ 50 „ vf. 110%	101.25	102.25
3½	„ „ 60 „ 100 frkként	—.—	—.—
4	„ nyeremény-kötvények frtban	123.50	121.50
4	„ osztrák felülbélyegzés	134.—	137.—
3	„ nyeremény-kötv. 200 k. dbok	111.25	113.25
3	„ „ 2000	107.—	108.—
4	Magy. leszámitoló- és pénzváltóbank 50 évre	98.—	99.—
4½	M. orsz. közp. takarékpénztár 40 évre frtban	100.75	101.75
4½	„ „ 50 „	100.75	101.75
4	„ „ 56 „ A., B.	98.—	99.—
4½	M. takarékp. közp. jelzálogb. 1—3., 9—10. kib.	101.—	102.—
4½	„ „ 4., 5. kibocsátás	101.—	102.—
4	„ „ „	98.—	99.—
4½	„ „ községi kötv.	100.50	101.50
4	„ „ „	96.75	97.25
5	Országos közp. hitelszövetkezeti kötvények	100.—	101.—
4	Osztr.-magyar bank 40¼ évre frtban	100.25	100.50
4	„ „ 60 „	100.45	101.45
4½	Pesti hazai első takarékp., községi kötv.	100.35	101.35
4	„ „ „ frtban	98.50	99.50
4½	„ „ „ záloglevelek 50 évre	98.—	99.—
4½	Pesti magy. keresk. bank frtban v. kor.	100.25	101.25
4	„ „ „	98.—	99.—
4½	„ „ közs. k. 50½ évre	100.—	101.—
4½	„ „ „ vf. 110% frt.	107.—	108.—
4	„ „ „ 60 évre	93.—	99.—
4	„ „ „ 105%	99.50	100.50
	b) Vidék és külföldi intézetek kibocsátásai.		
5	Albina takarék-éshitelint. frtban	101.—	102.—
5	Aradi polg. takarékpénzt. 40 évre	101.—	102.—
5	„ „ 40 „ vf. 110%	99.—	100.—
5½	„ „ 40 „	106.—	107.—
4½	Aradmegyei takarékpénztár	99.—	100.—
5	Bosnyák-herczegov. szab. orsz. bank 20 évre	105.25	106.25
4½	„ „ „ 30 „	105.25	106.25
4½	Debreczeni első takarékp. frtban	102.50	103.50
5	Erdélyi magyar jelzálogbank 40 évre	100.50	101.50
4½	„ „ „ 40 „	99.—	100.—
4½	Horvát-szlav. orsz. jelzálogbank	101.—	102.—
4½	„ „ „ közs. kötv.	100.—	101.—
5	Nagyszeb. ált. takpt. 31½ évre visszaadz. 110%	99.—	100.—
5	„ „ „ 40 „ 105%	101.—	102.—
5	„ „ „ 40 „ III. kib. frt. v. kor.	109.—	112.—
4½	„ „ „ 35 „ IV. kibocsátás	110.—	112.50
5	Nagyszebeni földhitelint. frtban	103.50	104.50
4½	„ „	98.50	99.50
4½	„ „	134.—	135.—
—	„ „ VI. kibocsátás	100.50	101.50
3	Osztrák földhitelint. nyeremény-kötv. frtban	98.50	99.50
4½	Temesvári takarékpénztár	134.—	138.—
4½	„ „	100.60	101.60
—	„ „ 40 évre C sorozat	—.—	—.—
	IV. Elsőbbségi kötvények.		
4½	Adriamagy. kir. tengerhajóz. rt. frtban	110.—	101.—
4	Budapesti közuti vasp.-társaság	101.—	102.—
4	„ villam. városi vasut részvénytárs.	96.—	96.50
4	Budapest-pécsi vasut	97.50	98.50
4	Déli vasutn. b. markában, 100 márk.-ként	111.—	113.—
4	„ 1900. évi kibocsát. 100 frankként	—.—	—.—
6	Elsőcs. kir. szab. dunagőzhajózási társ. frtban	—.—	—.—
4	Kassa-oderbergi vasut 1889.	99.—	100.—
4	„ „ 1889. ar.-ban, 100 márk	118.—	119.—
4	„ „ 1891. frtban	99.—	100.—
4	„ „ 1891. ar.-ban, 100 márk	118.—	119.—
4	„ osztr-vonal 1889 frtban	100.50	101.50
4½	Magyar folyam- és tengerhajózási részv.-t.	100.63	101.60
4	Magy-gácsországi vasut I. kibocsátás frtban	110.—	111.—
5	„ „ II. „	110.—	111.—
4	„ „ ezüst	99.—	100.—
5	Magy. nyugoti v. (szfvár-győr-graczi vonal)	102.50	103.50
5	„ „ 1874. kibocsátás	102.50	103.50
—	M. vasuti els. köles-ber. czélra, ar., 100 mrkként	—.—	—.—
4	Osztr-m. államv., 1883 aranyban 100 mrkként	—.—	—.—
3	„ „ X. kib. 1889. 100 frkként	—.—	—.—
4½	Torontáli helyi érdekü vasutak	96.25	97.25

Az V—XIV. alatt jegyzett értékpapirok árfolyama drbonkent koronában értendő.

Oszt. 1903. évre kor.	Értékpapirok	Befizetés	pénz	áru
	V. Bankok részvényei			
—	Angol-osztrák bank	240	282.—	284.—
—	Bpesti bankegyesület részvénytársaság	200	103.—	107.—
20	Első magyar iparbank	300	344.—	348.—
7.20	Fiumei hitelbank	160	126.—	128.—
60	Budapesti giró- és pénztár-egylet	2000	—.—	—.—
16	Hazai bank-részvénytársaság	200	[illegible]	[illegible]
—	Hermes magyar általános váltóüzlet rt.	200	238.—	258.—
—	Horvát kereskedelmi bank	240	—.—	—.—
30	Horvát leszámitoló bank	400	—.—	—.—
11	Horvát-szlavon országos jelzálogbank	200	235.—	242.—
20	Magy. agrar- és járadékbank részv.-t.	400	465.—	—.—
36	Magyar általános hitelbank	400	—.—	—.—
36	„ „ okt. v.	400	776.50	777.—
26	Magyar jelzáloghitelbank	240	—.—	—.—
26	„ „ okt. v.	200	515.—	515.50
35	Magyar kereskedelmi részvénytársaság	400	576.—	580.—
125	M. kir. szab. osztálysorsjáték r.-társ.	500	1850.—	1890.—
24	Magyar leszámitoló és pénzváltó bank	400	—.—	—.—
24	„ „ okt. v.	400	458.—	458.50
55	Magyar takarékp. közp. jelzálog bankja	1000	1040.—	1070.—
23	Osztrák hitelintézet	320	—.—	—.—
23	„ „ okt. v.	320	666.50	667.—
60.20	Osztrák-magyar bank	1400	1680.—	1640.—
140	Pesti magyar kereskedelmi bank	1000	2856.—	2840.—
26	Unionbank	400	536.—	538.—
	VI. Takarékpénztárak részvényei.			
13	Belvárosi takarékpénztár	200	224.—	226.—
16	Budapest III. kerületi takarékpénztár	100	200.—	220.—
12	Budapest-erzsébetvárosi takarékpénztár	200	212.—	220.—
24	Bpesti takarékp. és orsz. zálogköl. rt.	400	427.—	433.—
116	Egyesült bpesti fővárosi takarékpénzt.	600	2415.—	2425.—
30	Magyar általános takarékpénzt.	500	665.—	667.—
80	Magyar orsz. központi takarékpénztár	600	1655.—	1695.—
800	Pesti hazai első takarékpénztár-egyes.	2000	16250.—	16550.—
	VII. Biztositó társaságok részv.			
24	Bécsi biztositó társaság	400	425.—	435.—
28	Bécsi élet- és járadék-biztositó intézet	400	765.—	765.—
400	Első magyar általános biztositó társ.	2000	8150.—	8250.—
12	„Foncière", pesti biztositó intézet	200	242.—	244.—
26	Magyar jeg- és viszontbiztositó rt.	200	365.—	358.—
19	„Nemzeti" baleset biztositó részvényt.	200	240.—	250.—
120	Pannonia viszontbiztositó intézet	600	2050.—	2100.—
	VIII. Gőzmalmok részvényei.			
0	Concordia-gőzmalom részvénytársaság	200	[illegible]	185.—
60	Első budapesti gőzmalom részvényt.	500	1230.—	1280.—
20	Erzsébet-gőzmalom-társaság	400	430.—	435.—
4.80	Luiza-gőzmalom részvénytársaság	320	220.—	230.—
32	Pesti hengermalom-társaság	600	880.—	920.—
0	Pesti molnárok és sütők gőzmalom rt.	400	375.—	385.—
18	Pesti Victoria-gőzmalom	500	463.—	473.—
	IX. Bányák és téglagyárak részvényei.			
14	Budapest szentlőrinczi téglagyár	200	300.—	315.—
—	Egyesült tégla- és czementgyár rt.	200	80.—	90.—
10	Északmagyar. egyes. kőszenb. és iparv.	200	257.—	255.—
8	Esztergom-szászvári kőszénbánya rt.	200	—.—	—.—
16	Felsőmagyarorsz. bánya és kohómü rt.	200	615.—	625.—
0	„István" téglagyár részvénytársaság	200	160.—	165.—
10	Kis-sebesi gránitkőbánya részvt.	200	245.—	250.—
25	Kőbányai gőztéglagyár részvénytárs.	320	520.—	[illegible]
15	Kőszénbánya és téglagyár részvénytárs.	200	490.—	492.—
0	Lechner rákosi téglagyár részvényt.	200	—.—	150.—
—	Magnezit-ipar részvénytársaság	200	—.—	—.—
—	Magyar aszfalt részvénytársaság	200	166.—	168.—
11	Magyar általános kőszénbánya rt.	200	328.—	332.—
—	Magyar keramiai gyár részvénytárs.	200	155.—	159.—
30	Salgótarjáni kőszénbánya részvényt.	200	672.—	675.—
—	Ujlaki tégla- és mészégető részvényt.	200	312.—	316.—
	X. Vasmüvek és gépgyárak részv.			
—	Első magyar gazdasági gépgyár rt.	200	150.—	166.—
—	Danubius-Schoenichen-Hartmann féle hajó rt.	150	170.—	179.—
15	Fegyver- és gépgyár részvénytársaság	200	298.—	300.—
140	Ganz és társa vasöntöde rt. elsőbbs.	800	3105.—	3150.—
13	Magyar-belga fémipargyár rt. elsőbbs.	200	—.—	—.—
—	Magyar waggon- és gépgyár részvényt.	200	—.—	—.—
32	Nadrági vasipar-társulat	400	—.—	—.—
12	„Nicholson"-gépgyár részvénytársaság	200	—.—	—.—
—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü rt.	200	200.—	212.—
—	„ „ okt. v.	200	523.50	524.—
16	Schlick-féle vasöntöde és gépgyár	400	362.—	375.—
—	Teudloff és Dittrich gépgyár részvényt.	200	94.—	104.—
—	Weitzer J. gép-, waggongyár rt.	500	200.—	210.—
	XI. Könyvnyomdák részvényei.			
10	„Athenaeum" irodalmi és nyomdai rt.	200	220.—	230.—
—	Franklin-társulat	300	510.—	525.—
—	„Pallas" irodalmi és nyomdai részvt.	400	100.—	105.—
160	Pesti könyvnyomda-részvénytársaság	1000	2800.—	2960.—
	XII. Különféle vállalatok részv.			
40	Általános waggonkölcsönző részvényt.	200	635.—	645.—
20	„Apolló" kőolajfinomitó-gyár részvt.	200	—.—	—.—
—	Bantlin-féle vegyi-gyárak részvényt.	500	—.—	—.—
24	Bihar-szilágyi olajipar részvénytárs.	200	390.—	425.—
—	Brassói cellulose-gyár részvénytárs.	200	380.—	390.—
14	Budapesti általános villamossági rt.	200	333.—	336.—
12	Első magyar betüöntöde részvénytárs.	200	226.—	230.—
60	Első magyar gyapjumosó és bizom. rt.	400	730.—	—.—
—	Első magyar részvényserfőződe	400	2350.—	2750.—
30	Első magyar sertéshizlaló részvényt.	400	470.—	495.—
20	Első magyar szálloda-részvénytársaság	160	500.—	510.—
—	Első pesti spodium- és enyvgyár r. t.	200	210.—	230.—
—	Fiumei rizshántoló és rizskeményitőgyár	1000	2800.—	2900.—
65	Gschwindt-féle szeszgyár	400	975.—	1000.—
12	„Hungaria" müitrágya- és kénsavgyár	200	294.—	303.—
28	Kábelgyár-részvénytársaság	400	493.—	510.—
—	Kőbányai polgári serfőző részvényt.	200	516.—	520.—
90	Magyar czukoripar részvénytársaság	1200	1725.—	1735.—
16	Magyar fém- és lámpa-árugyár r. t.	200	268.—	273.—
—	Magyar gázizzófény részvénytársaság	200	—.—	—.—
—	Magyar ruggyantaáru-gyár részvényt.	200	370.—	390.—
20	Magyar vasuti forgalmi részvénytárs.	200	[illegible]	384.—
16	Magyar villamossági részvénytársaság	200	307.—	310.—
—	Mezőgazdasági ipar-részvénytársaság	400	—.—	—.—
76	Nagyszebeni villamossági részvénytárs.	1000	780.—	810.—
32	Nemzetközi villamossági társaság	400	590.—	595.—
30	Nemzetközi waggonkölcsönző r. t.	400	500.—	510.—
—	Popper Lipót faipar részvénytársaság	400	—.—	—.—
48	Szegedi kenderfonógyár részvénytárs.	400	775.—	825.—
—	Sziszeki tárházak részvénytársaság	140	—.—	—.—
—	Törökbirodalmi dohányegyedárus. r. t.	192	343.—	348.—
	XIII. Közlekedési vállalatok.			
28	Adria m. kir. tengerhajózási részvt.	200	459.—	463.—
—	Aradi és csanádi egyes. vasut rt. törzsr.	200	206.—	204.—
—	Baja-zombor-ujvidéki h. é. rt. elsőbbs. r.	200	—.—	—.—
20	Barcs-pakráczi vasut elsőbbségi részv.	400	408.—	410.—
26	Budapesti közuti vaspálya-társ.	200	—.—	—.—
26	„ „ okt. v.	200	578.50	579.—
16	„ „ élvezeti jegy		356.—	362.—
14	Budapesti villamos városi vasut r. t.	200	336.—	336.50
4	„ „ „ élv. j.		120.—	124.—
—	Budapest-szentlőrinczi h. é. vill. v. rt.	200	—.—	—.—
8	Budapest-ujpest-rákospalotai vill. v. rt.	200	182.—	184.—
—	Debreczen-hajdunánási h. é. v. els. r.	200	—.—	—.—
—	Déli vasut	400	—.—	—.—
38	„ „ okt. v.	400	87.—	88.—
—	Első cs. k. szab. dunagőzhajózási t.	1000	555.—	560.—
10	Gölniczvölgyi vasut rt. elsőbbs. részv.	200	209.—	210.—
15	Kassa-oderbergi vasut	400	378.—	383.—
20	Kassa-tornai helyiérdekü v. els. r.	400	380.—	390.—
9	Magyar folyam- és tengerhajózási rt.	200	—.—	—.—
19	Magyar-gácsországi vasut	400	407.—	409.—
20	Magyar helyi érdekü vasutak részvt.	400	—.—	—.—
19	Magyar nyugoti vasut	400	406.—	408.—
8	Máramarosi sóvasut elsőbbségi részv.	200	200.—	206.—
7	„ „ törzs-részvények	200	168.—	—.—
7	„ „ B.	200	103.—	—.—
—	Marosvásárhely-szászrégeni v. els. r.	200	—.—	—.—
—	Oriente magyar tengerhajózási részv.	1000	—.—	—.—
27	Osztrák-magyar államvasut	400	—.—	—.—
27	„ „ okt vég.	400	—.—	—.—
19	Pécs-barcsi vasut	400	645.25	646.25
7	Szent-lőrincz-szlatina-nas. h. é. v. é. r.	200	435.—	438.—
6	Temesvár-módosi helyi é. v. rt. els. r.	200	—.—	145.—

Kamat	XIV. Sorsjegyek.	pénz	áru
10	Bazilika-sorsjegy	19.50	21.50
10	„ osztrák felülbélyegzéssel	20.20	22.80
—	„ nyeremény-jegy	6.—	7.—
200	Bécsvárosi nyereménykölcsön 1874. évből	530.—	540.—
80	Budavárosi sorsjegy	155.—	165.—
80	„ „	162.—	175.—
4	„Jó sziv" egyesületi sorsjegy	9.75	10.75
4	„ „ „ „ osztrák felülb.	9.75	10.75
—	Magyar jelzáloghitelbank nyeremény-jegy	44.—	47.—
—	„ „ „ osztr. felb.	45.—	50.—
10	Magyar vörös-kereszt-sorsjegy	27.—	29.—
10	„ „ oszt. felülb.	28.50	30.50
—	„ „ nyerem. jegy	9.—	11.—
24	Olasz vörös-kereszt-sorsjegy	42.—	44.—
24	„ „ osztr. felülbély.	42.50	46.50
—	Osztrák földhitelintézet nyeremény-jegy	77.—	82.—
20	Osztrák vörös-kereszt-sorsjegy	55.—	57.—
200	Osztrák hitelintézeti sorsjegy	480.—	490.—
84	Pálffy-sorsjegy	160.—	170.—
96	Szerbiai nyer.-k., 100 frankonként (2% kamat)	96.—	95.—
96	„ „ „ „ (1905 jan 14)	96.—	100.—

	XV. Pénznemek.	pénz	áru
	Arany magyar vagy osztr. vert... drbonként	11.35	11.43
	„ „ „ „ kör. „	11.27	11.33
	„ „ „ „ 8forintos „	19.03	19.09
	„ 20 frankos „	19.03	19.09
	„ 20 márkás „	23.47	23.55
	„ török aranylira „	—.—	—.—
	Német birod. v. egyenért. bankjegy (100 m.)	117.57	117.87
	Franczia bankjegy (100 frank)	95.25	95.55
	Olasz bankjegy (100 lira)	95.10	95.40
	Papirrubel darabonként	2.52	2.54
	Román bankjegy (100 lei)	94.30	95.—
	Szerb bankjegy (100 ezüst dinár)	94.50	95.—

Kamat	XVI. Váltók árfolyama (látra).		pénz	áru
3	Amsterdam	100 hollandi forintért	198.65	199.65
3	Brüssel	100 frankért	—.—	—.—
3	London	10 sterlingért	239.55	239.75
4	Németbankpiaczok	100 márkáért	117.57	117.87
5	Olasz bankpiaczok	100 liráért	94.10	95.40
3	Páris	100 frankért	95.25	95.55
3½	Svájci bankpiaczok	100 „	95.05	95.30
5½	Szentpétervár	100 rubelért	—.—	—.—

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 4 fillérrel, s kompakt betükből szedve 8 fillérrel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 4 fillérrel, s kompakt betükből szedve 8 fillérrel fizetendő.

TELEFON 706. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik TELEFON 706.

Használt és uj
pénz-szekrények
rendkivül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrény raktárban **Budapesten V., Bálvány-utcza 6. sz.** 945

Álláskeresők
ingyen kapják az Országos Pályázati Közlöny mutatványszámát, mely az ország ban betöltendő valamenny állást teljes czimekkel közli. Kiadóhivatal: Budapesti József-körut 9. 49478|E

Gimnáziumi
polgári, bármily magánvizsgálatra, valamint javító hadapródiskolai vizsgálatra felelősséggel előkészit „Kerekes" Dohány-u. 82. szám. (Vidékieknek ellátás.) 49501

Nevelőnőket
okl. tanitónőket, gyermekkertésznőket és bonneokat ajánl és elhelyez. 49593
Halminé intézete. Gyár-u. 42 b. I. em. 593

Nevelőnőket
gyermekkertésznőket, bonneokat ajánl lelkiismeretesen **Kéri Sándor 44 év óta** fennálló intézete, Bpest, **Király-utcza 73.** 49664

Kertalakitások
terv és költségvetés, gyümölcsfák, diszfák, rózsák és egyébb faiskolai czikkeket árjegyzék szerint Pecz Ármin cs. és kir. udvari műkertész Budapest, VIII., Kálvária-tér 8. 866

Pénzkölcsön
egymillió koronánál több kezesek nélkül is, négyes kamatra, hitelképes egyéneknek kiadatik több éves törlesztésre, ingatlanokra pedig a legmagasabb összeg erejéig, ötven éves törlesztésre. Sürgős lebonyolitást eszközli a Pénzügyi Iroda Budapest, VII., Erzsébet-körut 5. Válaszbélyeg. 595

Olajfestmény
250 éves, diszes keretben olasz müdarab eladó, d. u. 2—4. Izabella-utcza 45. II. 14. sz. 560

Szakegyesület
részére szaklapot alapitanék saját költségemen. Az egyesületek részéről való megkeresést „Egyesülten" előre czimen kérek. 2066

Nevelőnőket,
gyermekkertésznőket bonneokat és különféle tanerőket elhelyez özvegy Nietschne Gerson Anna, Bpest, Erzsébet-körut 52. 49725

Külön
bejáratu szobák butorozva, klinikánál. Knezits-utcza 3. Naponként 1 koronáért kiadók. 49775

Falun
gyógynövények szedésével jövedelem. Prospektus kérésre ingyen. Ivánkovits Károly, Szegeden. 2601

Diszkert
kedvelők kérjenek árjegyzéket az első magyar diszfenyő—faiskolától Körmenden. 100 fajta tülevelüfák, lombfák, diszcserjék, gyümölcsfák és rozsafák kaphatók. 2611

Házvezetőnőnek
ajánlkozik sorsüldözött urnő a hová saját elegáns butorzatát vihetne háztartásban tökéletes jártassággal bir. Szives megkereséseket kér „kellemes otthon" jeligére a kiadóhivatalba. 860

Nevelőnőket
német, angol és franciákat zeneismerettel egész évre, vidékre avagy Budapestre fél napokra vagy leczkeórákra lelkiismeretesen ajánlok. Magy. okl. tanitónőket, zene és nyelvismerettel 800—1600 kor. évi fizetéssel sürgősen keresek. Szegheőné S. Lujza, Budapest, VI., Desseffy-u. 2. szám. 49675

Kocsi eccasió
Egy nagyon elegáns gumiráder batár és féltedeles szerszámszekrény különböző uj tráber és juker szerszámok, továbbá Wágner-féle istállóberendezés 3 lóra vasceserép és faburkolattal olcsón eladatnak. Stefánia-ut 53. 49862

Maecenást
keresek gyönyörüen fejlett fiatal árva úrleány hugom részére, teljes kimüvelése czéljából. Komoly ajánlatot „Úrleány" czimen a kiadóhivatalba kérek. 2613

Gimnáziumi
kereskedelmi, reál- és polgáriiskolai tantárgyakból legjobb módszer szerint tanit és tanitat, kitünő filologus és matematikus. Előkészit egyéves önkéntességi szolgálatra jogositó vizsgára, gimnáziumi, reál-iskolai és kereskedelmi érettségire. Egyenkénti oktatás, kitünő referencziák. A bámulatos eredményeket igazoló okiratok a lakáson megtekinthetők. Goitein Henrik, Budapest, VII., Rottenbiller-utcza 12. II. em. 18. szám. 49764

Zálogczédulákat
régi aranyat, ezüstöt, ékszert és régiségeket a legmagasabb árban veszek **Singer Jakab** ékszer kereskedő Király-utcza 91. Izabella-utcza sarkán.

A Városliget
közelében fővárosi tanitónőnél, uri családból való 1—2 iskolás leány gondos ellátásban és oktatásban részesül. Czim a kiadóban. 563

Rövid
uj zongora egész uj eladó. Rottenbiller u. 19. fl. 3 2614

Fiatal
jól megjelenésü és jó modoru inteligens, ki a hadkötelességnek eleget tett, pénzbeszedői állást keres, esetleg munkafelügyelői teremőri vagy más hasonló bizalmi állást is elfogad. Ajánlatok „M. A." al Sikray hirdetési irodájába kéretnek. Váczi körut 33. 2614

Nagy jövedelemre
tehetnek szert mindazok, kik a **Kurucz Ujság** nagyban való elárusitásával és terjesztésével foglalkozni **akarnak**. Ama helyekről, melyeken még nincs árusitónk, szivesen fogadunk el ajánlatokat az egyedárusitásra. Igen előnyös feltételeket szabunk, melyek **nagy haszonnal** járnak a vállalkozóra. Ajánlatok alábbi czimre intézendők: **Kurucz Ujság** kiadóhivatala, Budapest IV., Vármegye-u. **11.**

Mindentudó iroda
Budapest, Ferencz-körut 42. sz. a.
Az iroda a főváros legjelesebb szakembereivel áll összeköttetésben és utbaigazitást, felvilágositást, tanácsot ad bármilyen ügyben. A ki valamit nem tud, vagy a kinek a fővárosban valami elintézni valoja van az ehhez az irodához teljes bizalommal fordulhat. 680

HEGYESY JÓZSEF
műszakács és töblaterítő
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 8.
Megrendeléseket elfogad lakodalmak, bálok, bankuttek, diner dejeuner, souper, ejegyzés, estélyek, báfét, saját elegáns serviceivel, ugyszintén egyes tálakban halak, hoámard, pástétomok stb. stb. a legjuin yosabb árakban, házhoz szállitva, ugy helyben mint videken. Ajánló levelek a legelőkelőbb körökből. 868

Szepességi
kárpáti fenyőborovicska valódi, legfinomabb, régi, 5 kilós befonott postapalack bérmentve, utánvét mellett 8 korona 50 fillér. Ganovszky Gusztáv, fenyőborovicska-telep, Szepes-Szombat (Szepesm.) 857

Az alcsuti
főherczegi udvari kertészet **facsemeték és egyébb növényekről szóló árjegyzéke** kivánatra ingyen és bérmentve megküldetik. Czim: főherczegi udvari kertészet Alcsuton. 49866

Olcsó pénz
kezes nélkül 200—400 koronát $4\frac{1}{2}$% kamat mellett, továbbá házakra, földbirtokokra, telkekre II. III. helyre is, drága kölcsönöket felcseréek 4% kamatra. **Tisztviselőknek kölcsön,** kötelezvényre,(váltó nem kell) legkulánsabb módon 10—25 éves törlesztésre, legtöbb esetben kezes nélkül folyosittatok 1800 kor. törzsfizetéstől kezdve **állami, megyei, városi, vasuti**és nyugdijigénnyel biró magánhivatalnokoknak, továbbá **katonatiszteknek tanároknak, tanitóknak** végül mindazon nyugdijas egyéneknek, kiknek 1100 kor. feletti nyugdijuk van. Semmiféle előleges költség nincsen. Legnagyobb összegü tartozást is convertálok. Váltókölcsön 4—5 éves törlesztésre két kezessel 500—100.000 koronáig 5—8 nap alatt. Mindenféle értékpapir katonatiszti házassági óvadékra sorsjegy és vidéki takarékpénztári részvényekre az érték 90 százalékáig szerzek 24 óra alatt kölcsönt. Bármely természetü pénz kölcsön ügyben lelkiismeretes tanácsot és felvilágositást nyujt dijmentesen kizárólag: **Magyar Ferencz törvényszékileg bejegyzett czég.** Budapest, Bezerédy-utcza 11. Válaszbélyeg kéretik. Képviselők kerestetnek. 49698

Ajtók és ablakok,
régi és uj vasredőnyök teljes vasalással. Kapuvasrácsozatok, kertkeritések, keramitlapok, Kehlheimilapok olcsón kaphatók:
Kelemen Mór,
épületbontó vállalkozónál Budapest, Nádor-u. 72—74. Épületbontásokat legmagasabb áron vásárol.

BUTOR
kiszállitott á okan készpénzért vagy hitelbe is
Hitel osztály
Kényelmes beosztással
300.—kor. 15.— kor.
600.— „ 30.— „
1000.— „ 50.— „
negyedévi részletekben bauknál érlesztbető 5% ármegtakaritás. Tisztviselőknek különösen ajánlható. BARTÓK FARKAS butorkereskedő Budapest, V., Külső Váczi-ut 12. sz. Album-árjegyzék 60 fillér.

Ajtók, Ablakok,
VASREDŐNYÖK, VASRÁCSOK,
kapuk használtak és ujak olcsón kaphatók:
Lefkovits Jakabnál
Bpest, V., Korall-utcza 10. a nyugati pályaudvar közelében

Veszünk
zálogházi czédulákat.
A ki használt, akár uj arany, ezüst és ékszernemüeket, ezüst evőeszközöket (complett hatos és tizenkettős készletek casettában) arany- és ezüst-órát, lánczot, gyürüt, ezüst botot, egy szóval minden a szakmába vágó czikket **olcsón** és **jól** akar vásárolni ne mulassza el alanti czéget saját érdekében felkeresni
Helyben esetleg részletfizetésre is. 315
Képes árjegyzék ingyen.
GRÜNBERGER ARMIN BÉLA örököse.
BUDAPEST,
IV., Váczi-utcza 30. szám (Harisbazár.)

Ajtók, ablakok,
vasredőnyök, használtak és uj ak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók
Wiener A. utódánál
Bpest, Üllői-ut 123.
TELEFON 62—80.

A KI
valamit
venni vagy eladni akar;
A KI
állást, foglalkozást, munkát keres;
A KI
hivatalnokot, gyakornokot, segédet, munkást, cselédet, akar fogadni,
az leggyorsabban és legolcsóbban eléri czélját, ha az
EGYETÉRTÉS
apróhirdetéseit veszi igénybe.
Az **EGYETÉRTÉS** apróhirdetéseit naponkint sok ezer ember olvassa, s igy a legkönnyebben akad, a ki a hirdetett tárgyakat **venni vagy eladni** akarja; a ki állást vagy foglalkozást keres vagy ilyent nyujtani képes! E rovatban minden szó egyszeri közlése 4 fillérbe kerül. A hirdetési dij a hirdetmény szövegével együtt az
EGYETÉRTÉS
kiadóhivatalába

Egészen kiváló **szerencse TÖRÖK-nél!**

A most folyó sorsjátékban a 6. osztály 8. huzási napjáig ismét nálunk nyerték a **400.000** koronát a 83451 számra, **80.000** koronát a 46360 számra, **60.000** koronát a 97139 sz.-ra és még sok egyéb nagy nyereményt.
Vásároljon tehát sorsjegyet a legnagyobb és legszerencsésebb osztálysorsjáték üzletben

Török A. és Tsa
bankházában, **BUDAPESTEN.** — Központ: **Teréz-körut 46.|c.** Sürgönycz.: Törökbank. Fiokok: Váczi körut 4., Muzeum körut 11., Erzsébet-körut 54.

Mikor van születésnapom?
Mindenki kisérelje meg szerencséjét Török legnagyobb osztálysorsjáték-üzletében a születésnapja mellé jegyzett sorsjegyszámmal

	Januar		Februar		Marczius		Aprilis
1	101930	1	84729	1	19193	1	81162
2	67164	2	46474	2	57722	2	67174
3	48036	3	90353	3	101932	3	109366
4	19172	4	65843	4	80025	4	2730
5	57709	5	109803	5	48063	5	85121
6	109001	6	28547	6	96695	6	38915
7	38268	7	96636	7	44390	7	101973
8	96889	8	84706	8	108354	8	83509
9	32712	9	2726	9	38194	9	67461
10	84796	10	91411	10	90187	10	2738
11	109836	11	32722	11	80459	11	109386
12	91386	12	109301	12	16865	12	34342
13	46497	13	83424	13	101476	13	81193
14	38227	14	65688	14	46360	14	58016
15	84474	15	81137	15	84307	15	92155
16	64021	16	108862	16	26889	16	109393
17	96641	17	56676	17	101439	17	34364
18	57278	18	90199	18	65673	18	98134
19	81148	19	17345	19	83359	19	20412
20	109871	20	83388	20	56509	20	86608
21	21649	21	101490	21	96959	21	[illegible]
22	96370	22	96617	22	79783	22	101982
23	17756	23	28530	23	38903	23	[illegible]
24	101921	24	108370	24	[illegible]	24	3218
25	[illegible]	25	84337	25	109337	25	98145
26	56692	26	96895	26	[illegible]	26	38927
27	109824	27	38209	27	[illegible]	27	82829
28	38219	28	85101	28	19820	28	[illegible]
29	81147			29	101941	29	71847
30	17741			30	48073	30	58457
31	106870			31	91414		

	Majus		Junius		Julius		Augusztus
1	101986	1	38945	1	4132	1	85508
2	51566	2	109634	2	100307	2	106101
3	92717	3	83522	3	73001	3	81919
4	24028	4	20429	4	99300	4	65670
5	60002	5	91421	5	35301	5	26227
6	86532	6	68989	6	92287	6	100315
7	109602	7	85502	7	40717	7	89394
8	[illegible]	8	73014	8	83673	8	13155
9	83747	9	4147	9	71973	9	96446
10	11938	10	83734	10	23095	10	84112
11	83132	11	24019	11	83057	11	38147
12	[illegible]	12	105826	12	59026	12	105969
13	[illegible]	13	59526	13	86062	13	56451
14	74301	14	98790	14	51647	14	83334
15	39700	15	52522	15	105714	15	44370
16	92658	16	89107	16	4104	16	100340
17	35276	17	35349	17	83574	17	64447
18	86090	18	109641	18	4988	18	95384
19	22015	19	41798	19	109682	19	12448
20	98598	20	98798	20	58467	20	89358
21	109628	21	59118	21	81902	21	38139
22	67465	22	92654	22	23014	22	101437
23	91416	23	83703	23	105744	23	83987
24	2742	24	41788	24	40496	24	25982
25	98783	25	24001	25	91495	25	79759
26	58028	26	86080	26	83576	26	56266
27	105301	27	105381	27	51632	27	83308
28	81235	28	52502	28	109691	28	44349
29	59941	29	83061	29	35285	29	108303
30	24482	30	35813	30	92173	30	64429
31	85140			31	68994	31	95290

	Szeptember		Oktober		November		Deczember
1	44335	1	25176	1	24265	1	83154
2	89946	2	94189	2	100380	2	52980
3	12306	3	88879	3	42618	3	74325
4	88345	4	44303	4	92785	4	35370
5	55344	5	100348	5	60017	5	107273
6	101409	6	83234	6	35603	6	[illegible]
7	38111	7	8821	7	86921	7	5487
8	88276	8	94190	8	53716	8	83663
9	25200	9	55185	9	83191	9	58249
10	106144	10	83913	10	24243	10	92734
11	79728	11	64203	11	88796	11	38975
12	37416	12	106989	12	5641	12	85523
13	94174	13	43644	13	74372	13	8217
14	25197	14	89201	14	60011	14	51374
15	101493	15	36458	15	5096	15	100373
16	64221	16	83244	16	92749	16	58377
17	86046	17	25168	17	35381	17	8045
18	3918	18	100391	18	86579	18	35252
19	55218	19	79396	19	107333	19	86021
20	83859	20	8474	20	83784	20	21459
21	44323	21	93493	21	42590	21	71860
22	107397	22	60048	22	74340	22	51372
23	8218	23	86538	23	24216	23	107327
24	55311	24	53868	24	83167	24	38991
25	75924	25	74381	25	5630	25	83612
26	37403	26	35698	26	91791	26	34831
27	100398	27	83847	27	10357	27	82014
28	64215	28	107373	28	60907	28	20594
29	87316	29	42919	29	86548	29	70855
30	79380	30		30	42251	30	2889
		31	6321			31	24046

Ezen számok csakis nálunk kaphatók.
Egész I. osztályu sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolczad 1 kor. 50 fill.
Fenti számoknak minél előbbi szives megrendelését kérjük, miután ezek gyorsan elkelnek.

BARACZK CRÊME

Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság Kecskeméten.
SZESZFINOMITÓGYÁRA. — SAJÁT GYÁRTMÁNYA.
MINDENÜTT KAPHATÓ!

5595/a szám.

Hirdetés.

A 4. hadtestparancsnokság területén fekvő cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok és intézetek 1905. évi januárius hó 1-től szeptember hó 30-ig kenyér- és zabszükségletének szállitás útján való biztositása végett a katonai élelmezési raktárnál Budapesten (VI. Lehel utcza 41. sz.) 1904. évi október hó 24-én délelőtt 10 órakor Pilis-Csaba melletti tábor, Szolnok, Czegléd, Alberti-Irsa, Abony, Örkény melletti tábor, Kecskemét, Zombor, Ujvidék állomásokra nézve, lepecsételt boriték alatt benyujtandó irásbeli ajánlatok alapján nyilvános tárgyalás fog tartatni.

A részletes feltételek az 1904. évi október hó 12-én lapunkban teljes szövegében megjelent .. 5595. számú Hirdetmény"-ben, továbba a cs. és kir. 4. hadtest hadbiztosságánál és a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál megtekinthető 1904. évi október hó 1-én kelt szállitási feltételek füzetében foglaltatnak.

Budapesten 1904. évi október hó 7-én

A cs. és kir. katonai élelmezési raktártól Budapesten.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Annuitásos Kölcsönök
60 egyenlő, tőkét és kamatot magában foglaló havi részletben való visszafizetésre kaphatók:
a Hazai Leszámitoló és Takarék-Szövetkezetnél
— Budapest VI., Andrássy-ut 47. sz. —
Előnyök: Nincs kamat és betétlevonás! Kezdhető a törlesztés bármikor utánfizetés nélkül! Egyenletes fizetési kötelezettség! Kamatmegtakaritás!

Az ős szerelem.
Elbeszélések.
Irta: ifj. Hegedüs Sándor.
Ára 2 korona.
Kapható a Franklin Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz. a

STANDARD
életbiztositó társaság Edinburghban, Angolhon
ALAPITTATOTT 1825.
Magyarországi fiók.
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 4. **(Standard palota.)**

Évi bevétel több mint	33,600,000 korona
Kiutalt nyereményrészek	170,000,000 „
Vagyon több mint	266,000,000 „
Halalesetek folytán kifizetve több mint	550,000,000 „

A „Standard" kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. ● *Alacsony dijak.* ● *Szabad világkötvények.* ● *Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál.* ● *Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték.* ● *Megtámadhatatlanság.* ◆ *Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után.* ◆
Szabad háboru-biztositás népfölkelők részére.
Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

JAPÁN.
Az orosz japán háború alkalmából az egész világ figyelme a felkelő nap országa felé irányul. Érdekes megismerkedni ez ország történetével és mivelődésével.
Japán
és Khina. Történeti és mivelődési rajz.
Irta dr. Lázár Gyula.
Ára 80 fillér.
A mikádó országa
czimmel Kelemen Géza tollából jelent meg Japán iparművészetének ismertetése. Számos iparmütörténeti képpel.
Ára 60 fillér.
A fenti összegek és 10 fillér postadij előre beküldése ellenében azonnal megküldi a **Lampel R.** (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedés **Budapest, VI., Andrássy-ut 21.** vagy bármely könyvkereskedés.

TITKOS
betegségek ellen legjobb szer a
„TRIAS"
2—3 napi befecskendés ol a folyást utóbaj és fájdalom **nélkül felelősség mellett megszünteti.** A legrégibb s legelhanyagoltabb folyásban szenvedők is **biztos gyógyulást** remélhetnek. Férfiaknak **kor. 2.72,** nőknek **3 kor. 54 fill.** beküldése után bérmentve küldetik. Fecskendők külön 1 korona. Raktár: **Török József** gyógyszertára, **Budapest, Király-utca 12** és a legtöbb vidéki gyógyszertárban is kapható. — **Titoktartás mellett küldi Papp gyógyszerész Tiszaszentimre, Fő-utca 6. szám.**

Herbert C.-féle Foudre de l'Imperatrice és Herbert C-féle finom púder, a leghirnevesebb és elismert legjobb arczpuderek gyönyörü szinekben minden arczbőrnek megfelelő, továbbá Herbertine zsir-pudert, haj-pudert, crémet, arczfestékeket stb. ajánl:
HERBERT C.
Alapittatott 1855. évben
A királyi udvari szinház szállitója.
Berlin, S. W., 7. Anhaltstr. 7.
Kapható gyógyszerészeknél és illatszertárakban. 49731

KÖLTÖZKÖDÉSEKET
vasuton és hajón, az átrakodás és csomagolás megtakaritásával, elfogad az elzárható **Szabadalmazott Butorkocsival**
Caro és Jellinek szállitó,
Budapest, V., Arany János-u. 34.

Legolcsóbb bevásárlási forrás vadászfegyverekben
Kétcsövü Lancaster fegyverek 36 kor.-tól, Bulldogg-revolverek 36 koronától feljebb.
Földesi L., BUDAPEST, MUZEUM-KÖRUT 3. szám
Javitások olcsón, eszközöltetnek. Régi fegyverek ujakkal kicseréltetnek. Árjegyzék ingyen.

Nincs többé ASTHMA
Pillanat alatt megszüntethető. Kitüntetések 100, 00 frank, arany és ezüstérmek, hors concours. Felvilágositást ingyen es bérmentve küld Dr. CLERY 53 Boulevard St. Martin, Paris

Surányi gyógyüczukorka
köhögés, rekedtség, mellbetegség ellen. 1 kg. 4 kor., 2 kg. 7 kor., 4 kg. 12 kor. utánvétel mellett bérmentve.
Surányi szalon-czukorka
ugyanazon árban.
SURÁNYI CZUKORKAGYÁR
Nagy-Surány, Nyitra-megye. 49316

Épitő iparosok iskolája
épitő iparos tanfolyam előkészit épitőmesteri ácskőműves és kőfaragó vizsgára biztos siker mellett. Postabélyeg beküldése mellett készségesen ad felvilágositást az igazgatóság. Az eddigi tanitványok száma közel kétszáz, kik mind sikerrel vizsgáztak. Budapest, Rottenbiller-utcza 1. sz. 839

Thüringia
Technikum Ilmenau felsőbb technikai tanintézet, géptan és elektrotechnikai osztályival mérnökök, gépmesterek, technikusok számára. Nagy gépműhely gyakorlati kiképzés czéljából. Állami vizsgáló bizottság. Külföldieknek szabad látogatás. Prospektus ingyen 554

Biztos gyógyulást keresőknek
kik bármily
nemi betegségben szenvednek
mint hugycső és hólyagbajok, hugycsőszükületek, vizelési zavarok, éjjeli magömlések, sebek és bujakoros bántalmak (Syphilis) az önfertőzés utóbajaiként fellépő idegbajok, korai férfierőelgyengülés, bármily bőrkiütések stb., nőknél fehérfolyás, méh bajok alapos gyors és gyökeres gyógyitására szigoruan tudományos és lelkiismeretes gyógymódjánál fogva legjobban ajánljuk:
Dr. Garai Antal
v. cs. és kir. osztály főorvos **országos hirü és legrégibb** 30 éve fenn álló rendelő intézetét
Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. szám.
Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült hugycső és hólyag bajok vizsgálata villamos hugycsőtükör segélyével. Vidékiek levelekre kimeritő választ és szakszerü tanácsot nyernek, gyógyszerekről gondoskodva lesz. Titoktartás biztositva. 15
Nőknek külön váróterem.

Guttmann Lajos és Fia
bank és váltóháza
Budapest, V., Dorottya-u. 11.
Értékpapirok, valuták és devisek vétele és eladása.
Szelvények és kisorsolt értékpapirok beváltása.
Tőzsdei megbizások bizományképpen való kivitele igen kedvező feltételek mellett.
Előlegek értékpapirokra.
Osztálysorsjáték főelárusitói.
Erzsébet királyné sorsjegyeket
adunk el készpénzfizetés ellen vagy darabonkint csupán 2 K 75 f. előleg lefizetése ellen megküldjük a sorsjegyek pontos sorozatával és számával ellátott letétjegyet, miáltal a vevő minden huzáson részt vesz.
Az Erzsébet-sorsjegyek főnyereménye:
K 100.000, K 40.000 K 30.000 K 25.000
és számos kisebb nyeremény. 875
E sorsjegyek 65 évig játszanak és mindegyik sorsjegy az összes huzásokon vesz részt, ugy, hogy minden sorsjegy többször nyerhet.
GUTTMANN LAJOS ÉS FIA
bank- és váltóháza
Budapest, V., Dorottya-utcza 11.

Aranyfény izzótestek
a legjobbak darábja 60 fillér, kisebb 40 fillér. Légszeszhenger 18 fillér. Légszesz öngyujtó 1 K. Központi iroda Budapest, VIII., József-körut 43. Üzlet II., Fő-utcza 18. Képviselve minden városban. 5

Férfiui gyengeség, idegbajok,
titkos ifjusági bünök s kicsapongások.
Dr. WRUN peruin-pora.
Dr. Wrun peruin-pora egyesegyedül alkalmas arra, hogy a *nemző- és szülő-szervek* mindennemü gyengeségét: ugy férfiaknál az *impotencziát (férfiui gyengeséget)*, mint nőknél a *terméketlenséget* megszüntesse, egyszersmind pótolhatatlan *gyógyszer nedv- és vérveszteség* által előidézett *elgyengülésnél, önfertőzés és éjjeli magömlések*, mint az *impotenczia (férfiui gyengeség)* egyedüli okai által előidézett *gyengeségi állapotoknál*, továbbá minden *idegbajnál*. *Mik az idegek?* — kérdezik számosan. *Az idegek* mindennemü érzelem tulajdonképeni közvetitői, minden külső benyomást, mely *örömet, bánatot, fájdalmat* és *boszuságot* okozhat, azok éreznek és közvetitenek legelébb! Mint egy *távirdai hálózat* terjednek el az egész testben. Ahányféle az *ok*, annyiféle az *idegbetegség jelensége*.
Elsősorban *gyengeségi állapot, általános lesoványodás és elgyengülés, halovány arcz, mélyen fekvő, kék gyürükkel övezett szemek, gyenge emlékezőtehetség, a kedély lehangoltsága, álmatlanság, hátgerincz- és keresztcsont-fájdalmak, hisztérikus görcsök, eldugulás, oknélküli félelmiérzés, a vig társaságok kerülése, tehetetlenség, női bajok, a kezek és lábak reszketése, vérszegénység* stb.
Midőn minden további dicsérettől, valamint az *ezerszámra* rendelkezésre álló *bizonyitványok* közzétételétől tartózkodom és csak sokévi *nagyszerü sikerrel* jutalmazott kisérleteimre támaszkodom, *még megjegyezni bátorkodom, hogy a peruin por hosszabb használatnál még a legmakacsabb esetben sem fogja hatását eltéveszteni.*
Óvás! 48590
Hogy biztosak legyünk, hogy a valódi *dr. Wrun*-féle *peruin-port* kapjuk s ne cseréljük össze hasonló neveket viselő veszélyes utánzatokkal, figyeljük meg védjegyemet (kezében faágat tartó angyal), valamint sajátkezü aláirásomra, mely ugy a dobozon, mint a használati utasitáson feltalálható.
Dr. Wrun
Egy doboz ára használati utasitással 3.60 K.
Főraktár Budapesten: Török József gyógyszerésznél